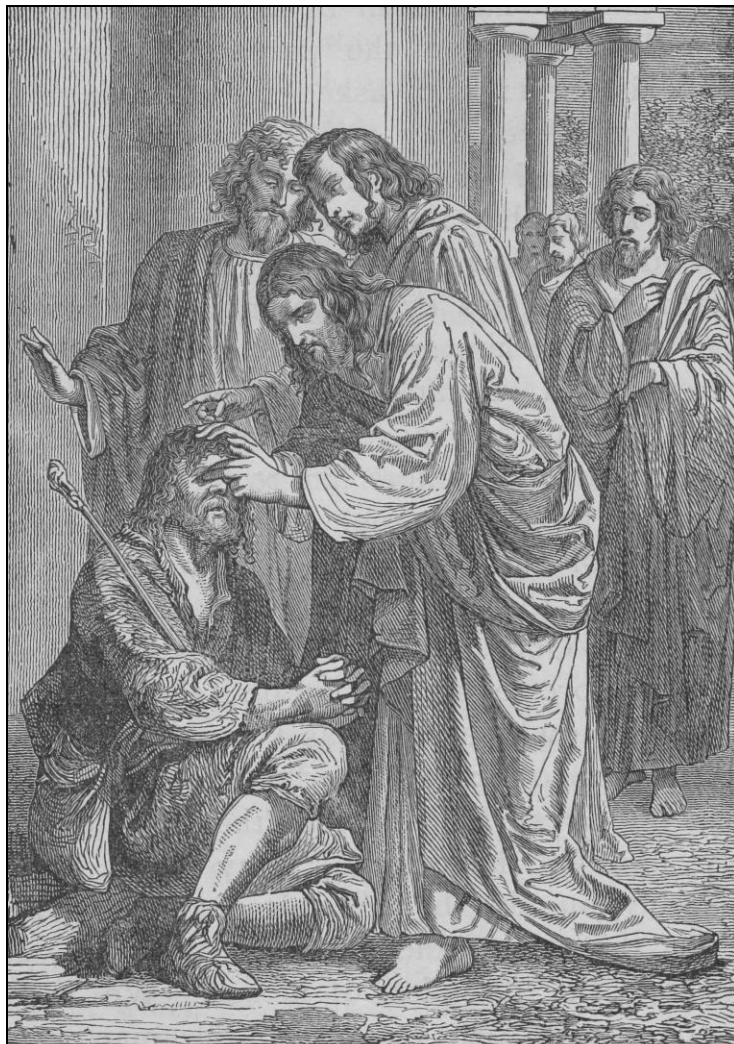

Simon Sándor Jézus és az emberek

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

**Simon Sándor
Jézus és az emberek**

Impresszum

Simon Sándor Sch. P.
Jézus és az emberek

ISBN 978-615-6747-07-5

Kiadó: Felsővályi Ákos

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a szerző kéziratának elektronikus változata. Az elektronikus változat a Piarista Rend Magyarországi Tartománya engedélyével készült. A művet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a Piarista Rendé.

A kéziratot Bundásh Livia vitte számítógépbe.

A címkép grafikája: Jézus meggyógyítja a vakon születettet. Forrás: Leonard Goffine: *Explanation of the Epistles and Gospels for the Sundays, Holydays and Festivals throughout the Ecclesiastical Year* című könyve.

A szerző, Simon Sándor piarista atya kegyeletes életrajzát lásd a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár Simon Sándor (ford.): *Maranatha – Adventi imádságok* című állományában (<http://www.ppek.hu/k1200.htm>).

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Jézus és Szent József.....	4
Jézus és Édesanyja (1. rész)	9
Jézus és Édesanyja (2. rész)	13
Jézus testvérei és nővérei	18
Krisztus és a názáretbeliek.....	23
Krisztus és a szegények	27
Jézus és a gazdagok	31
Krisztus és a vámosok.....	35
Krisztus és a bűnösök.....	39
Krisztus és a gyermekek	43
Krisztus és a betegek.....	47
Krisztus az orvosok Orvosa	59

Jézus és Szent József

Jézus Krisztusnak nemzetségtáblája: ezekkel a szavakkal kezdődik Szent Máté evangéliuma. Ábrahámnak fia volt Izsák, Izsáknak fia volt Jákob, Jákobnak fiai meg Juda és testvérei és így tovább. Dávid királyon át Szent Józsefíg. Ezt a nemzetségtáblát bizonyára hallották vagy olvasták már. Kevésbé ismeretes az a másik nemzetségtábla, amelyet Lukács evangéliumában találunk (3,23 skk.): Maga Jézus mikor tanítani kezdett, mintegy harminc esztendő volt, fia lévén – mint vélték – Józsefnek, ez viszont Hélinek fia volt, ez meg Metát fia, és így tovább, az időben visszafelé menve Dávidig, Dávidon át Ábrahámig, és ezen át Ádámig.

A két nemzetségtábla közt egyezések is, különbségek is vannak. Minket most a különbségek érdekelnek, az sem mind, csak egy. Az tudniillik, hogy Szent Máté szerint Jákob volt Szent József apja (persze nem az a régi Jákob, Izsáknak fia), Szent Lukács szerint pedig Héli. Ennek megfelelően Máté Dávidtól József apjáig más ősokeket sorol föl, mint Lukács Hélitől visszafelé menve Dávidig. Mi lehet ennek a magyarázata? Talán az, hogy a Lukács-émlítette Héli gyermektelenül hunyt el, és akkor – zsidó szokás szerint – egy férfirokonnak kellett elvennie özvegyét. Ez a férfirokon a Máté-émlítette Jákob, aki aztán ivadékot támasztott Hélinek. Az ivadék: Szent József, akit azonban az elhalálozott Héli fiaként könyveltek el. – Eszerint Máté Szent József vérszerinti rokonait közli, Szent Lukács pedig a polgári forma szerinti őseit. – Ennyi legyen elég Szent József származásáról. Szóljunk most Jézus emberi származásáról!

Jákob fia volt József – olvassuk Mt 1,16. alatt – férje annak a Máriának, kitől született Jézus... Figyeljük meg a szöveget! Azt mondja: Jákob fia volt József; de azt nem mondja, hogy Józsefnek fia pedig Jézus volt; hanem ezt: József, férje annak a Máriának, akitől született Jézus. Szent Máté ezzel már előre sejteti, amit egy-két verssel később mond, hogy tudniillik József csak nevelőapja Jézusnak, mert Jézus a Szentlélektől fogantatott.

Fölmerül most az a kérdés, hogy ha József csak nevelőapja Jézusnak, akkor miért közli Máté Jézus családfáját, és mi jogon mondja Jézust Dávid király ivadékának. Azért, mert Jézus polgárilag József fiának számít. Minden zsidónak vagy vér szerint vagy papírforma szerint egy meghatározott családba kellett tartoznia. Legalább papírforma szerint: örökbefogadás útján. A külvilág szemében Jézus Józsefnek fia volt, polgárilag József családjába volt beiktatva. A Szentlélektől-fogantatásról csak Mária tudott, majd Szent József is. Ezt a különös, a történelem folyamán csak egyszer előfordult származást nem lehetett polgári okiratba foglalni.

Jézus polgárilag József fiának számított, és így József ősei Jézus ősei is. – Ha pedig valaki ezt a polgári ügyet nem tartja elegendőnek Jézus Dávid nemzetségéből származásához: az megnyugodva veheti tudomásul, hogy Jézus Édesanyja, Mária valószínűleg szintén Dávid király nemzetségéből származott. Így tudja ezt egy igen régi, az apostolok koráig visszamenő hagyomány. Eszerint Mária „örökös lány” volt (fiútestvér nélküli lány), ezért – a zsidó törvény szerint – csak azonos nemzetségbeli férfihoz mehetett feleségül.

Elmélkedésünk második részében arról a szerepről lesz szó, amelyet *József mint Jézus nevelőapja* töltött be. – Lk 1,26: Elküldte az Isten Gábor angyalt Galilea városába (neve Názáret) egy szűzhöz, aki el volt jegyezve egy József nevű férfiúnak. Ez Dávid házából való volt. A szüzet Máriának hívták. – Szent Lukács szövegében most következik az angyali üdvözlés, amelynek lényege: Fiad lesz, és Jézusnak fogod hívni. – Mária így szólt az angyalhoz: Miképp lesz ez, mikor nem ismerem férfit?

Ma egy hete – Jézus testvéreiről szoltunkban – már mondtuk, hogy Mária e szavainak csupán akkor van értelmük, ha Mária tisztasági fogadalmat tett, és ezt magával vitte a Józseffel való jegyességbe-házasságba is. Hiszen Mária az angyal szavainak hallatára („fiad lesz”) még

nem tudja, hogy a Szentlélek fog rászállni. Csak azt tudja, hogy tisztasági fogadalmat tett; és ezért nem érti, miképp lehet őneki gyermeke. – Térjünk most vissza Szent Mátéhoz! (1,18) Krisztus eredete pedig így volt: Mikor anyja el volt jegyezve Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy fogant a Szentlélektől.

Úgy találtaték... József észrevette, amit egy idő múlva észre kellett vennie. Nem tudta azonban, hogy a jelenség magyarázata: a Szentlélektől fogantatás. – Az észrevevést súlyos lelki tusa követte. A zsidóknál ugyanis a menyasszony éppoly hűségre volt kötelezve, mint a feleség. Hűtlenség esetében a menyasszonyt éppúgy agyonkövezték, mint a házasságtörő feleséget (vö. MTörv 22,23–27). Ha egy lányt eljegyez egy férfi, és egy másik férfiú találkozik és együtt van vele (a menyasszonnyal) a városban, akkor vidd ki mindkettőt (a menyasszonyt meg az idegen férfit) az illető város kapujához, és kövezd agyon. A lányt azért, mert nem kiáltott, noha bent volt a városban; a férfit azért, mert megalázta felebarátjának feleségét.

József zavarban van. Nem tudja, mitévő legyen. Ahogy Szent Máté mondja: József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani. – Igaz ember lévén... Nem tudott rosszat hinni Máriáról, meg aztán szerette is Máriát. Nem akarta kiszolgáltatni a megkövezés veszélyének. Ezért gondolt arra, hogy titokban fogja elbocsátani, vagyis hogy fölbontja az eljegyzést. – Mária láthatta József töprengését. Az angyali üdvözlés titkáról azonban – úgy látszik – nem szólhatott neki. És ha szólt volna róla, vajon hitelre találtak volna-e szavai József előtt? Mária tehát, aki oly szépen tudta mondani: *Ecce, ancilla Domini (sum)*, az Istenre bízta az ügy megoldását. A megoldás nem is maradt el. Mt1,20: Amint pedig József ezen gondolkodott (vagyis azon, hogy titokban elbocsássa Máriát), íme, az Úr anyaga megjelent neki álmában, és ezt mondta: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami őbenne fogantatott, az a Szentlélektől van. Fia lesz, akit Jézusnak (=Szabadítónak) fogsz hívni, mert Ő szabadítja meg népét bűneitől... Fölkelvén tehát álmából, úgy tett, amint parancsolta neki az Úr anygala.

Itt kezdődik József szerepének nagyszerűsége. Ha ő nincs, ha ő nem vállalja Jézus nevelőapását, akkor a második isteni Személynek emberré testesülése társadalmi lehetetlenség. Aki egy kicsit is járatos a néprajzban, az tudja, milyen fontos egy nomádpásztor nép körében, hogy mindenki egy meghatározott családba, nemzetségbe, törzsbe tartozzék. Milyen fontos az, hogy mindenki egész sorára tudjon hivatkozni az apai ági ősökre. – Aztán: az eredetileg szintén nomádpásztor zsidóság körében Mária és magzata sorsa az agyonkövezés lett volna Szent József nélkül, így viszont, hogy József vállalta a nevelőapaságot, polgárilag is rendben volt minden. A nép Názáretben is, Galileában is, Jeruzsálemben is úgy tudta, hogy Jézus a názáreti ácsnak fia. „Fia volt, mint vélték, Józsefnek”, idézem újra Szent Lukács szavait.

József szerepének nagyszerűsége... Érdemes volt-e vállalkoznia erre a szerepre? – kérdezhetik a félvilági és a nagyon is evilági emberek. Akik csak vérrel és arannyal tudják mérni a vállalkozások értékét. Akiknek nincs hozzá érzékük, hogy a nemiséget áldozatul lehet bemutatni az Istennek. A teológus azt válaszolja a most fölvetett kérdésre, hogy érdemes volt vállalkoznia Józsefnek a nagyszerű szerepre. Mert a házasság nemcsak szerelemből áll, hanem szeretetből és gondoskodásból is, és nem utolsó sorban az Isten terveinek szolgálatából. Isten terve pedig más volt Józseffel, mint a föld egyéb családapaival. Istennek ez a másik terve: a második isteni Személy emberré-testesülésének társadalmi lehetővé tétele, továbbá a Megváltó fölnövekedésének anyagi-szellemi biztosítása... Ez a terv rangosabb az Isten természeti tervénél: az emberi nem fennmaradásának biztosításánál.

Folytassuk azonban József szerep-játszásának történetét. Lk 2,1–5: Történt azokban a napokban, hogy rendelet ment ki Augusztus császártól: Írassék össze az egész földkerekség! (= a Római Birodalom lakossága). El is ment mindenki, hogy összeírassék, kiki a maga városába. Fölmént tehát József is Galileából, Názáret városából Júdeába, Dávid városába, amelyet Betlehemnek hívnak, minthogy Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeírassék

Máriával, eljegyzett feleségével. – Mária egy Betlehem-környéki istállóban hozza világra Fiát, mert benn Betlehemben nem kaptak helyet a szálláson. Nem azért, mintha nem telt volna nekik szállásra, hiszen József – bár szegény iparos volt, de nem volt koldus. Hanem azért, mert a népszámlálásra összecődült tömeg már minden helyet elfoglalt.

A pásztorok sietve elmentek, és megtalálták Máriát, Józsefet meg a jászolban fekvő Kisdedet – olvassuk tovább Szent Lukács evangéliumában (2,16). Egy pár nap vagy hét múlva a napkeleti bölcsek – mondja Szent Máté (2,11) – bementek a házba (közben József, úgy látszik, rendes szállást tudott szerezni az istálló helyett), megtalálták a Gyermecket Anyjával, Máriával, és leborulva imádták Őt.

Jézust születése után a negyvenedik napon, Mózes törvénye szerint, föl vitték Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak. Amint írva van az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak szenteltesse, és hogy áldozatot mutassanak be... egy pár gerlicét vagy egy galambfiat. – Az elsőszülött fiúgyermek az Úrnak volt szentelve: régen az Úrnak és a Templomnak szolgálatára adták. Mióta azonban Lévi törzse rendeltetett az Úr szolgálatára (leviták!), azóta a többi törzs elsőszülötteit csak be kellett mutatni a Templomban, és áldozattal meg váltságdíjjal mintegy ki kellett váltani az Úrtól.

Jeruzsálemből a Szent Család visszatért Betlehembe. Itt az Úr anyyala megjelent álmában Józsefnek, és így szólt: Kelj föl, vedd a Gyermecket és Anyját, fuss Egyiptomba, és maradj ott, amíg nem szólok neked. Mert Heródes keresni fogja a Gyermecket, hogy elveszítse (Mt 2,13). Ki volt ez a Heródes? Görög neve ellenére nem görög ember, hanem edomita, azaz Ézsau-ivadék. Nem izraelita tehát, mert csak a Jákob-ivadékok izraeliták. (Az edomiták Palesztinától délre éltek, a szomszédságban. Nyelvük a héberrel rokon sémi nyelv.) Heródes Kr.e. 40 táján Octavianus, Antonius és Lepidus triumvirektől kikunyerálta a Palesztinán való uralkodást. Kegyetlen zsarnok volt. Élete vége felé nagyon féltette trónját, még saját fiaitól is. Hármukat ki is végeztette. – Nos, ennek a Heródes királynak napjaiban, íme, bölcsek jöttek napkeletről (Mezopotámiából, Arábiából, Perzsiából?) Jeruzsálembe, és így érdeklődtek: Hol van a zsidók mostanában született királya? (Mt 2,1 sk.) Ennek hallatára Heródes király zavarba esett: trónját félti a zsidók „mostanában született királyától”. Nosza, megkezdte a lázas nyomozást, hol kell megszületnie a Messiás királynak? Az összehívott papi fejedelmek és írástudók megmondják neki, hogy Betlehemben. – Aztán ha csakugyan megszületett a Messiás-király: mikor született? Titkon hívatta a bölcseket (Mt 2,7 sk.), és pontosan megtudakolta azt az időt, amikor a csillag megjelent nekik. Majd elküldte őket Betlehembe, ezekkel a szavakkal: Menjetek, kérdezősködjétek szorgalmasan a Gyermekek felől, és ha megtaláltátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek, és imádjam Őt. – Ők el is mentek, miután meghallgatták a királyt. – Heródes pedig várta őket. Várta, várta... de hiába várta. Mert a bölcsek intést kaptak álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez, és ezért más úton tértek vissza országukba (Mt 2,12). Heródes midőn látta, hogy kijátszották a bölcsek, igen megharagudott. Elküldte szolgálait, és megöletett minden fiúgyermeket, aki Betlehemben és egész környékén volt, a két esztendőskötől lefelé... (Mt 2,16). Mivel Betlehem igen kicsi városka volt, a benne megölt kisdedek száma alig lehetett több 20-30-nál. – Heródes kegyetlensége nem érte el célját: a 20-30 kisded közt nem volt ott Jézus. Mert József fölkel, fogta a Gyermecket és Anyját éjjel; Egyiptomba távozott, és ott maradt Heródes haláláig (Mt 2,14). – 20-30 kisded: Krisztus vértanúinak első zsengei, az apró szentek. Hadd olvasom föl itt magyarul azt a kis himnuszt, amelyet Aprószentek ünnepén énekel a zsolozsmázó Egyház:

Üdvözlegyetek, vértanúk virágai, kiket épp az élet küszöbén emésztett el Krisztus üldözője, mint viharos szél a bimbózó rózsákat. – Ti vagytok a Krisztusért elhullott első áldozat, leölt báránycsenge nyája. A mennyei nagy oltár tövében palmaággal és vértanúi koronával játsztok gyermekdeden.

Mikor pedig meghalt Heródes – folytatja Máté Szent József szerepjátszásáról szóló beszámolóját –, íme, az Úr angyala megjelent Józsefnek álmában, Egyiptomban, és ezt mondta: Kelj föl, vedd a Gyermeket és Anyját, és menj Izrael földre, mert meghaltak, kik a Gyermek életére törtek. – József így is tett. Am hallván, hogy Arkheláosz uralkodik Júdeában atyja, Heródes után: félt odamenni. Megintelve álmában, eltért a galileai részekre. Megérkezte után abban a városban lakott, amelyet Názáretnek hívnak. (Mt 2,19 skk.)

Heródes így osztotta meg országát végrendeletében három fia közt: Dél- és Közép-Palesztina Arkheláoszé, Észak-Palesztina Antipászé, Észak-Kelet-Palesztina Philipposé. – Arkheláosz kegyetlen zsarnok volt, akár az apja. Antipász, Galilea ura (és testvére, Fülöp is) szelídebbnek bizonyult.

Mindnyájunknak föltűnhetett, hogy József folyton álmodik. Angyal-sugallta álom közli vele Jézus származását, Heródes gyermek-gyilkos szándékát, Heródes halálát. Angyal-sugallta álom irányítja vissza Názáretbe. – Mit szól Szent József álmodásához a mélylélektan? Azt, hogy az álmok igen értékes útmutatással szolgálhatnak nekünk életünk alakításához: csak tudni kell a nyelvükön. Minden álmunk által a lelkünk mélye üzen nekünk – rejtvénytűszerű nyelven. Ezeknek a mélyről jövő üzeneteknek lényege mindig a következő: Haladj a lelki egyensúly felé. Mondjuk meg magyarul: Haladj Isten felé. Ha a lelkiismeret szavát Isten szavának szoktuk mondani: akkor lelkünk mélyének álombéli üzeneteit is hívhatjuk annak.

Mit szól Szent József álmához a primitívek néprajza? – Azt, hogy az álmodó egyén a „nagy” álmot köteles elmondani a közösségnek. A leprimitívebbek, akiknek oly bensőséges kapcsolatuk van a mennyei Atyával, egy- egy nagy álom hatására nem egyszer még lakóhelyüket is megváltoztatják, mert Isten figyelmeztető szavát érzik az álomban. – Mit szól József álmodásához a teológia? – Azt, hogy a másvilágiaknak (Isten, angyalok) módjukban van, hogy hassanak az emberi lélekre: elragadtatásban vagy álomban képeket, hangokat kelthetnek benne, és e képek, hangok által közlik az emberi lélekkel a maguk akarátát.

A most mondottak szerint az álom kétféleképp is lehet az Isten szava: a) Természetes úton, amikor a másvilágiak hatása nélkül pusztán lelkünk mélye szól hozzánk; b) természetfölötti úton, amikor a másvilágiak közvetlenül hatnak lelkünkre. – Hogy aztán esetenként mi a helyzet: Isten, angyal szól-e hozzánk, vagy pedig csak a lelkünk mélye üzent: azt magának az álomnak tartalmából, jellegéből lehet (úgy-ahogy) megállapítani. Ha az álom tartalma, jellege olyan, hogy embertől nem telhetik ki; továbbá olyan, hogy összhangban van a kinyilatkoztatással: akkor gyanakodhatunk Isten és angyalai hatására.

A latin *pius* szó azt jelenti, hogy Istenhez-igazodó. A pogány rómaiaknak ez volt a főerényük: a fatumhoz = az istenek üzenet-szavához való igazodás. Akkor is, ha ez kényelmetlen volt. Akkor is, ha – mint Aeneasnak, a római nép mondai őseinek – egy virágba-borult szerelmet kellett ott hagynia. Nos, a szónak ebben az ó-római értelmében *pius* József is. Mindenben igazodik Istenhez – mit sem törődve a saját földi érdekeivel. – Érdemes megfigyelnünk, hogy Szent József az evangéliumok-elmondta jelenetekben soha nem szól egy szót sem. Ő csak gondolkodik, álmodik, és az angyal-intelmeknek megfelelően cselekszik. Van benne valami hatalmas csöndesség – olvasom egy nagy mai teológus könyvében – szinte a mennyei Atya mindenható, néma éberségének leheletét érezzük rajta. – Szent József nem a szónak, hanem a tettnek embere. De nem evilági tetteknek, nem hódításnak, nem föltalálásnak embere; hanem olyan tetteké, amelyek rejtve maradnak az evilági szemek előtt, üdvösségünk szempontjából azonban nagyon fontosak.

Jézus élete folyamán – úgy, amint az evangéliumok előadják – még egyszer találkozunk Szent Józseffel. Szent Lukács írja evangéliumának 2. fejezetében (41 skk.): Szülei évenként Jeruzsálembé mentek a húsvét ünnepére. Mikor aztán Jézus tizenkét esztendő lett, fölmenvén szülei Jeruzsálembé az ünnepi szokás szerint, és bevégezvén az ünnepnapokat, midőn hazatérőben voltak: a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vették észre szülei. (Az asszonyokat nem kötelezte az ünnepi zarándoklás törvénye, sok jámbor asszony mégis elment,

így Mária is. A tizenkét éves fiú már nagykorúnak számított, ezért őt is kötelezte a törvény.) – Jézus a mennyei Atya akarata szerint maradt el három napra szüleitől, nem szabad tehát gondatlansággal vádolnunk Máriát és Józsefet.

Miután három napig hiába keresték az elveszett Gyermeket, de végre mégis megtalálták a jeruzsálemi Templomban, a tanítók közt, akkor hazatért velük, Názáretbe ment, és engedelmes volt nekik. – Ettől kezdve Józsefnek, Isten hallgatója és hűséges szolgájának alakja eltűnik szemünk elől az evangéliumokban. Mikor működésének elején Jézus megjelenik a kánai menyegzőn: ott van Anyja, Mária, ott vannak rokonai és tanítványai; Szent Józsefet azonban nem említi az evangélium. Ebből a tényből arra következtetünk, hogy Szent József ekkor már nem élt.

Foglaljuk össze: A hallgató, álmodó, mindig az Istentől kapott utasítások szerint cselekvő József szerepének nagyszerűsége abban van, hogy társadalmilag lehetővé tette a második isteni Személy emberré-tesztelését, és biztosította testi-szellemi fölcseperedését. Érdekes volt magára vállalnia ezt a nehéz szerepet. Test szerint nem lett ugyan apja senkinek; nagyszerű szerepével azonban lehetővé tette, hogy nevelt Fia az Úr Isten szolgáiból az Atya Isten gyermekeivé emeljen bennünket.

Jézus és Édesanyja (1. rész)

Jézus és az emberek című sorozatunkban elérkeztünk a legszebb témához. Két elmélkedést is szentelünk ennek a témának. Ebben a két elmélkedésben nem a mariológiát fogom előadni, tehát nem a dogmatikának Máriáról szóló fejezeteit, hanem mindössze arról a különleges személyi kapcsolatról fogok szólni, amely összefűzte Jézust és Édesanyját.

Különlegesnek mondtam ezt a személyi kapcsolatot: olyannak, amely különbözik minden más édesanyjának és fiának személyi kapcsolatától. Mária Fia ugyanis egyrészt valóságos ember, másrészt valóságos Isten. Ennek a ténynek következtében aztán Jézus – merőben emberi szemmel nézve – olykor meglepő módon bánik Anyjával; Mária pedig – lévén ő csak-ember – ilyenkor meglepődik, elgondolkodik; de nem sértődik meg, hanem csodálja Fiát, és hisz Fiában.

Jézus – merőben emberi szemmel nézve – olykor meglepően bánik Anyjával. Az első ilyen eset színhelye a jeruzsálemi Templom. Lukács 2,45 skk. alatt olvasom: Mikor Mária és József nem találták Jézust, visszatértek Jeruzsálembe, és keresték. Három nap múlva megtalálták a Templomban: a tanítók közt ült, hallgatta és kérdezte őket. Mindnyájan álmélkodtak, akik hallották Őt, okosságán és feleletein. Láttára elcsodálkoztak szülei. (Nem a gyermek Jézus okosságán csodálkoztak, hiszen ezt odahaza is eleget megtapasztalhatták, hanem a különös helyzeten csodálkoztak: gyermekük csak most lett a „törvény fia”, vallásilag nagykorú, és máris a törvénytudókkal beszélget. Talán csak nem kezdi meg ilyen korán messiási munkáját?)

Anyja ezt mondta Neki: Gyermekem, miért cselekedtél így velünk? Íme, atyád meg én bánkódva kerestünk téged. – Ő így válaszolt nekik: Hogyhogy kerestetek? Hát nem tudtátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem? – De ők nem értették a beszédet, amelyet mondott nekik. Akkor hazatért velük, Názáretbe ment, és engedelmes volt nekik. Anyja meg szívében tartja mindezeket a dolgokat. – Jézus pedig növekedett bölcsességben, korban és kedvességben, Istennél és az embereknél.

A finomabb lelkek szívesen megütköznek a tizenkét éves Jézus most idézett szavaiban: Hogyhogy kerestetek? Hát nem tudtátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem? – Nemhogy bocsánatot kérne szüleitől az elkódorgásért: még Ő kéri tőlük számon, hogy miért keresték ott, ahol nem volt. Tudhatták volna, hogy az Ő helye Atyja házában van. Keresés helyett azonnal ide kellett volna jönniük. – Nem megütköznünk kell a tizenkét éves Jézus szavaiban, hanem úgy kell viselkednünk, ahogy szülei viselkedtek e szók hallatára: Nem értették a beszédet, amelyet mondott nekik. Persze, hogy nem értették, mert itt nem az ember szólott a tizenkét éves Jézusból, hanem a Fiúisten. A Fiúisten, aki most érezteti először szüleivel, főleg Édesanyjával, hogy Ő elsősorban a mennyei Atyához tartozik, és csak másodsorban, átmenetileg tartozik öhozzájuk. „Hát nem tudtátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem?”

Nem tudta talán Mária, hogy Fia kicsoda? Tudta is, meg nem is. Tudta, hiszen tizenkét évvel ezelőtt magától az Isten angyalától hallotta: Fiad lesz, és Jézusnak fogod hívni. Nagy lesz Ő, és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. Aztán Neki adja az Úr Isten Dávidnak, ősatyjának, királyi székét. Mindörökké fog országotlani Jákob házában, és nem lesz vége királyságának. – Gábor közléséből azt is tudta Mária, hogy Fia a Szentlélektől fogantatik. „Azért az a szent Valami is, ami nemzetik, az Isten Fiának fog hívatni.” Mária tudta, hogy Fia a Messiás, és hogy jómaga a Messiásnak Anyja. Ezért énekelte boldogan Erzsébet meglátogatásakor: Magasztalja lelkem az Urat, és szívem örvendez Szabadító Istenemben, mert Ő kegyelmére méltatta kicsiny szolgálóját. Íme, mostantól kezdve boldognak hirdet engem minden nemzedék, mert nagy jót tett velem a Hatalmas, akinek szent a neve.

Mária tudta, hogy Fia a Messiás; de azt nem tudta, hogy pontosan mi is lesz a Messiás szerepe. Épp ezért csak sejtelemszerűen érthette meg Simeon jövendölését: Íme, ez a Gyermek sokaknak romlására tétetett, sokaknak pedig föltámadására. Jelül tétetett, amelynek ellene

mondanak. Neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet. – Mária nem tudta, nem is tudhatta, mi lesz a Messiásnak szerepe. Ezért nem érthette meg azt sem, mit is mondott Fia e szavakkal: Atyám dolgaiban kell lennem.

Hát nem tudtátok...? Ezek a szavak nem sérthették meg Mária fülét, ahogy megsértik a mi betegesen érzékeny fülünket. Gondolkozzunk csak egy kicsit! Honnét vette Szent Lukács a tizenkét éves Jézus történetét? Nem a kisujjából szopta. „Mindennek elejétől fogva gondosan végére jártam”, mondja Lukács, evangéliumának bevezető szavaiban. „Úgy írtam le mindent, amint azok előadták nekünk, akik kezdet óta szemtanúi és hirdetői voltak (Jézus tanításának és tetteinek).” – Kik ezek a szemtanúk? Mária, Jézus rokonai, apostolai, tanítványai. A tizenkét éves Jézus története végső fokon Máriától való – akár közvetlenül őtőle hallotta Lukács, akár más olyan valakitől, aki Mária környezetéhez tartozott.

Mária nem annak illusztrálására mondta el ezt a történetet, hogy lám, milyen goromba volt az ő Fia szüleivel szemben, már tizenkét éves korában. Hanem annak illusztrálására mondta el, hogy milyen engedelmes volt nekik. Igaz, elmaradt tőlünk az ünnepek végeztével, de Ő ezt az elmaradását mennyei Atyja dolgaira hivatkozásával indokolta. Mi azonban akkor nem igen értettük meg ezt az indokolást, mert nem tudtuk pontosan: miben is fog állni az Ő messiási szerepe. Ő mindenesetre engedelmes volt nekünk. Templomi megnyilatkozása után nyomban hazatért velünk Názáretbe, és szülői hatalmunk alatt maradt vagy harminc éves koráig.

Ugorjunk most át vagy tizennyolc évet! Krisztus nyilvános működésének legelején vagyunk. A színhely: Kána, Galilea egy városkaja, Názárettől nem messzire északi irányban. – Hogy Keresztelő János megkeresztelte Jézust a Jordán vizében, utána a harmadik napon menyegző volt a galileai Kánában, mondja Szent János evangéliumának második fejezete, és ott volt Jézus Anyja. (A lakodalmas család rokonságban lehetett Mária családjával, mert – mint Jn 2,12-ből látszik – Jézus rokonai is ott voltak.) Jézus is meg volt híva tanítványaival együtt a menyegzőre. (Itt a legelső tanítványokról van szó, akik Jézushoz mindjárt megkeresztelkedése után csatlakoztak: Andrásról, Jánosról, Simon Péterről, id. Jakabról, Fülöpről, Bertalanról...) Fogytán lévén a bor, Jézus Anyja így szólt Fiához: Nincs boruk. (Úgy látszik, a lakodalmas ház rosszul számította ki az egy hétig tartó lagzira szükséges bor mennyiségét. Mária együtt érez a zavarban lévő rokoni háznéppel, ezért folyamodik Fiához: Ő valahogyan bizonyára tud segíteni.) Jézus ezt válaszolta Anyjának: Mi közöm nekem és neked, ó asszony? Még nem jött el az én óráim. (Asszony: a Szentírásban, de más régi írók műveiben is így szólítják meg a királynét alattvalói, és az édesanyját gyermekei. Asszony: a régi magyarok így mondták: Anyámasszony.)

Anyja ezt mondta a szolgálknak: Cselekedjétek meg, amit majd mond nektek. Volt pedig ott elhelyezve hat köveder... Jézus így szólt a szolgálkhoz: töltsétek meg a vedreket vízzel! – Erre színiig töltötték a vedreket. – Mi közöm nekem és neked? Olyan gorombán hangzanak ezek a szavak. De csak a mi fülünknek. Mária fülének nem. Abból gondolhatjuk, hogy nem sértődik meg Fiának szavai miatt. Sőt azonnal figyelmezteti a szolgálkat: Cselekedjétek meg, amit mond nektek! Finom édesanyjai szíve érzi, hogy Fia segíteni fog, mihelyt elérkezik órája.

Mi közöm nekem és neked, ó asszony? – oly gorombán hangzanak e szavak, jóllehet bizonyos, hogy Jézus nem gorombaságnak szánta őket. Gorombán hangzanak, mert rosszul vannak arámból göröggre fordítva. Nekem, a nyelvésznek nem a gorombaság sérti fületem, hanem a fordítás rosszasága. – Mi közünk egymáshoz? Mi közünk a háznép zavarához? Ha ez a fordítás jó volna, akkor így kellene folytatódnia a szövegnek: Hát, ha semmi közünk egymáshoz, ha semmi közünk a háznép zavarához, akkor nem szóltam egy szót sem... De nem így folytatódik, hanem így: Amit mond nektek, szolgálk, tegyétek meg! Vagyis: nem jó a fordítás. – A helyes fordítás ilyenformán hangzanék: Egy a szándékunk, ellenben még nem érkezett el az én óráim. Én is azt akarom, amit te akarsz: segíteni akarok a háznépen; de még nem érkezett el az én óráim.

Ha Mária minden áron meg akart volna sértődni, akkor amiatt kellett volna megsértődni, hogy még nem érkezett el Fia órája. „Még nem érkezett el az én óram: ezekben a szavakban bizony benne van, hogy nem azért cselekszem, Anyám, amit cselekedni fogok, mert te így szeretnéd; hanem azért, mert Atyám is így akarja. Ha Ő nem akarná így, akkor hiábavaló volna a te figyelmeztető szavad. – Nem azért művelem azt a csodát, amelyet majd művelni fogok, mert te megsajnáltad a násznépet; hanem azért, mert ennek a csodának művelése beletartozik Atyám emberüdvözítő tervébe. Ez a csoda lesz az első csodám, hogy láttára elhiggyék első apostolaim: engem csakugyan a mennyei Atya küldött.

Eszembe jut most egy látnoknő esete. Időről-időre elragadtatásba esett, és ilyenkor megjelent neki Mária. A látnoknő a látomás Máriája elé terjesztette azokat a kéréseket, amelyeket rábíztak az emberek. Volt olyan kérés, amelyre Mária mosolygott, de voltak olyan kérések is, amelyekre könnybe lábadt Mária szeme. Ebből ki tudta olvasni a látnoknő, hogy a kérések egy része teljesedni fog, más része azonban teljesíthetlen; aszerint, hogy egyezik-e vagy nem az Isten szándékaival. – Akár valódiak voltak e látnoknő látomásai, akár csak hallucinációk: a látnoknő jól vonta le a dogmatikai tanulságot: Mária nem dirigálhatja a Szentháromságot, ellenben közbenjárhat értünk a Szentháromságnál.

Jézus és Édesanyja személyi kapcsolatának dolgában eddig két esetet elemeztünk meg: a tizenkét éves Jézus és szülei esetét, továbbá a kánai menyegzőre meghívott Jézus és Anyja esetét. E két esetben azt a közös vonást találtuk, hogy Jézus olyan szavakat intéz Édesanyjához, amelyek bántják a mi fülünket. Annak azonban semmi jelét nem találtuk, hogy ezek a szavak Mária fülét is bántották volna. Arról azonban lehet szó, hogy az említett kifejezések elgondolkoztatták Máriát, és megsejtették vele, hogy Jézus elsősorban mennyei Atyjához tartozik, és csak másodsorban, mintegy átmenetileg tartozik anyjához.

Még három esetet kell megtárgyalnunk. Jézus nyilvános működésének második évében történt (Mt 12,46): Mialatt Jézus még szólt a sereghez, íme, Anyja és atyjafiai kint álltak, beszélni akarván Vele. Megmondta tehát Jézusnak valaki: Íme, Anyád és atyádfiai kint állnak, és keresnek Téged. – Jézus így válaszolt neki: Ki az én anyám? és kik az én atyámfiai? Majd kiterjesztve kezét tanítványai felé, ezt mondta: Nézd, ők az én anyám, ők az én atyámfiai. Mert aki megcselekszi mennyei Atyám akaratát, ő az én fivérem, nővérem, anyám.

Ki az én anyám? – Mit érezhetett Mária, amikor kerülő úton eljutottak hozzá ezek a szavak? – kérdezhetné megint egy túlságosan finom lélek, Mit érezhetett? Valami hasonlót, mint a tizenkét éves Jézus szavainak hallatára: Hát nem tudjátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem? Akkor is, ha a nép vezetői görbe szemmel néznek rám emiatt. Akkor is, ha már ácsolják a keresztfát. Megértem, Anyám, értem való aggódásodat, de neked, az Istenember Anyjának kár volt idesodródnod a megijedt atyafiakkal. Ők ugyanis azt gondolják, hogy meggátolhatnak engem annak az útnak végigjárásában, amelyet mennyei Atyám tűzött elém, és amelynek végigjárását magamra vállaltam.

Fia szavaiból még egy tanulságot levonhatott Mária: azt tudniillik, hogy Isten szemével nézve értékesebb az a kapcsolat, amely az embert az Istenhez fűzi, mint az a másik – egyébként szintén értékes kapcsolat, amely a gyermeket és anyját fűzi egymáshoz. Más szóval: Máriát nem az avatja igazán Jézus Anyjává, hogy életet adott Neki; hanem az, hogy ő is, Mária is azon emberek közül való, akik hajlandóak megcselekedni a mennyei Atya akaratát. Mert aki megteszi mennyei Atyám akaratát, ő az én fivérem, nővérem, anyám.

Hasonló tanulságot volt Máriára nézve az a másik eset, amelyet Szent Lukács mond el (11,27–28). – Nyilvános működésének harmadik évében Jézus meggyógyított egy ördögöst, majd vitába keveredett a farizeusokkal afelől, hogy miféle erővel űzi Ő ki az ördögöket: sátáni vagy isteni erővel. – Történt, hogy midőn ezeket mondta, fölemelte szavát egy asszony a seregből, és ezt mondta Neki: Boldog az a méh, amely Téged hordozott, és azok az emlők, amelyeket szoptál. – Jézus így válaszolt neki: Azok az igazán boldogok, akik hallgatják és megtartják az Isten ígését.

Tegyük föl, hogy az akkori hírharangok ezeket a szavakat is eljuttatták Mária fülébe. Vajon hogyan érintették e szavak? Ha csak magukat a szavakat nézi, talán még megsértődhetett volna miattuk. Hiszen e szavak őnála, Jézus test szerinti Anyjánál boldogabbaknak mondja azokat, akik hallgatják és megtartják Isten ígét. Ha azonban a szavak tartalmára is figyelt: akkor nem találhatott bennük semmi sértést sem; találhatott azonban bennük dicséretet. Mert az is benne van ezekben a szavakban, hogy persze, boldog az az Anya, aki nekem életet adott és táplált; de nem ez avatja igazán boldoggá, hanem az a másik tény, hogy mindenkor engedelmes szolgálója volt a mennyei Atyának.

Még egy eset – közvetlenül az Úr kereszthalála előtt. Szent János evangéliumában olvassuk (19,25 skk.): Jézus kereszttje mellett állt Anyja, aztán Anyjának rokona, a másik Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Jézus látva Anyját és az ott álló tanítványt, akit szeretett, ezt mondta Anyjának: Asszony, nézd, ő a te fiad! (Jézus nem bírt keresztre szegzett kezével rámutatni Jánosra, csak fejével vagy szemével intett feléje). Helyettem mostantól kezdve János lesz a fiad, életed hátralevő napjaiban gondviselőd. Mert én meghalok. Harmadnapra föltámadok ugyan, negyven napon át itt-ott fölbukkanok ugyan; de aztán visszatérek mennyei Atyámhoz.

Asszony, nézd: ő, János, a te fiad! – A Simeon-megjövendölte török közül ez a legélesebb; a legfájóbb sebet ejtő. Máriának tudomásul kell vennie, hogy Jézus, kit test szerint Fiának tartott, szellem szerint mennyire nem az övé, hanem a mennyei Atyáé.

Jézus és Édesanyja: kettejük kapcsolatát egyfelől a végtelen közelség jellemzi, másfelől a végtelen távolság. Akármilyen engedelmes Fiú volt is Jézus, kénytelen-kelletlen éreztetnie kellett Anyjával, hogy messiási munkájának végrehajtása közben nem ügyelhet holmi evilági érzelmi mozzanatkákra. Mária pedig – akármennyire is legkiválóbb virága az emberi nemnek, mintaleány és mintaasszony egy személyben: állandóan kiütözik belőle, hogy csodálja, de nem érti Fiát. Nem érti, de hisz benne rendületlenül.

Mária csodálja Fiát, nem érti Fiát, hisz Fiában: erről szól következő elmélkedésünk.

Jézus és Édesanyja (2. rész)

1. Mária csodálja Fiát. – Mikor Gábor angyal megjelent neki, és közölte vele, hogy ő lesz az emberré-testesülendő Fiúistennek Anyja: Mária csodálkozott. Azon csodálkozott, hogy immár elérkezett a Messiás eljövetének oly régóta várt ideje, és hogy a Magasságbeli annyi vele egykorú nő közül éppen őt választotta ki a Messiás Édesanyjává. – Az angyali üdvözlés alkalmával Mária még valamin csodálkozott: azon, hogy rokona, az addig gyermektelen és már koros Erzsébet mintegy félév óta szintén egy fiúgyermeknek, a leendő Keresztelő Jánosnak, boldog várományosa.

Az angyaltól értesülve Erzsébet állapotáról, Mária útra kelt, és sietve ment a hegyek közé, Juda városába (Hebronba?). Majd bement Zakariásnak házába, és köszöntötte Erzsébetet. Ekkor történt, hogy amint Erzsébet meghallotta Mária köszöntését... Erzsébet betelt Szentlélekkel, és nagy szóval így kiáltott föl: Te vagy a legáldottabb asszony! Áldott méhednek gyümölcse is. De hogyan jutok én hozzá, hogy Uramnak, Istenemnek Anyja jön hozzám?... Mária Erzsébet szavai miatt is csodálkozhatott. Honnét tudja ez az asszony, hogy ő, Mária, a Messiást hordja szíve alatt, és hogy ő az Úrnak, Istennek Anyja? Máriának boldogan csodálkozó szívéből ekkor tört elő az örökké szép hálaének, a Magnificat, amelyet az Egyház minden áldott este elimádkozik a Breviárium Vesperae nevű órájában.

Lelkem magasztalja az Urat, és szívem örvendezik Szabadító Istenemben, mert észrevette kicsiny szolgálóját. Íme, mostantól kezdve boldognak hirdetem engem minden nemzedék.”

(Milyen szépen beteljesedett Máriának ez a jövendölése! Gondoljunk csak a kereszténység terjedésén belül a Mária-tisztelet terjedésére.)

Az első nagykarácsony éjszakáján mennyei fényesség és angyali szózat útnak indítja a betlehemi pásztorokat a kisdéd Jézus imádására. Sietve elmentek, megtalálták Máriát, Józsefet, és a jászolban fekvő kisdedet. Miután látták, elújságoták mindazt, amit az angyalok mondtak nekik e Gyermek felől. Mária pedig megjegyezte mindezeket a dolgokat, és szívében forgatta. – Mária most is csodálkozott, mégpedig azon, hogy a pásztorok mily csodálatos módon értesültek Gyermekének születéséről, és arról, hogy kicsoda ez a Gyermek. Csodálkozás nem múló elálmélkodás volt, hanem egész életén át megmaradó ámulat: megjegyezte mindezeket a dolgokat, és szívében forgatta.

Jézus születése után egy-két nappal, vagy inkább egy-két héttel Betlehembe érkeztek a napkeleti bölcsek is. Bementek a házba, megtalálták a Gyermeket Anyjával, Máriával; leborultak, és imádták a Gyermeket. – A napkeleti bölcsek érkezése még nagyobb csodálkozást kelthetett Máriában, mint előbb a pásztorok megjelenése. Honnét tudták meg ezek az idegenek, hogy megszületett a zsidók Királya? (Ezen a jeruzsálemi zsidó vezetőség is csodálkozhatott – annál inkább, mert nekik, az ószövetségi jövendölések ismerőinek, sejtelmük sem volt Királyuk megszületéséről. Honnét tudták a napkeleti bölcsek, hogy épp Betlehemben kellett megszületnie a Messiásnak? A Heródes-összeecsődítette írástudók mondták meg nekik, de ezt Mária nem tudhatta. – Honnét tudták a napkeleti bölcsek, hogy Betlehem területén belül hol kell keresniük a Messiást? „A csillag, amelyet napkeleten láttak, előttük ment, amíg oda nem értek: akkor megállapodott azon hely fölött, ahol a Gyermek volt.” De Mária ezt sem tudhatta.

Jézust születése után a negyvenedik napon Jeruzsálemba viszik szülei, hogy a Templomban bemutassák az Úrnak. Volt akkor Jeruzsálemben egy Simeon nevű ember, igaz és istenfélő férfiú, aki várta Izrael Vigasztalását, és a Szentlélek volt benne. A Szentlélek kijelentette neki, hogy addig nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét. A Léleknek ösztönzésére a Templomba ment. Mikor aztán bevitték szülei a gyermek Jézust, hogy a Törvény szokása

szerint cselekedjenek Vele, Simeon a karjába vette, és az Istent magasztalva így szólt: Most már elbocsáthatod, Uram, szolgálodat (ebből az életből), békességben, amint megígérted (ne felejtjük: a Szentlélek kijelentette neki, hogy addig nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét); mivel látta szemem azt az üdvösséget, amelyet minden népnek színe előtt készítettél – világosságul a pogányok megvilágosítására, és dicsőségére választott népednek. (Simeonnak ez a gyönyörű hálaéneke is belekerült a Breviáriumba: a Completoriumba, az Egyház esti imádságába.)

Simeonnak megjelenésére és hálaénekeire csodálkozott Mária is, József is. Nem azon csodálkoztak, hogy ez a Gyermekek világossága lesz a pogányok megvilágosítására, és dicsősége lesz a választott népednek. Hanem azon álmélkodtak, hogy íme, ez a tiszteletreméltó aggastyán, ez a próféta éppen most toppant a Templomba, és azonnal fölismerte a Gyermekekben a Megváltót. – Ugyanilyen csodálatot kelthetett Máriában Anna prófétanő fölbukkanása is. Volt egy Anna nevű prófétaasszony: igen előre haladott napjaiban, miután férjével hét évig élt lánysága után, és már nyolcvannégy éves özvegy volt. Nem vált meg a Templomtól (úgy szólván szakadatlanul ott lakott): böjtöléssel és imádkozással szolgált Istennek éjjel-nappal. Ő is odajött ugyanabban az órában, és dicsérte az Urat.

Máriának még egy csodálkozásáról beszámol Szent Lukács evangélista. Midőn a tizenkét éves Jézust megtalálták a jeruzsálemi Templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatta és kérdezte őket, csodálkoztak szülei. – Nem azon csodálkoztak, hogy milyen okosan kérdez és felel a Fiúk, hiszen odahaza már épp eleget tapasztalhatták Fiúk értelmes voltát; hanem azon csodálkoztak, hogy ilyen korán kezdi kinyilvánítani isteni bölcsességét a nyilvánosság előtt. – Ennyit arról, hogy Mária ismételen csodálkozott. A különféle események mögött lehetetlen volt meg nem sejtene a mennyei Atya gondviselő irányítását.

2. *Mária nem értette...* Legelőször is nem értette az angyali köszöntést: Üdvözlégy, te malasztal tejes, te Veled az Úr, te legáldottabb asszony! – Miért vagyok én malasztal teljes? – kérdezte magában. Hogyhogy velem az Úr? Miért vagyok én a legáldottabb asszony? – Az angyali köszöntés hallatára (így olvassuk Szent Lukács evangéliumában) Mária zavarba esett, és gondolkodott, miféle köszöntés ez? – Gábrriel megmagyarázza neki: Kedvet találtál az Istennél... Fiad lesz... Jézus... Nagy lesz Ő, és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. *Ezért* mondtam, hogy „te malasztal teljes”, „te Veled-az-Úr”, „te legáldottabb asszony”. – Most meg azt nem érti Mária, hogyan lehet őneki gyermeke, mikor ő tisztasági fogadalmat tett, és ezt magával viszi a jegyesi-házassági állapotba is. *Ezért* mondja az angyalnak: Miképp lehet ez, mikor férfit nem ismerek? – Gábrriel ezt is megmagyarázza neki: A Szentlélek száll rád, ezért az a szent Valami is, ami tőled nemződik, Isten Fiának fog hívatni.

Nem mondja ugyan a Szentírás, de gondolhatjuk, hogy Mária nem értette, miért kellett a Messiásnak – Betlehemből kiszorulva – egy barlang-istállóban születnie. Hát így kell a Messiás földi életének kezdődnie? – Hasonlóképpen nem érthette, miért hoztak a napkeleti bölcsek az arannyal és a tömjénnel együtt mirhát is, ajándékba az ő Kisdedének. Aranyat a királynak: rendben van. Tömjént az Isten-Királynak: ennek is van értelme. De minek a mirha, ez a holtak balzsamozásához szükséges anyag? Csak nem fog meghalni az ő Isten-Király Fia? Hiszen azt mondta Gábrriel: Hogy neki adja az Úristen a királyi széket, ősatyjának, Dávidnak királyi székét, országolni fog mindörökké Jákob házában, és nem lesz vége királyságának.

Ugyancsak nem érthette meg Mária Simeon próféta jövendölését sem, amely akkor hangzott el, amidőn a negyven napos kisded Jézust bemutatták a jeruzsálemi Templomban. Simeon ezt jövendölte: Íme, ez a Gyermekek sokaknak romlására rendeltetett Izraelben, sokaknak pedig föltámadására; és jelül rendeltetett, amelynek ellene mondanak. Neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet. – Sokaknak föltámadására rendeltetett: ez hagyján, gondolhatta Mária, de miért romlására is más sokaknak? Mária nem tudhatta, ami csak harmincegy néhány év múlva lett zord bizonyossággá, hogy a választott népednek csak egy kis töredéke fogadja be a Messiást,

zöme azonban elzárkózik Előle, „feszítsd meg”-et kiált, és azt ordítja, hogy az Ő vére rajtunk és fiainkon! – És miért fogja nekem magamnak is tör átjárni a lelket? – kérdezhetette tovább Mária, hiszen én úgy gondolom, hogy az Isten Anyjának lenni szintisza földi boldogság.

Nem sok idő múlva Máriának menekülnie kell, Józseffel együtt, éjnek évadján Egyiptomba, hogy megmentse Gyermeke életét Heródes gyermekgyilkoló dühe elől. Bizonytalan ideig ott kell rostokolnia pogány földön. Ki kell várniuk Heródes halálát, és csak azután térhetnek vissza Júdeába. Innét tovább kell szökniük Heródes fia, a szintén zsarnok Arkheláosz elől Galileába, Heródes másik fiának, a szelídebb Antipásznak tartományába.

Mária nem értette... Még egy idetartozó esetet közöl az evangélium. József és Mária nem értették meg a Templomban-megtalált tizenkét éves Jézus feleletét: Hogyhogy kerestetek engem? Nem tudátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem? – Ők nem értették ezt a beszédet. Persze, hogy nem értették, mert nem tudták, mi is lesz pontosan a Messiás szerepe; és hogy ez a korai megnyilatkozás benne volt a mennyei Atya terveiben.

Ki merné azt mondani, hogy Mária értette, miért nem fogadta szívesen a választott nép, főleg pedig vezetőrétege, a Messiást? Miért tartották állandóan szemmel a Fiát? Miért szöttek Ellene terveket? Miért iparkodtak, hogy megöljék – előbb nyelvükkel, aztán kardjukkal? – Előbb nyelvükkel: azt híresztelve Róla, hogy lépten-nyomon megszegi a szombatot, fölűgja a Mózes-féle Törvényt, az ördögök fejedelmével cimborál. – Miért akarták megölni kardjukkal Fiát, aki nem tett mást, csak mennyei Atyjának országáról beszélt, és körüljárt – mindenütt jót téve?

Mária nem értette mindezt, csak azt tudta, hogy valami készül Fia ellen. És féltette Fiát. Lám, az atyafiakkal ő is odasodródik ahhoz a házhoz, amelyben Fia éppen a néphez beszél. Odasodródik, hogy hazavigye a Fiát. – Ki merné azt mondani, hogy Mária megértette, miért kellett a szép álomnak olyan csúf valóságba torkollania: miért kellett a Messiásnak megkínóztatnia, keresztrefeszíttetnie, kigúnyoltatnia? Mire jó mindez Fiának? Mire jó a mennyei Atyának? Mária nem értette mindezt, mert bizony egy kissé ő is galileai módon gondolkodott a Messiásról... Király lesz a Fia, és megszabadítja népét a rómaiaktól. Király lesz a Fia, és népének uralmát kiterjeszti a földkerekségre. Egy kissé, bizony, Mária is galileai módon gondolkodott. Bár ő is tudhatta volna, amit a két emmausi tanítványnak szintén tudnia kellett volna: tudhatta volna az ószövetségi jóvendölésekből, hogy „ezeket kell szenvednie Krisztusnak, és kell bemennie dicsőségébe”.

Ne vessünk követ Máriára, az édesanyára, ha – mint minden anya, amikor gyermekével kapcsolatosan valamiféle tör járja át szívét – csak neki szegzi a kérdést az égnek: Miért? Annál kevésbé vessünk rá követ, mert mi sem értjük a megváltás misztériumát; jóllehet minket Krisztus és a Szentlélek mindenre megtanított, és hozzánk lángelméjű hittudósok szóltak a megváltásról. Mi sem értjük a nagy titkot: *Cur Deus homo?* Miért választotta Isten a megváltásnak épp azt a formáját, hogy második Személye emberré testesült? – És *cur Deus crucifixus homo?* Ha már emberré testesült a második isteni Személy, miért választotta a megváltásnak ezt a véres, keresztrefeszítéses formáját? Miért lett az Emberfiából keresztrefeszített ember?

Mária nem értette... De emiatt nem beszélt úgy, ahogy mi szoktunk beszélni hasonló esetekben. Vagyis Mária nem azt mondta magában: Mivel nem értem, nem hiszek... Mivel nem látom át Isten szándékait, nem is hiszem, hogy vannak velem szándékai Istennek; sőt azt sem hiszem, hogy Istennek egyáltalán ezzel a világgal is vannak szándékai; vagy végső esetben még azt is letagadom, hogy van Isten. – Mária nem gondolkodott így a nem-értés miatt. Hanem eltűnődött az Istennek különös útjain. Mint Szent Lukács evangélista mondja: Mária megjegyzi minden dolgokat, és a szívében forgatja.

Mária nem értette, de hitt. Ezzel már el is érkezünk mai elmélkedésünk harmadik részéhez, Mária rendíthetlen hitének megelmélkedéséhez.

3. *Mária hitt...* Rokona, Erzsébet épp ezt ünnepli benne, mikor a hozzá betoppanó Istenanyának azt mondja: Boldog vagy te, aki hittél, mert be fog teljesedni, amit mondott neked az Úr. – Nagyon erős hite lehetett Máriának.

a) Elhitte Gábrriel angyalnak, hogy férfiú nélkül gyermeke lehet. Zakariás abban sem akart hinni, hogy feleségének, Erzsébetnek meg neki, Zakariásnak, öreg létükre gyermekük lehet. Nem hitte, jóllehet az ószövetségi Szentírás szerint (ezt Zakariás, a pap jól ismerte) voltak rá precedensek. Mária olyasmiben hitt, amire nem volt precedens, hogy tudniillik neki férfiú nélkül gyermeke lehet. Elhitte mégis, mert – mint Gábrriel mondta neki – az Istennél semmi sem lehetetlen. Akinek szemöldöke ronthat-teremthet száz világot, akinek szavára előugrottak az anyagból az első élő sejtek: annak szavára egy anyai sejt is megtermékenyülhet, megkezdheti az osztódást és emberi testté épülést.

b) Azt is elhitte Gábor angyalnak, hogy gyermeke: az Isten Fia. Nem riadt vissza az Istenanyaság gyönyörű, de kényes szerepének vállalásától.

Nem lázadt föl az Isten tervei ellen, vagyis az ellen, hogy éppen őt választotta ki a Messiás anyjává. Nem mondta: Nem vállalom, mert jaj, mit fog szólni gyűrűsöm-jegyese és maholnap már a férjem. Nem vállalom, mert jaj, mit fog szólni a zsidó társadalom? Agyon fog kövezni Mózesnek Törvénye szerint, mert érthetetlen módon egy gyermekhez jutottam. Nem vállalom, mert jaj, mit fog szólni az utókor? Évezredek át újabbnál újabb pletykarohamokat indít ellenem, hogy eláztassa becsületemet.

Mária nem lázad, hanem engedelmeskedik. Jóllehet nem tudja pontosan, mire vállalkozik. De ha Isten őt szemelte ki erre a föladatra, akkor nem mondhat mást, csak ezt: Íme, az Úr rabszolgánője vagyok, bárcsak lenne nekem az angyal szava szerint.

c) Mária a betlehemi csecsemőről, erről a magatehetetlen kisdetről, hitte, hogy a Magasságbelinek Fia? Isten Fia. Mikor Heródesnek gyermekgyilkoló trónföltése elől Egyiptomba kellett mentenie a Kisdedet, Mária hitte, hogy ez a megmentésre szoruló Kisded – Isten.

d) A harminc évig tartó názareti csöndesség napjaiban, hallgatagon ácskodó Fiáról Mária hitte, hogy Isten. Milyen bizalommal lép oda Fiához a kánai menyegzőn – látva a háznép zavarát, mert fogytán volt a bor. És milyen bizalommal mondja Fiának: Nincs boruk! Hitte, hogy Fia csodálatos módon tud segíteni.

e) A nyilvános működés három éve alatt a Fia ellen szövődő ármány ellenére, a gúnyolódó híresztelések ellenére Mária hiszi, hogy Fia – Isten. Fiának meg-megismétlődő bujkálása ellenére, Fiáért való saját remegése ellenére hiszi, hogy Fia – Isten. És mikor a Golgotára vivő úton látja összetört, csupa vér és por Fiát, mikor a kereszten látja reszketni és rángani, mikor meghalni látja és meghaltak látja: hiszi, rendületlenül hiszi, hogy Fia – Isten.

Mária csodálkozott... Mária nem értette... Mária hitt... Könnyű kitalálni, hogy lelki életének e három szála közül a harmadik a legértékesebb, vagyis Mária hite. Az a hit, amellyel fejest ugrik a bizonytalanságba, teljesen rábízva magát és magzatát a mennyei Atyára. Isteni bizonytalanságot kellett volna mondanom, mert e bizonytalanság mögött – Mária szemével nézve, és minden hívő keresztény ember szemével nézve – ott van a legnagyobb fokú bizonyosság: Isten bizonyossága. – *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum*, mondhatta Mária is, mondhatja minden hívő keresztény ember a Te Deum, vagy ha tetszik a zsoltáros szavaival.

Hittél az Istennek, Mária, és Erzsébettel mondjuk: Boldog vagy te, aki hittél. Mert sohasem szégyenülsz meg. Valóra vált rajtad, amit Erzsébet házában énekeltél: Mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. Magasztalunk téged, akit az Úr testestül-lelkestül fölvelt a mennybe. Magasztalunk téged, világ királynéját, mennyországnak királynéját, mindnyájunk Édesanyját.

Jézus testvérei és nővérei

Voltak-e Jézusnak édestestvérei és nővérei? Sok nem-katolikus módon gondolkodó ó- és középkori keresztény és sok régi protestáns keresztény szerint voltak, a katolikus Egyház tanítása szerint *nem voltak*. Akiket az evangélisták és Szent Pál Krisztus testvérei és nővérei néven emlegetnek, azok Krisztusnak nem édes-, hanem csak unokatestvérei és nővérei. – Tisztázzuk csak ezt a kérdést!

Szent Máté evangéliumában olvassuk (13,55 sk.): Nemde ez az ács fia? nemde anyját Máriának hívják? és testvérei Jakab és József, Simon és Júdás? Nővérei is nemde mind nálunk vannak? – Ugyanezt találom Szent Márk evangéliumában (6,3). – Szent Pál a Galatákhöz írt levelében (1,19) az ifj. Jakabot az Úr „testvérenek” mondja. A korinthusiakhoz írt első levelében (9,5) három csoportra osztja az apostolokat: a) az Úr testvérei, b) Péter és c) a többi apostol.

Mielőtt továbbmegyünk, tanuljuk meg azt a nyelvtörténeti tényt, hogy a testvér-nővér szó az arám, a görög, a latin nyelvben, mint a magyar nyelvben is, nemcsak édestestvért és -nővért jelenthet, hanem unokatestvért és -nővért is, sőt általában rokont, sőt minden hozzánk közeleső felebarátot. A keresztények kezdettől fogva testvéreknek, nővéreknek hívták egymást, mert természetfölötti síkon *azok* voltak Krisztusban. Jakab, József, Júdás, Simon: ők volnának az Úr testvérei. – Kezdjük az első kettővel! Ki ez a Jakab és József? Szent Máté evangéliuma szerint (27,56) Krisztus keresztye alatt ott volt Mária Magdolna és Mária, Jakab és József anyja. – Szent Márk ugyanígy tudja (15,40): Voltak ott asszonyok is, köztük Mária Magdolna és Mária, a kisebbik Jakab és József anyja. (Kisebbik Jakab, mert volt nagyobbik Jakab is: Szent János apostolnak édestestvére, Zebedeus fia). – Ugyancsak Szent Márk mondja (16,1): Szombat elmúltával Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja... illatszereket vásároltak. – Szent Lukács a Krisztus sírjától az apostolokhoz visszatérő asszonyok közt szintén megemlíti Máriát, Jakab anyját (24,10).

Ezt a Máriát, Jakab és József anyját, Szent Máté (28,1) „másik Máriának” mondja: Elment Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt. Még világosabban beszél Szent János evangéliuma (19,25): Jézus keresztye mellett ott állt anyja, és anyjának rokona, Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. – A másik Mária, Kleofásnak felesége. Ezzel megtaláltuk volna Jakab és József apját-anyját: Kleofást és a másik Máriát. Kleofásnak – úgy látszik – akkori zsidó szokás szerint két neve volt: az egyik éppen Kleofás, a másik pedig Alfeus. Máté evangéliuma (10,3) az ifj. Jakabot Alfeus fiának mondja. Ugyanígy az Apostolok Cselekedetei (1,13). Ugyanitt értesülünk arról is, hogy Júdás Jakabnak testvére. – Szent Júdás apostol Jézus Krisztus szolgájának és Jakab testvérenek vallja magát levelében (1,1).

Jakab, József, Júdás, Simon: az Úr négy testvére, azaz unokatestvére. Hármuk az Úr apostola lett: Jakab, Júdás és Simon. Vigyázzunk e három névvel! Már mondtuk, hogy a tizenkét apostol közt nagyobb Jakab is volt, Szent János apostol édestestvére. Júdás nem azonos az áruló Júdással. Ez a Júdás a Tádé-Júdás. Simont pedig ne tévesszük össze Simon Péterrel, Jónás fiával.

Jézus nővérei közül, kiket Máté és Márk említ, egyet sem ismerünk név szerint. Amint azonban a testvérekről kiderült, hogy unokatestvérek, úgy a nővérekről is jogosan gondoljuk, hogy szintén csak unokanővérek. Annál inkább, mert Máté is, Márk is Jakabbal, Józseffel, Júdással, Simonnal egy sorba helyezve említi őket.

A katolikus Egyház tanítása szerint Krisztusnak nem voltak édestestvérei. Ez a tanítás igen régi: visszanyúlik az ókori Egyházba. Hegesippos (†180) már ezt a tanítást képviseli. – Vajon mikre hivatkozik a katolikus hittudomány, amikor azt állítja, hogy Jézusnak nem voltak édestestvérei? – Először is arra, hogy az evangéliumok alapján nem lehet beszélnünk Jézus

édestestvéiről. Ezt – tudtommal – újabban a protestáns teológiai is elismeri. – Másodszor arra, hogy Mária és József házassága „József házasság” volt. Szent Lukács evangéliumának (első fejezet) tanúsága szerint Zakariás nem hiszi el Gábiel angyalnak, hogy felesége, Erzsébet fiúgyermekkel fogja őt megajándékozni. Én már öreg vagyok, így indokolja kételkedését, és feleségem is előrehaladt napjaiban. – Ugyanez a Gábiel angyal jelenti Máriának, hogy fiúgyermeket hoz majd a világra. Mária megdöbben, de döbbenetét nem Zakariás módján indokolja, tehát nem így: Jegyesem, József, már öreg, és jómagam is előrehaladott vagyok napjaimban. Hanem így: Miképp lesz ez, mikor nem ismerek férfiút? Ne felejtjük, ezt olyan valaki kérdi, aki Józsefnek jegyese – és hamarosan felesége. „Férfiút nem ismerek” – e szavaknak, már Szent Ágoston szerint is, csak úgy van értelmük, ha Mária tisztasági fogadalmat tett, és ezt magával vitte a jegyes-állapotba is.

Mire hivatkozunk, amikor azt állítjuk, hogy Jézusnak nem voltak édestestvérei? Harmadszor arra, hogy az evangéliumok-emlegette testvérek alighanem idősebbek Jézusnál. Legalábbis ezt sejteti velünk a Jézus iránti atyáskodó magatartásuk. (Atyáskodásukra még visszatérünk!) Jézus testvérei alighanem idősebbek voltak Jézusnál. Márpedig Jézus – az evangéliumok tanúsága szerint – első gyermeke Máriának. Az atyáskodó és így Jézusnál idősebbnek látszó testvérek eszerint csak unokatestvérek lehetnek. – Negyedszer arra hivatkozunk, hogy a kereszten függő Krisztus Szent Jánosra testálja Édesanyját. Olvassuk csak el Szent János evangéliumának idevágó szavait: Jézus... látván Anyját és az ott álló tanítványt, akit szeretett, ezt mondta Anyjának: Asszony, nézd, ő a te fiad! (Magyarán: Helyettem, aki meg fogok halni, föltámadásom után pedig hamarosan visszatérek Atyámhoz; helyettem ez a János lesz a fiad.) Azután így szólt a tanítványhoz: Nézd, ő a te Anyád! – Attól az órától kezdve magához vette őt a tanítvány. – Ez a jelenet megrázó módon győzhet meg bárkit is róla, hogy Máriának nem volt más gyermeke Krisztuson kívül. – Talán közben meghaltak Jézus testvérei? – kérdezhetné most valaki. Nem haltak meg Jézus úgynevezett testvérei. Mint elmélkedésünk második részében fogjuk látni, ezek a testvérek a nyilvános működés éve alatt nem is egyszer okvetetlenkedtek Jézusnak; azt pedig már az előbb megmondtuk, hogy a négy fiútestvér közül három az Úr apostola lett.

Ötödször arra hivatkoznak a teológusok, hogy aki csak egy kicsit is tud hittudományosan gondolkodni: az igen illendőnek tartja, hogy Máriának, az Istenember Anyjának, más gyermeke ne lett légyen az Istenemberen kívül. Amint azt is illendőnek tartjuk, hogy az áldoztató kehelybe, a ciboriumba ne helyezzünk mást, csak az Úr szentséges testét. (Itt még megemlíjtük azt az érdekességet, hogy sok Mária-jelenés volt az egyháztörténelem folyamán; de a jelenések Máriája sohasem figyelmeztette a látnokokat, hogy neki – Jézuson kívül – más gyermekei is voltak ám.)

Elmélkedésünk második része: *Hogyan viselkedtek az atyafiak Jézus irányában?* Szent Máté evangéliuma (12,46–50) mondja: Mialatt Jézus még szólott a sereghez, íme, Anyja és atyjafiai kint álltak, mert beszélni akartak Vele. Valaki figyelmeztette Jézust: Íme, Anyád és atyádfiai kint állnak, mert keresnek Téged. Jézus így felelt neki: Ki az én anyám, és kik az én atyámfiai? Majd kiterjesztette kezét tanítványai felé, és ezt mondta: Nézd, ők az én anyám és az én atyámfiai. Mert aki mennyei Atyám akarátát cselekszi, az az én fivérem, nővérem, anyám. (Ugyanezt Lukács evangéliumában is megtalálom, rövidebbre fogva: 8,19-21.)

Szent Máté és Szent Lukács nem mondja meg, mi fontosat akartak beszélni az atyafiak Jézussal, megmondja viszont Szent Márk. – Előbb azonban elemezzük meg a Szent Máté- és Lukács-előadta esetet! – Jézus Anyja és atyjafiai odakint álltak, mert beszélni akartak Jézussal. Hiába várják: Jézus nem megy oda hozzájuk, ellenben küld nekik egy olyan üzenetet, amely igen furcsán, igen keményen hangzik a mi emberi fülünknek. „Ki az én anyám, és kik az én atyámfiai? Tanítványaim az én anyám, és az én atyámfiai.” Isten felől nézve azonban nagyon jól voltak mondva ezek a szavak. Jézus mint Isten, hogy Anyjának és atyjafiainak nincs semmi komoly okuk rá, hogy miatta félbeszakítsa azt a nagy munkát, amelyet mennyei Atyja bízott

Rá: a nép tanítását. Nem is szakította félbe, és ezzel megtanít bennünket az értékek helyes hierarchiájára. A lélek ügye előbbre való a test ügyénél. Isten ügye az emberi ügyeknél. Istennel-kapcsolatunk előbbre valóbb legforróbb emberi kapcsolatainknál. – Még valamire megtanít bennünket a furcsán és keményen viselkedő Jézus: arra, hogy Máriának, Isten szemével nézve, nem az a főértéke, hogy életet adott az Istenembernek, hanem az a főértéke, hogy engedelmes szolgálója a mennyei Atyának. És az atyafiaknak sem az a főértékük, hogy véletlenül másod- v. harmadfokú vérrokonai Jézusnak; hanem az, hogy teljesítik a mennyei Atya akaratát.

Ki az én anyám, és kik az én atyámfiai? Furcsa és kemény szavak. De ne botránkozzunk meg bennük. Inkább örüljünk nekik. Mert ezekből a szavakból megtudhatjuk, hogy mindnyájan, akik teljesítjük a mennyei Atya akaratát, fivérei, nővérei, anyja vagyunk Jézusnak. Nem a természeti síkon, a vérnek síkján; hanem természetfölötti síkon, az isteni életnek síkján. Nagyszerű öntudat ez: mi, keresztények nemcsak keresztények vagyunk, hanem egyúttal Krisztusnak fivérei, nővérei, anyja vagyunk; ha megcselekedjük a mennyei Atya akaratát.

Anyja és atyjafiai kint álltak, mert beszélni akartak Vele. – Mit akartak beszélni Vele? Megmondja nekünk Szent Márk (3,20–21): Ismét összegyülekezett a sereg, úgyhogy Krisztus és tanítványai még kenyeret sem ehetek (nem jutottak evéshez a tömeg zaklatása miatt). Mikor övéi meghallották ezt a zaklatást, elmentek, hogy megfogják Jézust, mert – mint mondták – megháborodott. – Jézus egyik-másik rokona, földhöz tapadt elméjű lévén, úgy látszik, csakugyan háborodottnak tartotta Jézust: a másvilágnak, Atyja országának emlegetőjét, e világ másodlagos voltának hangsúlyozóját. – De az is lehet, hogy a rokonság csak azért híresztelte Jézust elmeháborodottnak, hogy ez enyhítő körülménynek számítson a Jézus ellen bősziült zsidó vezetőréteg előtt.

Mit akartak az atyafiak? Hazavinni Jézust. Vagy azért, mert megháborodottnak tartván szégyellték, hogy közülük való; vagy azért, mert féltették a főemberek dühétől. – Mindkét esetben helytelenül jártak el. Mert a) Hogyan mer valaki egy gondolatot és hirdetőjét örülni tartani – csak azért, mert ez a gondolat nem fér bele az ő szűkre szabott koponyájába? Hogyan mer valaki begombolkozni Isten előtt és az Istenember előtt – csak azért, mert az Isten gondolatai nem a mi gondolataink, Isten tudása nem a mi tudásunk? – b) És hogy merte bárki is gátolni Jézust annak az útnak megjárásában, amelyet az Atya szabott ki – az emberi nem iránti végtelen szeretetében? és amely útnak végigjárását vállalta a Fiúisten – szintén az emberi nem iránti végtelen szeretetében?

Az atyafiak féltették Jézust. Ez rendben van. Haza akarták vinni Jézust: ez nincs rendben. Mert amint a két emmausi tanítványnak, úgy nekik is – az ószövetségi Szentírás ismerőinek – tudniuk kellett volna, hogy Jézusnak meg kell vívnia harcát népe vezetőivel, és azzal, aki mögöttük rejlett, az igazi ellenséggel, a sátánnal. Meg kell vívnia harcát a halálig, mégpedig a kereszthalálig, és így kell bemennie dicsőségébe. – Olvassuk azonban tovább Szent Márkot: hogyan is folytatódik az atyafiak históriája. Ugyanúgy, mint Máténál és Lukácsnál (Mk 3,31–35): Az atyafiaknak ez volt az első okvetetlenkedésük és gyámkodásuk, mégpedig az Úr nyilvános működésének második esztendejében. Szent János evangélista tud egy másik okvetetlenkedésről és gyámkodásról is. Ez az utóbbi az előbbi után egy évre történt. – Szent János evangéliumában olvassuk: Jézus Galileában tartózkodott, mert nem akart Júdeában járni, mivel halálra keresték a zsidók. Közel volt a zsidók sátoros ünnepe. (Ez a zsidók egyik főünnepe. Összel van: a pusztai vándorlás emlékére, és egyúttal arató ünnep. A zsidó vallási törvény szerint minden férfi köteles volt a három főünnepen, húsvétkor, pünkösdkor és a sátoros ünnepen, megjelenni a jeruzsálemi Templomban.) Azt mondták tehát Neki atyjafiai: Távozzál innét, és menj Júdeába meg a fővárosba, Jeruzsálembe, a zsidó élet középpontjába, hogy tanítványaid is lássák cselekedeteidet, amelyeket művelsz. (Itt Jézus júdeai tanítványairól van szó, akik csak olykor-olykor hallgatták őt; nem kísérték állandóan.) Hiszen senki sem cselekszik rejtekben, aki nyilvánosságra akar jutni. Ha ezeket cselekszed, mutasd meg magadat

a világnak. – Mert még atyjafiai sem hittek Benne. Jézus ezt mondta nekik: Az én időm még nincs itt, de a ti időtök mindenkor készen van.

Ez is gyámkodás, mint az előző évi, de ennek más az indítéka. Akkor a szégyenkezés vagy a félelem mozgatta az atyafiakat, most a hiúság fűti őket. Szeretnék, ha Jézus valóban Messiás volna. Tehát olyan valaki, aki nem cselekszik rejtekben, hanem nyilvánosságra akar jutni; aki megmutatja magát a világnak. Aki bevonul Jeruzsálembe, magával sodorja a népet és vezetőit, és kisöpri a rómaiakat az országból. – Szeretnék, ha Jézus valóban Messiás volna: az ő szájuk íze szerint való Messiás. És szeretnének e Messiás fényében sütkérezni mint Izrael és a világ királyának rokonai. Ezért mondják Neki: Távozzál innét, és menj Júdeába! Mutasd meg magadat a világnak! – Vagy pedig csak gúnyolódásképpen mondják? Hogy tudniillik nem itt szűkebb hazában, nem itt Galileában van az a Rhodos, ahol ugornod kell, hanem Júdeában és Jeruzsálemben. Ott mutasd meg, ki vagy; ne itt ugrálj Galilea Mucsáiban!

Akár hiúságból, akár gúnyolódásból szóltak, Jézustól megkapták a kellő választ: Az én időm még nincs itt. A ti időtök mindenkor készen van. – Az én órák az Atya órájához van igazítva, a tiétek nincs. Én akkor és úgy cselekszem, amikor és ahogy az Atya akarja. Ti még nem tanultátok meg, hogy az embernek, ha Istenember is, mindig és mindenben az Atya akaratához kell igazodnia. – Az én időm még nincs itt: még valamit mondanak e szavak. Azt, hogy ne dirigáljatok engem a saját lapos gondolataitok szerint; csak az orrotok hegyéig látó szemléleteitek szerint. Van, aki engem dirigál: az Atya. Aki általam akarna irányítani titeket. De csupán akarna, mert nem hisztek bennem. Nem hiszitek, hogy én az emberré-testesült második isteni Személy vagyok. – Ti menjeteek föl az ünnepre, én nem megyek föl erre az ünnepre, mert az én időm még nem telt be. – Ezeket mondta nekik, és jómaga ott maradt Galileában. (Jn 7,8–9) – „Egyelőre nem megyek föl az ünnepre; úgy, ahogy ti szeretnétek, nem megyek föl: veletek és a búcsúsokkal együtt, nyilvánosan, magam mutogatva, tüntetésszerűen, sőt, hogy magamhoz ragadjam az evilági hatalmat... Fölmegyek azonban, mihelyt elérkezik az én időm, az Atya-kiszabta idő. De akkor is titokban megyek, ahogy Atyám diktálja nekem.” Amint pedig fölmentek atyjafiai az ünnepre, Ő is fölment – nem nyilvánosan, hanem mintegy titokban (Jn 7,10).

Az Úr alakjának ez az egyik legszebb vonása: az Ő idejéhez, az Atya-kitűzte időhöz való igazodás. Akkor is, ha az emberek nógatják; akkor is, ha rokonai sürgetik. – A kánai menyegzőn, amikor fogytán volt a bor, Mária ezt mondta Jézusnak: Nincs boruk! – Jézus így felelt neki: Mít nekem és neked, ó Asszony? Még nem jött el az én órák. Magyarán: Szép, szép, hogy sürgetsz, Anyámasszony, de cselekvésemnek végső normája nem a hozzád fűződő fiúi szeretet és tisztelet, hanem mennyei Atyámnak akarata.

Mikor Lázár, Jézus jó barátja, Márta és Mária fivére, súlyos betegen feküdt, nővérei Jézushoz küldtek ezzel az üzenettel: Uram, beteg, akit szeretsz. Ebben az üzenetben az is benne volt, hogy „jőjj azonnal, és segíts!” – Hát az Úr Jézus? Midőn meghallotta, hogy Lázár beteg, azon a helyen maradt két napig, és csak azután indult el – a közben már elhunyt, és az Úr megérkezésekor már negyedik napja halott Lázárnak föltámasztására. Mártának, Máriának sürgetésére nem indult el, mert még nem érkezett el az Ő órája. Az Ő órája pedig – Lázár esetében – az volt, hogy ne a beteget gyógyítsa meg, hanem a halottat támassza föl, a nép hitének nagyobb megmozdítása végett. Hogy higgye a nép: Őt csakugyan Isten küldte.

Foglaljuk össze: Hogyan viselkedtek az atyafiai Jézus irányában? – a) Az egyik alkalommal haza akarták vinni Jézust – vagy azért, mert háborodottnak tartották, vagy mert féltették a zsidó vezető embereknek dühétől. Így aztán belekontárkodtak az Atya ember-üdvözítő terveibe, és Jézus ember-megváltó munkájába. – b) A másik alkalommal, egy évvel később vagy hiúságból, vagy gúnyolódásképpen arra buzdítják Jézust, hogy menjen föl Jeruzsálembe, a sátoros ünnepre, és ott mutogassa magát, ne Galilea Mucsáiban. – Jézus magatartása (most is és más hasonló alkalmakkor is) kitűnő prédikáció részünkre – arról, hogy

életünk folyamán (akár tennivalókról van szó, akár szenvednivalókról) akaratunkat igazítsuk az Atya akaratához, és óránkat az Atya órájához. Amen.

Krisztus és a názáretbeliek

Bevezetőül egy-két szót Názáret városáról. Szent Lukács evangéliumában olvassuk: Isten elküldte Gábiel angyalt Galilea városába, Názáretbe egy szűzhöz, aki egy férfiúnak volt eljegyezve, Józsefnek; ez Dávid házából való volt, a szűz neve meg Mária. – Eszerint Mária is, József is Názáretben élt; és Názáretben fogantatott a Szentlélektől Krisztus embersége. Tudjuk azonban, hogy Krisztus nem Názáretben született, hanem Betlehemben. Nem Palesztina északi részének, Galileának egy városkájában, hanem Palesztina déli részének, Júdeának egy helységében – Jeruzsálemtől délre vagy másfél óra járásnyira. – Hogyhogy nem Názáretben született Krisztus, hanem Betlehemben? Szent Lukács megfelel e kérdésünkre: Azokban a napokban rendelet ment ki Augustus császártól, hogy írják össze az egész földkerekséget (a Római Birodalom területének lakosságát). Ment is minden zsidó, hogy összeírassék – kiki a maga városába (a rómaiak lakóhely szerint írták össze a lakosságot, de tiszteletben tartották a zsidóknak azt a szokását, hogy kiki törzsének ősi székhelyére menjen, és ott iratkozzék föl). Fölment tehát József is Galileából Dávid városába, Betlehembe, mivel Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeírják Máriával, eljegyzett feleségével. (Betlehem volt Dávid családjának és nemzetségének ősi fészke. Innen származtak el József ősei Galileába, Názáret városába).

Isten úgy rendelte el az eseményeket, hogy a názáreti Mária Betlehemben hozza világra Gyermekeit, és így teljesedjék Mikeás próféta jövendölése: Te Betlehem, kicsi vagy ugyan arra, hogy Juda ezer-ezer lakosú törzsfővárosai közé tartozzál, mégis belőled származik az a Vezér, aki kormányozni fogja népemet. – Krisztus Betlehemben született, itt látogatták meg a napkeleti bölcsek, itt kapta születése után a nyolcadik napon a Jézus nevet, innét vitték szülei, a születése utáni negyvenedik napon a jeruzsálemi Templomba, hogy bemutassák az Úrnak; ide, Betlehembe hozták vissza szülei Jeruzsálemből; itt, Betlehemben érte őket Heródes gyermekgyilkos rendelete, és innét futottak éjnek idején Egyiptomba.

Heródes halála után Egyiptomból visszatérve a Szent Család előbb Júdeában tartózkodott, majd (hallva, hogy itt Heródes után a fia, Archelaus uralkodik, aki éppoly zsarnok lett, amilyen az apja volt) a Szent Család átmegy Galileába, ahol Heródesnek egy másik fia, a szelídebb ifj. Heródes Antipász volt az úr. Így jutott vissza Mária és József oda, ahonnan a népszámlálás kimozdította őket, Názáretbe. Iktassuk ide Szent Lukács evangéliumának szavait: A Gyermekek pedig növekedett és erősödött – telve bölcsességgel, és az Isten malasztja volt rajta. – Hogyan is mondja a Kis Káté? Jézus Krisztus Betlehemben született, és Názáretben nevelkedett.

Názáret Galileának egy városkája volt. Galilea héber neve: Gelil haggójim = a pogányok kerülete. Honnét ez a név? Talán onnét, hogy Kr.e. a 700-as években az asszíriai fogságba hurcolt zsidók helyébe sok pogányt telepítettek le itten, főleg Galilea északi peremén. Ezek a pogányok azonban idő folyamán beleolvadtak a zsidóságba. – (Názáret városkája ma is megvan.) – Galilea lakosait a jeruzsálemi és a júdeai zsidóság lenézte, félpogányoknak tartotta. Maga Názáret pedig olyan jelentéktelen helység volt, hogy az ószövetségi Szentírás sehol sem említi.

Ezek után térjünk rá mai témánkra: Krisztus és a názáretbeliek. Szent Márk evangéliumában olvassuk: Eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte Őt János a Jordánban (1,9). Ettől kezdve (jobban mondva: a keresztségre következő negyvennapos pusztai böjttől kezdve) Jézus Palesztina különféle részeit járja, leginkább azonban Galileát. Ott is legszívesebben Kafarnaumban tartózkodik. Az evangéliumok tanúsága szerint Jézus két ízben Názáretet is fölkeresi, mégpedig mindjárt nyilvános működésének legelején, majd a működés második esztendejében. Ismerkedjünk meg az evangélisták idevágó szövegeivel.

Szent Lukács evangéliumában olvasom: Jézus Názáretbe ment... és szokása szerint bement szombatnapon a zsinagógába, és fölkel olvasni. Odaadták Neki Izaiás próféta könyvét. Fölnyitva a könyvet arra a helyre talált, ahol írva volt: Az Úr Lelke énrajtam, azért kent föl engem. Elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket, szabadulást hirdetni a foglyoknak, látást a vakoknak; szabadon bocsátani a megtörteteket, hirdetni az Úr kedves esztendejét (a nagy jubileumi évet, a kegyelem idejét, a megváltás korát) és a visszafizetés napját. – Majd összehajtva a könyvet, visszaadta a szolgának, és leült. Mindenkinnek szeme Rajta függött a zsinagógában, Ő pedig kezdte mondani nekik, hogy ma teljesedett be ez az Írás, fületek hallatára. – Mindnyájan bizonyosságot tettek Mellette, (hogy Ő a Messiás), és csodálkoztak a kedves igéken, amelyek szájából jöttek; majd mondták: Nemde ez József fia? Erre így szólt hozzájuk: Bizonyára azt a példabeszédet mondjátok nekem: Orvos! gyógyítsd tenmagadat (= először honfitársaiddal éreztesd jótéteményeidet). Amik – hallomásunk szerint Kafarnaumban történtek: azokat cselekedd itt is, hazádban!

De Ő ezt mondta:... Egy próféta sem kedves a maga hazájában. Igazán mondom nektek, sok özvegy volt Illés napjaiban Izraelben, mikor bezárult az ég három évig és hat hónapig – úgyhogy nagy éhínség lett az egész földön. Illés mégsem küldetett egyikükhöz sem, hanem csak a szidonföldi Sareptába, az özvegyasszonyhoz. – Sok poklos volt Izraelben, Elizeus próféta idejében, de egyikük sem tisztult meg, hanem csak a szíriai Némán. – Ezek hallatára elteltek mindnyájan dühvel a zsinagógában, majd fölkeltek, és kiűzték Őt a városból. Fölvitték annak a hegynek párkányára, amelyen városuk épült, hogy letaszítsák, Ő azonban átment közöttük, és eltávozott.

Ez az eset – enyhébb formában – egy év múltán megismétlődött, mikor (az evangélisták szerint) Krisztus másodszor is megfordult nevelő-városkájának zsinagógájában. Krisztusnak erről a második názareti szerepléséről olvasom Szent Máté evangéliumában: Hazájába ment, tanította őket zsinagógaikban – úgyhogy álmélkodtak, és mondták: Honnét van ennek ez a bölcsessége és csodatevő ereje? Nemde ez az ács fia? Nemde anyját Máriának hívják? és atyjafiai Jakab és József, Simon és Júdás? És unokanővérei nemde mind nálunk vannak? Honnét vette hát mindezeket? – Meg is botránkoztak Benne. Jézus pedig így szólt hozzájuk: Sehol sincs a prófétának kevesebb becsülete, mint a maga hazájában és házában. Nem is tett ottan sok csodát hitlenségük miatt (13,54–58).

Ugyanezt Márk így mondja el: Hazájába ment... Amidőn szombat lett, elkezdett tanítani a zsinagógában. Sok hallgató csodálkozott tanításán: Honnét vette ez mindezeket? Micsoda bölcsesség az, amely megadatott Neki? Milyen csodák történnek keze által? Nemde ez az ács (úgy látszik, Jézus maga is ácskodott ifjúkorában), Mária fia, Jakab és József, Júdás és Simon atyjafia? nemde unokanővérei is itt vannak? – Meg is botránkoztak Benne. – Jézus pedig így szólt hozzájuk: Nincs próféta tisztelet nélkül, csak a saját hazájában, házában és atyafiságában. Nem is tehetett ott semmi csodát, csak egy néhány beteget gyógyított meg. Elcsodálkozott hitlenségükön (6,1–6).

Térjünk vissza Szent Lukács szövegéhez. Ennek megelemzése Máté és Márk szövegének megelemzését is magában foglalja.

Jézus Názáretbe ment. Bement a zsinagógába, és fölkel olvasni. Odaadták Neki Izaiás próféta könyvét. – A zsinagóga nem templom (nem mutatnak be áldozatot benne; a zsidóknak csak egy templomuk volt: Jeruzsálemben), hanem imaház és a szent tanításnak helye. A zsinagógának nincs papja, ellenben a közösség bármely tagja beszélhet. (Krisztus is, Szent Pál is, a többi apostol is ezen az alapon jutottak szóhoz a zsinagógaikban.) A zsinagóga szolgája a szólásra jelentkezőnek átadja a szentírástekercset. Az ókori papirosból nem könyveket kötöttek, hanem hosszú szalaggá ragasztva, tekercsbe göngyölték.

Krisztus kigöngyölve a tekercset arra a helyre talált, ahol írva volt: Az Úr Lelke énrajtam, azért kent föl engem. – Isten az Ószövetségben olaj általi fölkenéssel tesz valakit szolgájává,

megbízottjává, akár papról van szó, akár prófétáról, akár királyról. Ez a fölkenés elkülöníti a kiválasztott személyt a többi embertől, Istennek a birtokává teszi, megpecsételi, és áthatja az Isten Lelkének szentségi erejével. Papok, próféták, királyok – az Ószövetség fölkenetjéi: csak előképei az egyetlen igazi Fölkentnek = Krisztusnak (khrió = kenek).

Elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, a világ kicsinyeinek, megvetettjeinek; mindazoknak, akik érzik és elismerik, hogy Istennel szemben csak szegény teremtmények. – Meggyógyítani a töredelmes szívűeket, mert egyetlen komoly betegség van: a bűn; csak ez sodorhatja az embert az igazi halálba, a kárhozatba. – Szabadulást hirdetni a foglyoknak, hiszen minden ember rab, a bűnnek rabja. – Látást a vakoknak: mindazoknak, akik szeretnék meglátni Isten országának elközelgett világosságát, de egyelőre nincs hozzá érzékük. – Szabadon bocsátani a megtörteteket: hirdetni nekik a legrangosabb szabadságot, az Istennek-szolgálat, mert *Deo servire – regnare est.* – Hirdetni az Úr kedves esztendejét, a megváltás napját, az évezredek óta annyira várt dátumot.

Majd összegöngyölve a tekercest visszaadta a szolgának, és leült. Mindenkinnek szeme Rajta függött a zsinagógában, Ő meg kezdte mondani nekik: Ma teljesedett be ez az Írás, fületek hallatára. – Hogyan reagáltak a názáretiek Krisztus e súlyos bejelentésére? Mindnyájan bizonyosságot tettek Mellette (hogy Ő a Messiás), mondja Lukács, és csodálkoztak a kedves igéken, amelyek szájából jöttek... Őket is elfogta azon élmény, amely Krisztus annyi más jóakarátú hallgatóját elfogta abban az időben. „Így még ember nem szólott: ilyen hatalmasan, szívünket ennyire az Isten felé fordítva.” De aztán – lévén a hallgatóság názáretbeli, Krisztussal egy-falu-beli – helyet adtak lelkükben a sátán kígyóharapásának. Figyeld csak, hogy fölbugyborékol belőlük a kénköves kérdés: Nemde ez József fia? Nemde anyját Máriának hívják? és unokatestvérei Jakab, József, Simon és Júdás? Unokanővérei is nemde mind nálunk vannak? Honnét vette hát mindezeket? – Hogy meri ez magát, ember létére, sőt falunkbeli ember létére az Isten Fölkentjének mondani? Hogyan mer ez az Isten Szentje lenni?

Az ember amennyire szereti az Istent, annyira nehezen viseli el az Istent. Szeretjük az Istent, mert Ő olyan jó: megbocsátja bűneinket, és meghallgatja kéréseinket. De nehezen viseljük el az Istent, mert az Isten – isten: gondolatai nem a mi gondolataink, tervei nem a mi terveink; parancsai kemények, gondviselése gyakran kibírhatatlan. Ráadásul az Isten szent: erőmezejéből éppúgy menekül a bűn, mint a szoba ablakán bezuhanó aranyos napfény elől a sötétség. – Az ember nehezen viseli el az Istent, de ezt nem okvetlenül meri éreztetni magával Istennel, érezteti hát Isten embereivel: küldötteivel, prófétáival, szentjeivel. És ez nemcsak az Ószövetségben volt így. Így van ez az Újszövetségben is. Szentek életrajzában hány helyütt lehet olvasni, hogy ezt vagy azt a szent szerzetest ki nem állhatták szerzetes-testvérei, és ahol érték, kellemetlenkedtek neki. Ő még mi is mondjuk tréfásan: Élő szentektől ments meg, Uram, minket!

Ha reverendás katolikus pappal találkozunk, olyan jól esik gombunkat megfogni, megjegyzést tenni, köpni... Kinek szólnak az effélék? Talán a pap személyének? Aligha. Mert ha civilben volna a pap, akkor kutya sem bántaná. Hát akkor kinek szól a gombfogás, a megjegyzés, a köpés? Az Egyháznak, a Krisztusnak, az Istennek. Mert egy-egy reverendás papnak fölbukkanása (utcán, villamoson, vonaton...) eszünkbe juttatja az Egyházat, a Krisztust, az Istent. Eszünkbe juttatja, hogy az Isten színe előtt senkifia bűnösök vagyunk. Az ilyesminek eszünkbe-juttatása pedig legtöbbször nem ízlik. Hogy pedig nem ízlik, azt sokkal könnyebb a pappal éreztetnünk, mint az Istennel.

Milyen jól esik egy-egy papunkat pletykával benyálaznunk, fehér asztalunknál a sárga földig leitatnunk... Mi van itt is a háttérben? Az, hogy nem bírjuk elviselni, ha egy közülünk az Isten embere. Voltaképpen pedig az, hogy nem bírjuk elviselni az Isten szent voltát. – Kanyarodjunk azonban vissza Szent Lukácshoz! Nemde ez József fia? Jézus ekkor így szólt hozzájuk: Bizonyára azt a közmondást mondjátok nekem: Orvos! gyógyítsd meg tenmagadat! (Először honfitársaidal éreztessd jótéteményeidet.) Amik – hallomásunk szerint –

Kafarnaumban történtek, azokat cselekedd itt is, hazádban! – A csodatévő Krisztus nem bűvész volt, aki jó pénzért akárhol és akármikor produkcióra kapható. Hanem Istenember volt, és azért művelte csodáit, hogy az emberek elhiggyék: Őt csakugyan az Atya küldte. És csak ott művelt csodát, ahol hitet tapasztalt: hittel Feléje-esengő szemeket, Feléje-tároló karokat látott.

Jézus Názáretben nem művel csodát. Mert itt nem hiszik el, hogy Ő az Atya Küldöttje. Itt Őt József az ács fiának tartják. És itt az irigység dolgozik: miért nem cselekszi itt is, hazájában, amiket Kafarnaumban művelt? Így van az, hogy egy próféta sem kedves a maga hazájában... Sok özvegy volt Illés napjaiban Izraelben, de egyikükhöz sem küldetett Illés próféta, hanem csak a pogány-földi özvegyasszonyhoz. – És sok poklos volt Izraelben Elizeus próféta idejében, de egyikük sem tisztult meg, csak a pogány Námán.

Eszembe jut most Szent János szomorú szava: Tulajdonába jött (Krisztus), de övéi nem fogadták be. – Övéi: szűkebb értelemben a názáretiek, tágabb értelemben az egész választott nép. Még tágabb értelemben az egész keresztény emberiség. A názáretiek azért nem fogadták be, mert városukban nőtt föl. A választott nép azért nem, mert „jöhet-e valami jó Názáretből?” = a félpogány Galilea Mucsájából? A keresztény emberiség egy része pedig azért nem fogadja be Krisztust, mert nem árja népből való, hanem a lenézett választott népből; mások viszont azért nem, mert egyáltalán közülünk, emberek közül való. Valójában pedig azért nem, mert sem a názáretiek, sem a választott nép, sem a keresztény emberiség nem bírja el a megtestesülés titkát, Isten irántunk való szeretetének véresen komoly bizonyosságát, amely áldozatos viszonzásért kötelez bennünket.

Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. – Krisztus azzal, hogy a pogány özvegyre és a pogány Námánra hivatkozik, már sejteti a názáreti hallgatósággal azt a lehetőséget, amely küszöbön álló valósággá sűrűsödik a farizeusokkal vívott viták során; hogy tudniillik az Isten országa elvétetik a választott néptől, és odaadatik a pogányoknak. Más szóval; az Újszövetség hordozói már nem a zsidók lesznek, hanem a pogányok, vagyis az egész emberiség. – Nemde ez József fia? Itt harapott a kígyó a názáretiek lelkébe. A pogány özvegy és a pogány Námán emlegetésére a kígyóharapás mérge teljesen átjárja lelküket, és kitör rajtuk a dühöngés. Ezeknek hallatára elteltek mindnyájan dühvel a zsinagógában. Fölkeltek, és kiűzték Őt a városból, és fölvitték annak a hegynek párkányára, amelyen városuk épült, hogy letaszítsák. – Hol vagyunk még a Golgotától, és íme, a kereszt már előreveti árnyékát!

Az Isten első lehajlására összüleink az ösbűnnel feleltek, második – még nagyszerűbb-lehajlására a kereszttel fog felelni a választott nép. Ezt a feleletet már jó előre megadták a názáretiek. Jobban mondva; meg akarták adni, mert Krisztus átment köztük, és eltávozott. – Főnséges ellentét: az Istenember ellen dühöngő falubeliek, és a csendes, szomorú, övéit szerető Istenember; aki átment köztük, és eltávozott. Eltávozott, mert még nem jött el az Ő órája, az Atya-kiszabta óra.

A mai emberek egy része szintén nem fogadja be Krisztust, mert valójában nem akar tudni a Krisztus-hirdette Istenről. Mivel ezt az Istent nem tudják megölni, megölik Helyette Krisztust. Nem karddal ölik meg (ezt már nem tehetik a megdicsőült Krisztussal), hanem nyelvel; filozofálással és teologizálással. Krisztus helyett, aki az Út, a Kapu, új utakat, kapukat keresnek a boldogság felé, az Isten felé. Például a filozófiák útját vagy a filozofálásból meg egy kis kereszténységből meg annál több hinduizmusból zagyvált vallási magatartás útját. – Hogy milyen sikeresen: annak megítélését bízzuk Krisztusra, aki mindegyikünknek Bírāja lesz a halál után, és az egész emberiségnek Bírāja lesz az utolsó ítélet napján. Amen.

Krisztus és a szegények

Lk 4,16: Jézus Názáretbe ment... Szombatnapon bement a zsinagógába, és fölkel olvasni. Odaadták Neki Izaiás próféta könyvét. Fölnyitva a könyvet arra a helyre talált, ahol a következő van megírva: Az Úr Lelke rajtam, azért kent föl engem. Elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek. – Majd összehajtva a könyvet, visszaadta a szolgának, és leült... Mindenkinek szeme Rajta függött a zsinagógában. Ő pedig kezdte mondani nekik, hogy ma teljesedett be ez az Írás a fületek hallatára. – Vagyis: Én vagyok az, akiről Izaiás próféta jövendölt. Engem küldött az Isten, hogy örömhírt hozzak a szegényeknek.

I. *Kiket ért Jézus szegényeken?* Azokat az embereket, akiknek szíve nincs hozzánőve e világ javaihoz. Akik nem szolgálnak saját kapzsiságuknak, és saját kapzsiságukon át e világ javainak. Látnivaló, hogy Krisztus nem azon méri le valakinek szegénységét, hogy mennyije van; hanem azon, hogy rabja-e a vagyonnak vagy nem. – Eszerint a szegény embereknek két fajtája van: szegény szegények és gazdag szegények.

Szegény szegények: akiknek kevesük van ugyan, de ahhoz a kevéshez ugyancsak hozzánőtt a szívük. Boldogtalanokká válnak, ha ettől a kicsitől is megfosztja őket a sors. Irigykednek azokra, akiknek valamicskével is többjük van. Zúgolódnak Isten ellen, hogy nekik csak *ennyit* adott. – Vagy pedig semmijük sincs, nem is volt; de éppen emiatt boldogtalanok, és mindenkire irigykednek, akinek valamicskéje is van. Neheztelnek az Istenre, hajlanak Isten létezésének tagadására – csak azért, mert őket a „nincs” állapotában hagyta. – A szegény szegények, akár kevesük van, akár semmijük sincsen, hozzá vannak nőve e világ javaihoz.

A szegények másik fajtája: a *gazdag szegények*. Kik a gazdag szegények? Akiknek kevesük van, és ehhez a kevéshez nincs hozzánőve a szívük. Nem válnak boldogtalaná, ha e kicsitől is megfosztja őket a sors. Nem irigykednek azokra, akiknek többjük van. Nem zúgolódnak Isten ellen, hogy nem adott nekik többet. – Vagy pedig semmijük sincs, de emiatt nem boldogtalanok; nem irigykednek azokra, akiknek van valamicskájuk; nem neheztelnek az Istenre a „nincs” miatt. Egy szóval: akik nincsenek hozzánőve az anyagiakhoz.

II. *Krisztus ez utóbbiaknak, a gazdag szegényeknek jött hirdetni az evangéliumot.* Miért nem a gazdagoknak, és miért nem a szegény szegényeknek? Azért, mert a gazdagok és a szegény szegények *egyben* megegyeznek: szívük hozzá van nőve e világ javaihoz. Ezek az emberek a saját kapzsiságuknak szolgálnak, és saját kapzsiságukon át e világ javainak. Ezek az emberek odafordultak e világ javaihoz, és elfordultak Istentől. Fülüket bedugják a másik világ igéi előtt. Ha gazdagok, akkor oly jól érzik magukat e világon, hogy nem érdekli őket a másik világ. Ha szegény szegények, akkor úgy el vannak keseredve, hogy – mivel e világ javai megtagadtattak tőlük – nem kellene nekik a másvilág javai sem. – Krisztus a gazdag szegényeknek jött hirdetni az evangéliumot, mert az ő szívük nincs hozzánőve e világ javaihoz; elfordult e világ javaitól, és odafordult Istenhez. Fülüket megnyitották az Isten igéi előtt. Nem érzik olyan jól magukat e világon, hogy ne érdekelné őket a másik világ. Nincsenek elkeseredve: ha már e világ javai megtagadtattak tőlük, akkor a másvilági javakban szeretnének gazdagok lenni.

Krisztus a gazdag szegényeket mondta boldogoknak. Boldogok a lelkükben szegények, mert övék a mennyek országa (Mt 5,3). Boldogok vagytok, ti szegények, mert tiétek az Isten országa (Lk 6,20). Jaj nektek, gazdagok, mert e világon már megkaptátok vigasztalásokat: az anyagi és a szellemi jóllét vigasztalásait (Lk 6,24). A szegények az ilyesmikből kimaradtak. Van azonban olyan vigasztalásuk, ami hiányzik a gazdagoknak: övék a mennyek országa; de nemcsak a haláluk után ám, ahogy sokan gondolják, hanem már ezen a földön is. Hiszen minden keresztyén egy darab mennyországot hord magában – már földi élete folyamán is. – Krisztusnak szemére szokták hányni (olykor még saját hívei is, hogy másvilági örömmel

vigasztalja a szegényt – ahelyett, hogy evilági örömök szerzésére buzdítaná. Igaz, Krisztus a másvilággal vigasztalja a szegényt; de ne felejtsük, hogy a másvilág átnyúlik erre a világra is. Például ott van minden olyan embernek szívében, aki befogadta Krisztust. Ha pedig valakiben megvan ez az elővételezett másvilági öröm, annak csurran-csöppen valami e világ örömeiből is, mégpedig tisztán: lelkiismeret furdalás nélkül és csömör nélkül. – Nos, épp ezekhez a tiszta evilági örömökhöz akarja Krisztus hozzásegíteni kedves szegényeit, amikor alamizsnálkodásra buzdít, és jómaga is alamizsnálkodik. Erre majd még visszatérünk.

III. *Krisztus a gazdag szegényeket szerette.* Többszörösen is megmutatta irántuk való szeretetét.

1. Midőn emberré lett, nem a gazdag embernek életét választotta, hanem a szegény emberét. Ez annál meghatóbb, mert mellesleg az Övé az egész világ, a teremtett evilág és másvilág egyaránt. Az Atya neki, a Fiúnak adta a világot, mert a világnak a Fiú az ősmintája, a megtestesült Fiú a teremtett világnak záróköve, és a világnak Megváltója. Méltó és igazságos, hogy Neki adta az Atya a világot. A világ Krisztusé, és mégis a) mikor negyven napos korában szülei bemutatták a Templomban, mindössze egy pár gerlével vagy galambfiókéval áldoztak az Úrnak: ennyit kívánt Mózes Törvénye a szegényektől. A módosabbaktól egy báránykát + egy gerlét vagy galambfiókát kívánt. – Amilyen szegény volt Krisztus a názáreti házban, éppoly szegény maradt nyilvános működésének három éve alatt is. – b) Mt 8,19 sk.: Egyszer Jézushoz járult egy írástudó, és ezt mondta Neki: Mester, követelek, bárhova mégy. (Ez az írástudó eddig csak tisztelője volt Jézusnak. Mostantól kezdve tanítványa szeretett volna lenni.) Erre így szólt hozzá Jézus: A rókáknak barlangjuk van, az égi madaraknak fészük; az Emberfiának pedig nincsen hová lehajtania fejét. (A nyilvános működés alatt Jézus nem akart terhére lenni szegény özvegy édesanyjának, ezért tanítványai házában szállt meg. Kafarnaumban például Péter házában volt állandó szállása.) c) Mt 17,24 skk. előadja, hogyan fizette meg a szegény Krisztus az évi templomadót. Midőn Jézus és tanítványai Kafarnaumba mentek, Péterhez jöttek a templomi adószedők, és így szóltak hozzá: Mesteretek nem fizet adópénzt? – De fizet, felelte Péter. Hogy pedig Péter bement a házba, Jézus megelőzte őt a következő szókkal: Hogy meg ne botránkoztassuk őket, menj a tóhoz, vess horgot, és az első fölbukkanó halat fogd ki. Aztán nyisd föl a száját: találsz benne egy statért. Vedd, és add nekik érterem és magadért. (Egy statér éppen elég volt 2 személy évi templomadójára.) – Így fizetett templomadót a szegény Istenember. – d) Lk 8,1–3 megmondja nekünk, miből élt Krisztus a nyilvános működés éve alatt. Bejárta a városokat meg a falvakat, és hirdette az Isten országát. Vele volt a tizenkettő és egy néhány asszony, akiket meggyógyított: Mária, akit Magdolnának (= Magdalai-nak) hívnak, továbbá Johanna, Kuzának, ifj. Heródes helytartójának felesége, valamint Zsuzsanna és sok más (asszony), akik szolgáltak Jézusnak vagyonukból. – Más szóval: Krisztus a jámbor asszonynép alamizsnájából élt. – Jn 12,6 szerint Krisztusnak és tanítványainak közös pénztárak volt az adományokból. Ezt Júdás kezelte, aki – mint János mondja – tolvaj volt, és nála lévén az erszény, elsikkasztotta az adományokat. Jn 4,8 szerint ebből a közös kasszából vesznek az apostolok a városban Krisztusnak és maguknak egy kis enivalót. – Jn 13,29 szerint (és a már említett 12,6 szerint) a közös kasszából tellett a náluk még szegényebbeknek támogatására is. Mikor Júdás eltűnik az utolsó vacsoráról (mi tudjuk, miért tűnt el, de Krisztuson, Jánoson és Péteren kívül más nem tudta), némelyek azt gondolják, hogy – mivel Júdásnál volt az erszény – Jézus azt mondta neki, végy, amire szükségünk van az ünnepekre; vagy hogy adj valamit a szegényeknek.

Krisztus gazdag szegény volt. A vagyon tekintetében teljesen szabad, akár a mezők liliomai, amelyeket az Isten ruház; akár az égi madarak, amelyeket a mennyei Atya etet. – Ennek a Krisztusnak megmutathatta a sátán egy igen magas hegyről a világ minden országát és dicsőségüket: Krisztus emberségének nem kellett e világ ragyogása. Krisztus embersége ennél végtelenül többet akart: föltámadást, megdicsőülést, Atyja országában való örök ragyogást.

2. Másodszor Krisztus úgy mutatta meg, mennyire szereti a szegényeket, hogy azonosította magát velük. „Jöjjetek, Atyám áldottai – mondja majd utolsó ítéletkor a jóknak, mert éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok; idegen voltam, és befogadtatok; mezítelen, és fölruháztatok... Amit egynek e legkisebb testvéreim közül cselekedtetek: azt nekem cselekedtétek.

3. Harmadszor Krisztus úgy mutatta meg szeretetét a szegények iránt, hogy alamizsnálkodásra buzdította hallgatóit, és jómaga is alamizsnálkodott. – a) Alamizsnálkodásra buzdította hallgatóit. Mikor ebédet v. vacsorát szerzel, mondta egy főfarizeusnak, ne hívjad barátaidat és testvéreidet, se rokonaidat és gazdag szomszédaidat; nehogy ők is viszont meghívjanak, és visszaadják neked. Hanem mikor lakomát adsz, hívd meg a koldusokat, a bénákat, a sántákat, a vakokat. Akkor boldog leszel, mivel ezek nem tudják viszonzni neked. De majd visszafizettetik az neked az igazak föltámadásakor (Lk 14,12 skk). – Adjátok el, amitek van, buzdította tanítványait, és adjátok oda a szegényeknek alamizsnaképpen. (Lk 12,33)

b) Krisztus jómaga is alamizsnálkodott. Mégpedig két alkalommal igazán fejedelmien, Istenemberhez méltóan; amikor tudniillik csodás módon megsaporított kenyérrel lakatta jól hallgatóit. Egyszer 5000 férfit, az asszonyokon és a gyermekeken kívül (Mt 14,21). Másszor 4000 férfit, szintén nem számítva az asszonyokat és a gyermekeket (Mt 15,38). Mindkét alkalommal azért, mert megsajnálta őket. Szánom a sereget – mondja Máté evangéliumának 15. fejezetében – mert már harmadnapja tart velem, és nincs mit enniük. Nem akarom őket étlen elbocsátani, hogy el ne lankadjanak az úton.

Krisztus a szavával is, a példájával is alamizsnálkodásra buzdít. Mert „szegények mindenkor lesznek veletek”. Jaj, de sok gazdag ember, egyháziak is, világiak is, visszaéltek már Krisztusnak e mondásával. Arra használták ugyanis ezt a mondást, hogy ledorongolják vele a legszelídebb szociális hangokat is. „Szegények mindenkor lesznek veletek”: jaj, de nem szeretik Krisztusnak ezt a mondását a szocializmus lelkes apostolai, akik hisznek abban, hogy a szegénységet ki lehet iktatni a világból. – A szocializmus lelkes apostolai a maguk nemében sokkal tiszteletreméltóbbak azoknál az egyházi és világi keresztényeknél, akik azt hiszik, hogy vékonyka alamizsnájukkal meg lehet oldani a szegénység problémáját. „Szegények mindenkor lesznek veletek” – Krisztus e mondása ott lebeg a szocializmus apostolai meg a maradi egyházi és világi keresztények fölött, és arra serkenti mindnyájukat, hogy dolgozzanak a szegénység körének összéb szorításán; másrészt azonban arra is figyeljenek, hogy minden iparkodásunk ellenére mindig megmarad valami a szegénységből: mindig lesz tehát alkalmunk az irgalmasság testi cselekedeteinek gyakorlására.

4. Negyedszer azzal mutatta meg Krisztus a szegények iránti szeretetét, hogy tanítványait is gazdag szegényekké akarta nevelni. Mert eleinte az ő tanítványai is szegény szegények voltak: elhagyott javaikat vissza-visszasóhajtó szegények. – Mk 10,17: Egyszer egy fiatalember megkérdezte Jézust: Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet? – Tartsd meg a tízparancsolatot! – felelte Jézus. – Mindig megtartottam őket, mondta az ifjú. – Egynek híjával vagy: menj, add el vagyonodat, árát add a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben; azután jer, kövess engem! – Az ifjú megsomorodott e szavakon, és búsan távozott, mert sok jószága volt. – Milyen nehezen jutnak el az Isten országába a dúsgazdagok! – sóhajtott föl Jézus. A tanítványok pedig álmélkodtak szavain. – Könnyebb a tevének átmennie a tű fokán, mint a gazdagnak bemennie az Isten országába. – Tanítványai erre még jobban csodálkoztak: Így hát ki üdvözülhet? Nyilván még mi sem, tanítványaid, hiszen elhagyott javainkat, a halászbárkákat, a hálókat, suttyomban még mi is visszasírjuk.

Egy másik alkalommal (Mt 19,27) milyen aggódva kérdezi Péter Jézust: Íme, mi elhagyunk mindent, és követtünk Téged. Mit kapunk mi ezért? – Mindaz, feleli neki Jézus, aki elhagyta házát, vagy földjeit az én nevéért, száz annyit kap. – Száz annyit lelkiekben: a

szabadság érzését, az Isten felé szárnyalás érzését, az adakozó szeretet boldogságát, az Istenre hagyatkozás boldogságát.

Krisztus azt akarta, hogy tanítványai is gazdag szegények legyenek. Ezért mondta nekik: Készítsetek magatoknak meg-nem-avuló erszényeket, kifogyhatlan kincset a mennyekben (Lk 12,33). Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a rozsda és a moly megemészti, tolvajok kiássák, és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, ahol sem rozsda, sem moly meg nem emészti, tolvajok ki nem ássák, és el nem lopják (Mt 6,19 sk.).

– Mikor a tizenkettőt egy kis próba-apostolkodásra küldi (nyilvános működésének első esztendejében), ezt tanácsolja nekik: Ne legyen aranyotok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben, se táskátok az útra, se két köntöstök, se sarutok, se bototok, mert méltó a munkás az élelmére (Mt 10,9). Azaz: bízzátok magatokat Istenre és híveitekre, ami a betevő falatokat illeti.

Krisztus – hogy a szent szegénységet megszerettesse tanítványaival – fölívja figyelmüket a szegény özvegy filléreire: Mk 12,41: Jézus leült a templomkincstárral szemben, és nézegette, hogyan dobja a tömeg a pénzt a kincstárba. Sok gazdag sokat vetett bele. Odajött egy szegény özvegy, és két filléréket vetett. Erre Jézus odahívta tanítványait, és ezt mondta nekik: Ez a szegény özvegy többet adott mindazoknál, akik tettek a pénztárba. Mert azok mind abból adtak, amiben bővelkednek, ez pedig szegénységéből bele vetette mindenét, amije volt, egész élnivalóját.

A gazdag szegény Krisztus szerette a gazdag szegényeket. Nem azért, mert szegények, hanem azért, mert szegény mivoltukban nincs odanőve a szívük e világ javaihoz. Meg vannak nyílván a másvilági javak irányában. Mikor pedig arról van szó, hogy segítsenek a még önáluk is szegényebbekben: többet tudnak adni kevesükből, mint módosok a sokból. – Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa – nemcsak haláluk után, hanem már földi életük folyamán is. Amen.

Jézus és a gazdagok

Krisztust azért küldte e világra a mennyei Atya, hogy örömhírt hozzon a szegényeknek. Hát a gazdagoknak nem? – Mielőtt felelünk erre a kérdésre, vessünk föl egy másik kérdést: Kiket tart Krisztus gazdagoknak? Azokat az embereket, akiknek különböző nagyságú ugyan a vagyonuk, de *egyben* megegyeznek: abban, hogy szívük hozzá van nőve a vagyonhoz. A saját kapzsiságuknak szolgái, és ezen át vagyonuknak rabjai. Ha elvesz vagyonuk: búskomorra válnak. De nem is kell, hogy elveszék a vagyonuk: már az is búskomorra teszi őket, ha egy garaskát kell adniuk a szegénynek. Krisztus nem azon méri le valakinek gazdagságát, hogy mennyije van; hanem azon, hogy rabja-e a vagyonának vagy sem.

Így aztán – Krisztus Urunk szerint – a gazdagoknak is két fajtájuk van: szegény gazdagok és gazdag gazdagok. – Szegény gazdagok: bővelkednek ugyan e világ javaiban, de szegények a másvilági javakban. Életük egyetlen célja: a vagyonszerzés meg a vagyon-megőrzés. Isten nem kell nekik, mert gátolná őket a kapzsiszkodásban, a kizsákmányolásban. Isten nem kell nekik, hiszen ők olyan jól érzik magukat a fenéig-tejföl e világon, hogy nem érdeklődnek a másvilág iránt. A szegény gazdagot nagyszerűen megjellemzi Krisztus a bolond gazdagról szóló példabeszédében (Lk 12,16 skk.): Egy gazdag embernek földje bőséges termést termett. Erre így gondolkodott magában: Mit műveljek? mert nincs hova gyűjtenem terményeimet. Majd így szólt: Ezt cselekszem: Elbontom csüremeimet, nagyobbakat építek, odagyűjtöm minden termésemet és javaimat. Azután ezt mondom lelkemnek: Én lelkem! van sok javad – sok esztendőre eltéve. Nyugodjál, egyél-igyál, élvezd az életet.

A szegény gazdag általában nem szereti a szegényt, különösen az újgazdag nem, aki maga is nem régen emelkedett ki a szegény sorból. Irtózik a szegény embernek még a látásától is. Miért? Mert láttára eszükbe jut a saját tegnapi szegénységük; továbbá azt gondolják, hogy mit kunyerál ez tölem... Kaparj, kurta, neked is lesz! Ilyen szegényutáló gazdag a Lázár koldusról szóló példabeszéd dúsgazdagja. Lk 16,19 skk.: Volt egyszer egy gazdag ember, bíborba és patyolatba öltözködő, és mindennap dúsan lakozó. Volt egy Lázár nevű koldus is, ez a gazdagnak kapuja előtt fetrengett... Szeretett volna jóllakni azokból a morzsalékokból, amelyek lehullottak a gazdag asztaláról, de senki sem adott neki belőlük.

A gazdagok másik fajtája: a gazdag gazdagok: egyformán bővelkednek az evilági és a másvilági javakban. Nem tehetnek róla, hogy e világ javaiban is bővelkednek, mert vagy úgy csöppentek bele a vagyonba, vagy pedig olyan a szerencsésük, hogy bármihez nyúlhatnak, abból pénz csurranik. – De nem rabjai vagyonuknak. Ha elvesz vagyonuk, tudják mondani Jóbbal: Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Ő neve!

Nem rabjai vagyonuknak: adakozókedvük kifogyhatatlan. Vagyonuk nem akadályozza meg őket a másvilág iránti érdeklődésükben. – Az ilyenfajta gazdagot példázza Máté, a vámos, aki az Úr hívó szavának hallatára azonnal ott hagyja a pénzváltó asztalt, és követi a Mestert. – A gazdag gazdagokat példázza a fővámos is, Zakeus: igen boldog, hogy az Úr önála akar megszállni, és lelkendezve fogadkozik Előtte, hogy vagyonának felét odaadja a szegényeknek; ha pedig valakit becsapott: négyszer annyit ad neki vissza.

Észrevehetjük, hogy a szegény gazdagok és a szegény szegények voltaképpen egyformák. Mindketten rabjai az evilági javaknak, akármilyen sokjuk vagy kevésük van is. – A gazdag gazdagok és a gazdag szegények voltaképp szintén egyformák: egyikük sem rabja e világ javainak. Közös néven így hívhatjuk őket: lélekben szegények. Lelkük független e világ javaitól. – Krisztus örömhírt hozott a szegényeknek: ezeknek a lélekben szegényeknek, kívülről nézve akár koldusoknak számítanak, akár módosoknak. Ők ugyanis nincsenek odatapadva az anyagiakhoz, és így meg vannak nyitva az Isten előtt. – Amint Krisztus a szegényben nem azt szerette, hogy szegény, hanem azt, hogy nincs odanőve az anyagiakhoz, és így érdeklődnek a

másvilág dolgai iránt; úgy a gazdagban sem azt kifogásolta, hogy gazdag, hanem azt, hogy áldozatul esett önnön kapzsiságának, és azon át e világ javainak.

A gőg és az érzékiség mellett a kapzsiság az a harmadik út, amelyen a sátán meg tudja közelíteni az embert. Az ördög – amint Krisztust fölvitte – úgy minden embert is fölvisz „egy igen magas hegyre”, megmutatja nekik a világ országait és dicsőségüket, és azt mondja: Mindezt nektek adom, ha leborulva imádtok engem. Ez a sátán örök programja: el akarja vonni az embert az Isten imádásától, és egyebek közt az aranynak megcsörgetésével a saját imádására akarja bírni őket.

Krisztusról lepattant a kísértés, mert Neki megvolt a véleménye a sátánról is, a földi kincsekről is. Krisztus szemében nem kincs az olyan kincs, amelyet a rozsda és a moly megemész, amelyet a tolvajok kiásnak, és ellopnak. Krisztus szemében az égi kincsek az igazi kincsek: ezeket sem rozsda, sem moly meg nem emészti; ezeket nem ássák ki a tolvajok, és nem lopják el (Mt 6,19–20). – A mennyország: ez az igazi kincs. Hasonlít a mennyek országa a szántóföldön elrejtett kincshez (Mt 13,44): ezt eldugta azon ember, aki megtalálta; és ezen való örömeiben elmegy, eladja minden vagyonát, és megveszi azt a szántóföldet. – Ismét hasonlít a mennyek országa a kereskedő emberhez, aki szép gyöngyöket keres. Talált is egy drágagyöngyöt: elment, eladta minden vagyonát, és megvette a gyöngyöt.

Ne értsük félre Krisztust! Nem azt tanítja Ő, hogy nincs semmi szükség e világ javaira. (Nem szutykos ruhájú, torzonborz hajú, hordóban lakó *kynikos* Ő!) Jézus azt hangsúlyozza, hogy a mennyország javaira van igazán szükségünk. Nem így beszél: Csak a mennyek országát keressétek! Hanem így beszél: Keressétek először az Isten országát, a többi – a létminimum anyagi-szellemi javai – majd hozzáadatok nektek. – Keresem is én az Isten országát, de vajon a többi, például a mindennapi kenyér hozzáadatik-e nekem? – Ne aggódjatok éltetek miatt, hallom az Úr feleletét; hogy mit egyetek; se testetek miatt, hogy mibe öltözzetek... Nézzétek az ég madarait! Nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek; mennyei Atyátok azonban táplálja őket. Nem értek-e ti többet náluk?... A ruházat miatt is mit aggódtok? Nézzétek meg a mezei liliomokat, mint növekednek: nem dolgoznak, nem fonnak. Márpedig azt mondom én nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint bármelyikük. Ha pedig a mezei füvet, amely ma van, holnap kemencébe vetik, Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek? Ne aggódjatok tehát: Mit eszünk vagy mit iszunk? vagy mivel ruházkodunk? Mert mindezt a pogányok keresik. Hiszen tudja Atyátok, hogy szükségtek van mindezekre (Mt 6,25 skk.).

A szabad ember szavai ezek. Nem egy önkéntes-éhhalált-haló ember szavai, nem is a betevő falatért reszkető ember szavai, hanem a szabad emberéi, aki nem utasította el magától a kenyérkereső munkát; de aki sohasem engedte meg, hogy jelenét beárnyékolja a „jaj, mi lesz holnap?” gondja. – Krisztusról lepattant a sátán kapzsiságra sugalló kísértése, de nem pattan le minden emberről. Hej, de sokan eladták már magukat a sátánnak – anyagiakért. A csapért megfélemeztek a papról, az aranyért Istenről, a másvilágról. Az ilyeneknek mondja Krisztus: Esztelen, az éjjel számon kérik tőled lelkedet. Hogyan élvezted tehát, amiket szereztél? (Lk 12,20). Még az éjjel meghal a vagyon rabja, és vagyonát nem viheti magával a másvilágra. Az ilyen ember másvilági sorsát megrázóan vázolja a szegény Lázárról szóló példabeszéd: Történt, hogy meghalt a koldus, és az angyalok Ábrahám kebelébe = a természeti üdvösség helyére vitték. A gazdag is meghalt, eltemették, és pokolra jutott. Fölemelte szemét, midőn a kínok közt volt, meglátta Ábrahámot messziről és Lázárt is Ábrahámnak jobbján. Majd így kiáltott: Atyám, Ábrahám, könyörülj rajtam. Küldd el Lázárt: mártsa vízbe ujjá hegyét, és hűsítse meg nyelvemet. Kínlódom ugyanis a lángban (Lk 16,22 skk.). – Ezek után értem Krisztus fölkiáltását: Jaj nektek, gazdagok, mert már e világon megkaptátok vigasztalástokat. Jaj nektek, kik most tele vagytok, mert éhezni fogtok! (Lk 6,24 sk.)

A szegény gazdag olyan gazdag e világ javaiban, hogy nem ér rá az Isten országával-törődésre, sőt az aranyért eladta magát az ördögnek. Ezért mondja hát Krisztus: Könnyebb a

tevének átmennie a tű fokán, mint gazdagnak bemennie a mennyek országába (Mt 19,24). Az akkori zsidó gazdagok zöme nem is jutott el az Isten országáig, legföljebb a jeruzsálemi Templom előcsarnokáig, és ott „árultak, vettek”, pénzváltással és áldozati állatok eladásával foglalkoztak. Az Úr ki is kergette onnét őket – két ízben is: egyszer nyilvános működésének elején, másszor pedig nyilvános működésének vége felé (Mt 21,12–13; Jn 2,13–17). – Milyen szomorúan néz Krisztus egy ifjú után, aki a tízparancsolat megtartásán kívül mást is akart tenni az Isten országáért: Krisztus követője szeretett volna lenni. Mikor azonban megtudta, hogy ennek súlyos ára van: el kell adnia vagyonát, és szét kell osztania a szegények közt, akkor kedvét veszve eltávozott. Rabja volt vagyonának.

Krisztus nem szerette azokat, akik eladták magukat a vagyonnak, sem azokat, akik azt hitték, hogy egyszerre Krisztushoz is, meg a vagyonhoz is odatartozhatnak. Senki sem szolgálhat két úrnak – tanítja az Üdvözítő. Nem szolgálhattok az Istennek is, a Mammonnak is (= a gazdagságnak is). (Mt 6,24) – Lám, Júdás megpróbálkozott a két úrnak szolgálással. Egyrészt hódolt a kapzsiság ördögének: szorgalmasan lopkodta a pénzt a tanítványok közös kasszájából, másrészt pedig Krisztus apostola akart lenni. Egyszerre két úrnak akart szolgálni. Mi lett a vége szomorú kísérletének? Az anyag győzött: a harminc ezüstpénz, amelyért elárulta Mesterét. Hogy Júdás mennyire eladta magát az ördögnek, abból láthatod, hogy a bűnbánatig eljutott ugyan (a pénzt visszavitte a főembereknek, és ezt mondta: Elárultam az igaz vért!), de nem jutott el addig a reményig, hogy Krisztus megbocsát neki. Kétségbeesésében aztán fölakasztotta magát.

Íme, a kapzsi ember szomorú sorsa! Ezért kiáltja Krisztus a fülünkbe: Vigyázzatok, és őrizkedjétek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban bővelkedéstől függ az ember élete (Lk 12,15). – A gazdag azt hiszi, hogy a vagyon az övé: egyéné. Vele szemben a szociálisan gondolkodó azt vitatja, hogy a vagyon a közösségé. Krisztus nem a gazdagok pártján van, de ugyanakkor nincs a szociálisan gondolkodók pártján sem. Ő az Isten pártján van, amikor azt tanítja, hogy a vagyon se nem az egyéné, se nem a közösségé, hanem az Istené. – Érdekes: a legrégebb emberek ma is élő utódai, az úgynevezett ősnépek, szintén úgy tudják, hogy minden az Istené: a dzsungel, a fák, a bokrok, a gyümölcsök, az állatok... Ő azonban megengedte az embereknek, hogy annyi gyümölcsöt gyűjtsenek, annyi vadat ejtsenek, amennyi szükséges az életükhöz. Többet nem szabad gyűjteni-vadászni: ez Isten meglopása volna. – Jézus szerint is a vagyon se nem az egyéné, se nem a közösségé, hanem az Istené. Krisztus ebbeli nézete jól látszik a hamis sáfárról szóló példabeszédből (Lk 16,1–8).

Volt egy gazdag ember, és volt egy sáfára. Ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja az ő javait. Előhívta, és ezt mondta neki: Mit hallok felőled? Adj számot sáfárságodról, mert tovább már nem lehetsz sáfárom. – A sáfár ezt mondta magában: Mit csináljak, mert uram elveszi tőlem a sáfárságot? Kapálni nem bírok, koldulni szégyellek. Tudom már, mit tegyek: hogy mikor elmozdít a sáfárságból, az emberek befogadjanak engem házukba. – Magához hívatta urának mindenegyes adósát, így szólt az elsőhöz: Mennyivel tartozol uramnak? Az így felelt: 100 csöbör olajjal. Vedd elő adósleveledet, mondta neki, ülj le hamar, és írd 50-et. Azután megkérdezte a másiktól: Hát te mennyivel tartozol? Az pedig így válaszolt: 100 köböl búzával. Vedd elő adósleveledet, mondta neki, és írd 80-at. – Dicsérte a gazda a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett. Mert (ezek már az Úr Jézus szavai) e világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál. – Eddig a példabeszéd.

Találkoztam már olyan kereszténnyel, aki megbotránkozott e példabeszédben. Hogyan dicsérheti a gazda a sáfárt, mikor *ez* megkárosította őt? Az *ő* vagyonának rovására engedte el az adósoknak tartozásuk egy részét. – Nem is azt dicséri a gazda a sáfárban, hogy megkárosította őt, hanem azt az okosságot, hogy a sáfár az adósság csökkentésével megszerezte az adósok barátságát. A hálás adósok ugyanis majd befogadják házukba a sáfárt, ha a gazda elbocsátja állásából. – Aztán arról se feledkezzünk meg, hogy a hamis sáfár nem Krisztus híveit jelképezi, hanem e világ fiait, a pogányokat, a természeti embert. Azt az embert, aki a maga nemében

okosabb Krisztus híveinél, a világosság fiainál. Így is mondhatnók: látszólag okosabb: kitűnően berendezkedik e világon, de közben elfelejt berendezkedni a másvilágon.

A hamis sáfár esetéből Krisztus Urunk a következő tanulságot vonta le tanítványai részére: Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis Mammonból! Abból a vagyomból, amely voltaképp az Istené, és amelynek ti csak sáfárai vagytok. A vagyon voltaképp Istené, Krisztus mégis hamisnak nevezi, mert – egyebek közt – a vagyon is olyan talpalatnyi hely, amelyen megvetheti lábát a sátán, az Isten megtúrt ellenzéke. Krisztus megváltó halála kivette ugyan e világ fejedelmét a világból, tehát a vagyomból is; de nem abszolúte, hanem csupán relatíve. A krisztustalan emberek részére ott van a sátán a vagyonban, Krisztus hívei részére nincs ott. Krisztus híveinek szemében a vagyon Istené, jómaguk pedig arra törekednek, hogy jól sáfárkodjanak ezzel a vagyonnal. Annál inkább, mert az Isten előbb-utóbb elbocsát bennünket a sáfárkodásból. Előbb-utóbb: halálunk órájában. Addig pedig a fölmondás állapotában vagyunk. Halálunk bizonyos, órája bizonytalan. A keresztyén tudja, hogy sáfárkodása leteltével számot kell adnia sáfárkodásáról. Hogyan gazdálkodott az Isten vagyonával: eltékozolta-e, csak a maga önző céljaira fordította-e; fukarul rajta ült-e, vagy pedig közcélra is juttatott fölöslegéből, és szegény felebarátainak is adott belőle. És így barátokat szerzett magának. Olyan barátokat, akik majd befogadják házukba, az üdvösségbe, ha Isten elbocsátotta szolgálatából, a földi életből.

Aki jól sáfárkodik az anyagiakkal = a kicsivel, az jól fog sáfárkodni a lelkiekkel = a nagyval is. Aki jól sáfárkodik a hamis vagyonnal = az evilági javakkal, az jól fog sáfárkodni a valódi vagyonnal, a másvilági javakkal is. Aki hű a máséban, az Istenében, az hű lesz a magáéban is: szívének kincseiben. Azért mondja Krisztus: Aki a kicsiben hű, az hű a nagyban is. Aki a kicsiben hamis, a nagyban is hamis. Ha tehát nem voltatok hűek a hamis mammonban, akkor ki fogja rátok bízni a valódit? Hogyha nem voltatok hűek a máséban, ki fogja odaadni nektek, ami a tiétek?

Függeléképpen még egy kérdés: a magántulajdon és a köztulajdon. Melyiknek barátja Krisztus? Egyiknek sem, és mindkettőnek. – Egyiknek sem, hiszen – amint mondtuk – Krisztus szerint a vagyon se nem az egyéné, se nem a közösségé, hanem az Istené. És mindkettőnek barátja Krisztus: a magántulajdonnak is, de a köztulajdonnak is; de úgy, hogy a köztulajdonnak állapotát tökéletesebbnek tartja a magántulajdon állapotánál. Hallgasd csak meg a gazdag ifjú esetét (Mt 19,16–22): Jézus elé járult egy ifjú, és ezt mondta Neki: Jó Mester, mit cselekedjem, hogy elnyerjem az örök életet? – Ő így felelt neki: Tartsd meg a parancsolatokat! – Erre így szólt az ifjú: Mindezeket megtartottam fiatalságom óta. Minek híjával vagyok még? – Jézus ezt válaszolta neki: Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el vagyonodat, oszd el a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben, aztán jöjj, és kövess engem!

Elszomorodva távozott el az ifjú e szavak hallatára, mert sok jószága volt. Ez a jó módú ifjú a magántulajdont választotta Krisztus követése helyett. De ha vagyonát a tízparancsolat és a szeretet parancsa szerint kezelte, akkor meglehetett rá a reménye, hogy elnyeri az örök életet. (Ennek ára – mint hallottuk – a parancsolatok megtartása.) Krisztus a szüzesség állapotát tökéletesebbnek tartja a házasság állapotánál: így a köztulajdon állapotát is tökéletesebbnek tartja a magántulajdon állapotánál. De amint a házasság ember elérheti az üdvösséget, úgy a magántulajdon embere is, ha megtartja a parancsolatokat.

Látnivaló, hogy Krisztus nem volt a gazdasági élet megreformálója. Magántulajdon – köztulajdon: ez evilági ügy. Hogy az emberiség időnkint és helyenkint melyiknél köt ki: az az ő dolga. – Lk 12,13: Valaki így szólt Jézushoz a tömegből: Mester, mondd rokonomnak, hogy ossza meg velem az örökséget. Jézus ezt felelte neki: Ember, ki tett engem bírónak vagy végrehajtónak közöttetek. – Az anyagiak dolgában Jézus azt kívánja tőlünk, hogy a) sáfárkodjunk okosan az Isten vagyonával, megtartva a parancsolatokat; b) ha tökéletesek akarunk lenni, mondjunk le vagyonunkról.

Krisztus és a vámosok

1. *Máté meghívása és lakomája.* (Mt 9,9; Mk 2,14; Lk 5,27) – Midőn Jézus Kafarnaumból a Genezáreti-tó felé ment, látott egy Máté nevű embert (Mattai, Mattaniah Jahveh ajándéka), másik nevén Lévit (akkori zsidó szokás szerint két neve volt, vö. Saul-Pál!), Alpheus fiát, a vámnál ülni, és ezt mondta neki: Kövess engem! Erre ő elhagyva mindent fölkel, és követte Jézust, majd házában nagy lakomát készített Jézusnak. Íme, sok vámos és bűnös jött, és letelepedett Jézussal meg tanítványaival együtt. A helybeli farizeusok és írástudók, mikor látták, hogy Jézus a bűnösökkel és a vámosokkal eszik, zúgolódtak, és megkérdezték tanítványait: Miért eszik Mesteretek a vámosokkal és a bűnösökkel? – Jézus ennek hallatára így szólt: Nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek. Menjetek és tanuljátok meg, mit tesz az: irgalmasságot akarok, nem áldozatot. Mert nem az igazakat hívní jöttem, hanem a bűnösöket.

Máté vámos volt = *publicanus*. A Római Birodalom „nem ért rá”, hogy jómaga foglalkozzék az adók behajtásával. Kiadta ezt bérletbe a publicanusoknak. Ezek annyi adót préseltek ki a polgárokból, hogy egyrészt megfizethessék az államnak a rájuk bízott terület adóbérletét, másrészt maguk is fényesen megéljenek belőle. A publicanusok eszerint adóbérlők és adóbehajtók voltak. Általában kapzsi és szívtelen emberek. A zsidók nagyon utálták őket – nem annyira azért, mert adóbehajtók voltak; hanem inkább azért, mert idegen hatalomnak, a rómaiaknak szedték az adót. – A nagy lakoma rendezéséből úgy látszik, hogy egy kissé Máté is megtollasodott az adóbehajtásból. A lakomát annak örömeire rendezi, hogy búcsút mondhat a vámoságnak, és fölcsofhat apostolnak.

A farizeusok nem ültek volna egy asztalhoz a vámosokkal. Félték volna ugyanis, hogy rituális tisztaságuk beszennyeződik a vámosok és a bűnösök puszta közellétének hatására. – Önmagukat viszont egészségeseknek = igazaknak tartották. Annyira, hogy elgőgösödtek ebbeli hiedelmükben. De éppen ezáltal váltak beteggé = bűnössé. Őrajtuk már Jézus sem tudott segíteni; azért nem, mert nem fogadták be Őt. Miért nem fogadták be? Mert előbb már az Isten Szent Lelkét is kirekesztették magukból. Márpedig minden bűn megbocsáttatik, csak egy nem bocsáttatik meg sem ezen, sem a másvilágon: az Isten Lelke ellen való bűn. Az Isten Lelke elől való makacs becsukózás.

A farizeusokon már Jézus sem tudott segíteni, ezért ment a bűnösök közé. Ezek bűnösök ugyan, de tudják is magukról, hogy azok. Nem tartják magukat igazaknak, mint a farizeusok. Szeretnének megszabadulni bűneiktől. Szívesen megtáruznak Isten Lelke előtt, teret adnak magukban Isten Lelkének. Beléjük is telepszik a Lélek, és így Jézus emberségében meg tudják látni az Istent. – Jézus nem fél a bűnösök közé menni, ahogy a jó orvos sem fél a betegeitől. Hogyan is félne Jézus a bűnösöktől, mikor jómaga a lelki egészség: az Ő emberségét nem árnyékolta be az áteredő bűn, nem szennyezte be semmiféle személyes bűn. A sátán megkísértette ugyan, de három nagy kísértése lepattant róla, mint nyíl a páncélról. – Jézus nem fél a bűnösöktől, sőt szívesen megy közéjük; de nem azért, mintha a bűnt szeretné. Ő dehogy szereti a bűnt! Utálja, mint napsugár a sötétséget, mint tisztaság a szemetet, mint rend a rendetlenséget. Nem a bűnt szereti Krisztus a bűnösben, hanem a szegény embert, akiről reméli, hogy vissza lehet fordítani az Isten felé, el lehet indítani az Isten felé.

Irgalmasságot akarok, nem áldozatot: az Úr itt Ozeás prófétát idézi (6,6). E szerint az idézet szerint az Isten azt akarja, hogy a zsidók gyakorolják az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit; és hogy ne elégedjenek meg a részben saját maguk-kieszelte szertartások elvégzésével. Isten nem ellensége a szertartásoknak; nem szereti azonban az olyan szertartást, amely nem istenes lélekből fakad, hanem üres külsőségé csontosodik, zörgő és beletlen dióhéjjá válik. Isten azt

akarja, hogy előbb a bensőnk forduljon Feléje, azután már következhetik a szertartás mint ennek a Feléje-fordulásnak nemes, művészi virága.

2. *A farizeus és a vámos.* Nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket. Az igazak, ha valóban azok (tehát nem úgy, mint a farizeusok) már úgyis az Istenéi. Én a bűnösöket keresem, akik még nem az Istenéi, de szeretnének azok lenni. A farizeusról és a vámosról szóló példabeszéd (Lk 18,10): Két ember ment föl a Templomba, hogy imádkozzék, egyikük farizeus, másikuk vámos. A farizeus megállott, és így imádkozott magában: Isten, hálat adok Neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. Kétszer bűntőlök hetenkint, tizedet adok mindenből, amim van. – A vámos pedig távol állt, szemét sem merte fölvetni az égre, hanem mellét döngetve mondta: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek! – Mondom nektek: ez megigazulva ment haza, inkább, mint amaz. Mert mindaz, aki fölmagasztalja magát, megaláztatik; és aki megalázza magát, fölmagasztaltatik.

Két ember ment föl a Templomba: azért „föl”, mert a jeruzsálemi Templom hegyen épült, a Mórijjah hegyén. – A farizeus megállt, mégpedig a Szentélyhez közel, nem csak úgy távolasan, mint a vámos. A farizeus annyira az Isten barátjának tartja magát, hogy odamerészkedik a Szentély közelébe. Hogyne volna ő az Isten barátja, mikor kétszer bűntőlök hetenkint, hétfőn és csütörtökön – annak emlékére, hogy Mózes valamikor csütörtöki napon kezdte meg negyven napos bűjtjét, és hétfői napon fejezte be. A farizeus önszorgalomból bűntőlök kétszer hetenkint, jóllehet évente csak egyszer kellene bűntőlöknie: ősszel, a sátoros ünnep előtt, engesztelés napján, Tisri (szeptember) hó 10-én. – Kétszer bűntőlök hetenkint, és ráadásul hogyan bűntőlök: hamut hint fejére, a heti két bűntőlök napon nem mosakszik meg, és komor, sanyarú ábrázatot vág. – Hogyne volna ő az Isten barátja, amikor tizedet ad mindenből, amije van, még a mentából, a kaporból, a köményből is, jóllehet Mózes törvénye csak a főterményekből parancsol tized-adót, nem pedig a kerti veteményekből is. – Hogyne volna ő az Isten barátja, mikor nem olyan, mint a többi ember: nem rabló, nem igaztalan, nem házasságtörő...

Így imádkozott magában... Jobb is, hogy nem hangosan mondta, mert így az Istenen kívül más nem veszi észre, hogy valójában nem imádkozik, hanem dicsekszik. Tetejébe olyasmivel dicsekszik, ami csupa külsőség, megfelelő belsőség nélkül. Mert ezek a külsőségek nem istenszeretetből és nem emberszeretetből fakadnak, hanem önszeretetből: a környezet becsülésének kivívása végett. – Krisztus szava szerint: mikor bűntőlöknek, búsak, meghervasztják orcájukat, hogy bűntőlökni lássák őket az emberek. Mikor imádkoznak, nem áttallanak megállni az utcasarkokon, hogy lássák őket az emberek. – Tizedet adnak mindenből, a kerti veteményekből is, de elhagyják, ami fontosabb a Törvényben, pl. az irgalmasságot. – Mikor alamizsnát adnak: kürtöltetnek maguk előtt, hogy dicsérik őket az emberek.

A farizeus csupa külsőséggel dicsekszik. Ezekkel még akkor sem illenék dicsekednie, ha szívéből-lelkéből fakadnának is, ha az irgalmasság gyakorlásával párosulnának is. Hiszen a természetes jóságot is az Istentől kapta.

A vámos pedig távol állt... Emberi mivoltát vonzza az Isten, aki a Tisztaság, a Jóság, a Szentség; bűnös mivoltát azonban taszítja a tiszta, a jó, a szent Isten. – Olyanformán érzi magát, mint Péter a csodás halfogás után, mikor rádöbbsent, hogy Krisztus több embernél, Istent hordja magában; ezért rémülten kiált föl: Menj ki tőlem, Uram, mert én bűnös ember vagyok; porrá-hamuvá égek isteni szentséged közelében. – Szemét sem merte fölvetni az égre... Akinek van valami a füle mögött, az még az emberek tekintetét is kerüli, mint megtévedt gyermek a szülei tekintetét; mint félrelépett házastárs a hitvestársa tekintetét. Hogyan bírná a bűnös ember elviselni az Isten tekintetét, amely a szívekbe-vesébe lát; nem lehet becsapni, nem lehet elbűjni előle, nem lehet megvesztegetni. – Szent János, a legtisztább apostol, mikor Patmos szigetén (Kis-Ázsia partjaitól nyugatra) elragadtatásba esik, és látomásban látja a megdicsőült

Krisztust: lába elé zuhan, akár egy halott. – Saulus megvakult a megdicsőült Krisztus ragyogásától a damaszkuszi úton. – Hogyan tudná a bűnös ember elviselni az Isten tekintetét?

Mellét döngette... Ősi gesztusa ez a bűnbánó embernek. Alighanem az anyajogú kultúrákörben jelentkezett először, és onnét sugárzott szét a nomád-pásztor kultúrákör területére. Az anyajogúak világában ugyanis különösen erős a bűntudat. Itt jelentkezik a haragvó Istennek engesztelésére a véres áldozat, az ember-áldozat, az ön-megsebzés, az öncsonkítás, a szív kitépése... A mellét döngető ember voltaképp a saját bűnös szívét üti, szeretné szétzúzni, hogy új szívet, tiszta szívet kapjon helyette az Istentől.

Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek! Ez már imádság. Akármilyen nagy szent vagyok is, számba illik ez az imádság: Isten, irgalmazz nekem, bűnösnek! Mert különben visszaesem oda, ahonnét fölemeltem. Paulusból újra Saulus leszek. Ha Te nem tartasz tenyereden, akkor semmi vagyok; ha a tenyereden tartasz, egymagam többet érek az egész világegyetemnél. Mert arcod szebben tükrözik bennem, mint az atomokban, virágokban, csillagokban, tejútrendszeremben...

Aki fölmagasztalja magát, az megaláztatik. Aki kivonja magát az Isten erőmezejéből, önállósítja, isteníti magát: az előbb-utóbb kénytelen lesz megtapasztalni, hogy mennyire senki-semmi a magára maradt ember. Akinek horizontja csak e világ pereméig terjed. Akinek csak biológiai és szellemi élete van, beteljesülés nélkül maradt természeti élete. Hiszen az evilági élet csak arra jó, hogy végtelen vágyakat keltsen bennem; amikor azonban e vágyak fölébredtek bennem, akkor egyszerre csak kirántódik alólam a gyékény, én pedig örökre kielégítetlen szellemi étvággyal visszahullok a semmibe.

Aki megalázza magát, az fölmagasztaltatik. A maga-megalázásnak utolérhetlen példája Krisztus. Isten létére emberré lett, és Istenember létére eltúrte, hogy mi, emberek megalázzuk, a végsőig megalázzuk. – Ha Krisztus színe előtt mi is meg tudjuk alázni magunkat, ha le tudunk mondani emberségünkről, ahogy Ő le tudott mondani istenségéről: akkor részünk lesz az Ő fölmagasztalásában. Hogyan is mondja Szent Pál? (Fil 2,5 skk.) Ugyanaz a lelkület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban volt. Ő – isteni mivoltában – Istennel való egyenlőségét nem tartotta olyan dolognak, amihez föltétlenül ragaszkodják, hanem szolgálai alakot vett föl, kiüresítette önmagát, és hasonlónak lett az emberekhez. Külsőjét tekintve olyan volt, mint egy ember. Megalázta magát, és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten fölmagasztalta, és minden más név fölötti nevet adott neki: Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, és minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Ha Krisztus színe előtt elismerjük, hogy senkik vagyunk, akkor lesz belőlünk valaki: Isten gyermeke, Krisztus testvére, társörököse, a mennyország várományosa, az örök életnek e földön megkezdője.

3. *Zakeus vámos esete.* Lk 19,1 skk. – Jézus átvonult Jerikón (Jeruzsálemtől délkeletre 25 km). Íme, egy Zakeus nevű férfiú, ki a vámosok feje (főpublikánus, fő-adóbérlő) és gazdag volt, látni akarta Jézust, hogy melyik. De nem láthatta a sokaság miatt, mert alacsony termetű volt. Előrefutott tehát, fölászott egy vadfügefára, hogy lássa Jézust, mert arra akart átmenni. Midőn Jézus arra a helyre ért, föltekintett, és meglátta Zakeust, majd ezt mondta neki: Zakeus, szállj le hamar, mert ma a te házában kell maradnom.

Erre az sietve leszállt, és örömet fogadta Jézust. Mindnyájan, akik látták ezt, zúgolódtak: Bűnös emberhez tért be szállásra. – Előállva pedig Zakeus, így szólt az Úrhoz: Uram, íme a szegényeknek adom vagyonom felét, és ha megcsaltam valakit valamiben, négyannyit adok neki helyette. – Jézus ezt mondta neki: Ma üdvössége lett e háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia. Mert az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett volt.

Zakeus látni akarta Jézust, hogy melyik az. Úgy látszik, sok szépet és jót hallott Róla. De eddig sohasem volt rá alkalma, hogy lássa is. Most végre itt vonul el a Mester az orra előtt, nagy embersokaság kíséretében. Csak az a baj, hogy éppen az embersokaság miatt nem tudja

meglátni Jézust: Zakeus ugyanis alacsony termetű volt. – A kis ember azonban segítette magát: fölmászott egy vadfügefára, hogy onnét megláthassa Jézust. Fáradsága nem is veszett kárba. Mert nemcsak hogy megláthatta az Urat, hanem meghallhatta szavát is, mégpedig éppen az őhozzá intézett szavát: Zakeus, szállj le hamar, mert ma a te házában kell maradnom!

Drámai gyorsan peregnek az események. Az imént Zakeusnak még csak egy szerény vágya volt: hogy megláthassa az Urat. Most meg olyan öröm éri, amelyre egyáltalán nem számított: nála akar megszállni az Úr. Hamar le a fáról, és már tereli is az Üdvözítőt a háza felé. – Mindnyájan zúgolódtak, akik ezt látták: Bűnös emberhez tért be szállásra. A farizeusok szerint is, a zsidó nép szerint is a vámos bűnös. A vámosokkal közösködés, a náluk megszállás: bűnösökkel közösködés. Milyen könnyű volt azt gondolniuk, hogy Jézus is bűnös: azért megy be a vámos házába. Milyen nehéz lett volna azt gondolniuk, hogy Zakeus sem bűnös, mert már megbánta bűneit. Amint ez kiviláglik szavaiból: Uram, íme a szegényeknek adom vagyonom felét, és ha megcsaltam valakit valamiben: négyannyit adok helyette. – Nem tizedet ígér, mint a farizeus, hanem vagyona felét; nem a személytelen Templomnak ígéri, hanem a személyes szegényeknek. Ha pedig megkárosított valakit, négyannyival kártalanítja. Egy szóval: ez az ember elfordult az aranyborjútól, elvágta azokat a kötelekeket, amelyek eddig a vagyonhoz kötötték. Odafordult Istenhez, mint a kalitkájából szabadult madár.

Ma üdvössége lett e háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia. Kétszeresen is az: a) test szerint: hiszen zsidó, és ami fontosabb b) lélek szerint is, mert úgy hisz Krisztusnak, ahogy Ábrahám hitt Istennek. Zakeus nem a többi-zsidó-kivetette zsidó többé, hanem Krisztusba épült ember. A hagyomány szerint ez a Zakeus később Péter társa lett, majd caesareai püspök.

Az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett volt. Többé-kevésbé mindnyájan elveszett báránycsordák vagyunk. Melyikünk merné azt mondani, hogy nyílegyenesen halad az Isten felé? Sohasem kanyarodott le egy vonalkányit sem az útról? – Milyen jó tudnunk, hogy az Isten keres bennünket. Engedjük meg, hogy ránk találjon. Ne mondjuk új Ádámként: Elbújtam, mert félek téled. – Milyen jól esik tudnunk, hogy Jézus a másik embert is keresi, aki talán nálunk sokkalta elveszettebb. Keresi, mint pásztor az elveszett egy báránnyt, ott hagyva a meglévő kilencvenkilencet. Keresi, mint háziasszony az elgurult garast. És örül, ha megtalálja. Akkor is örül, ha az utolsó pillanatban találja meg, mint a jobb lator, akinek bűnbánó és bocsánatért esengő szavait sohasem lehet elfelejtenünk: Mi ugyan igazság szerint vagyunk büntetésben, mert méltó bérét vesszük tetteinknek. De ez itt (Krisztus) semmi rosszat sem művelt. Uram, emlékezzél meg rólam, ha majd eljössz országodba. – És sohasem lehet elfelejteni azokat a szavakat sem, amelyeket a bűnbánó jobb latorhoz intézett Krisztus: Még ma velem leszel a paradicsomban.

Segítsünk az Istennek megtalálni az elveszett bárányokat. Imádkozzunk a bűnösök megtéréséért (általában is meg egy-egy konkrét bűnös megtéréséért is). Végezzünk önmegtartóztatási gyakorlatokat erre a célra, ajánljuk föl meglévő szenvedéseinket ezért. Jó példánkkal kívántassuk rá őket a jó útra, jó szavunkkal terelgessük őket az Úr felé.

Krisztus és a bűnösök

1. *A bűnbánó asszony.* Meghívta Jézust egy farizeus, hogy egyék nála. Bemenne a farizeusnak házába, asztalhoz telepedett. Íme, egy asszony, aki bűnös volt a városban, amint megtudta, hogy Jézus ebéden van a farizeus házában, kenetet hozott egy alabástrom edényben, megállt Jézusnak lábánál, elkezdte könnyeivel öntözni lábát, megtörölte hajával, csókolgatta lábát, és megkenete a kenettel. – Látva ezt a farizeus így szólt magában: Ha ez próféta volna, bizonyosan tudná: kicsoda és miféle asszony az, aki illeti Őt: bűnös ugyanis.

Egy farizeus meghívta Jézust, hogy egyék nála. Később majd kiderül, hogy Simonnak hívták a farizeust. Ez a farizeus a jobb szándékú farizeusok közé tartozott, komolyan érdeklődött Krisztusnak személye iránt, de nem volt nagyon elragadtatva Krisztustól. Ezt kiolvashatjuk vendéglátásának módjából. A zsidóknál a kedves vendégnek megmosták a lábát. (A saruban járó embernek megporosodik a lába.) Megcsókolták a vendéget; fejére, ruhájára illatos olajat hintettek. Krisztus mindebből semmit sem kapott Simon farizeus házában. Meg kellett azzal elégednie, hogy egy szolga leoldotta saruját az ajtóban. – A farizeus tehát hideg udvariasan fogadta Krisztust, úgy gondolván, hogy elég megtisztelés az Krisztusra, ha egy farizeusnak házában ebédelhet.

Íme, egy asszony, aki bűnös volt a városban. Vagyis közismert bűnös. Ma így mondanók: „olyan”. Vagy finomabban: nagyvilági. Ez az asszony, mikor megtudta, hogy Krisztus ebéden van a farizeus házában, kenetet hozott egy alabástrom edényben, megállt Jézusnak lábánál, kezdte öntözni könnyeivel, megtörölte hajával, csókolgatta lábát, és megkenete kenettel. – Az asszony pótolja, amit a hidegen udvarias házigazda elmulasztott. – Látva ezt a farizeus, így szólt magában: Ha ez próféta volna, bizonyára tudná: kicsoda és miféle asszony az, aki illette őt, hogy tudniillik bűnös.

Már mondtam, hogy Simon farizeus nem nagyon volt elragadtatva Krisztustól. Most aztán a meglévő kis elragadtatása is elpárolgott. Hiszen ez a Krisztus nem is próféta. Ez nem látó. Ez nem lát az emberek szívébe. Lám, azt sem látja, hogy ez az asszony kicsoda és miféle. Ha látná, akkor nem engedné, hogy mindent-bemocskoló bűnös kezével, hajával, szájával Hozzája érjen. Vagy talán Krisztus is bűnös, és innét a nagy szimpátia. – Így fanyalog magában Simon farizeus. Közben nem is sejti, mennyire melléfogott mind Krisztusnak megítélésében, mind pedig az asszonynak értékelésében.

a) Krisztus igenis próféta. Sőt több profétánál. Mert a próféta csak Isten embere, Krisztus azonban Istenember. Krisztus igenis látó, sőt több látónál. Mert a látó csak azt látja, amit Isten látnia enged; Krisztus azonban a maga erejében mindent lát, mert Isten. Most is látja, mit gondol a farizeus, és azt is látja, ki volt ez az asszony, és ki most. Nem azért rokonszenvez az asszonnyal, mert jó maga is meg az asszony is bűnös; hanem azért, mert jómaga Isten, az asszony pedig megtérő bűnös, és hiszi, hogy Krisztus meg is fogja bocsátani bűneit. b) Ahogy tévedett a farizeus Krisztus megítélésében, úgy tévedett az asszonynak megítélésében is. Mert ez az asszony már nem bűnös, már megbánta bűneit! Mai nyelven szólva: már csak a föloldozás szavait várja Krisztustól. Ezt meg is kapja, amikor a jelenet végén így szól hozzá a Mester: Meg vannak bocsátva vétkeid.

Simon! – riasztja föl Krisztus szava a farizeust fanyalgó gondolataiból. Mondanék neked valamit. – Mester, szólj! – mondta várakozóan a farizeus. – Erre Krisztus elmondott egy kis példabeszédet, amely amennyire egyszerű és kedves nekünk, annyira érthetetlen és bosszantó volt a farizeusnak. A példabeszéd a hitelezőről és két adósáról szól, és így hangzik:

2. *A hitelező meg a két adós.* Két adósa volt egy hitelezőnek. Az egyik ötszáz dénárral tartozott (csaknem kétévi napszám), a másik ötvennel. Nem lévén nekik honnét megfizetniük,

elengedte mindkettőnek. Melyikük fogja jobban szeretni a hitelezőt? – Simon így felelt: Úgy vélem, az, akinek többet engedett el (akinek az ötszáz dénár adósságot engedte el). – Jézus erre ezt mondta neki: Helyesen ítéltél.

A példa egyszerű és kedves minékünk. A hitelező = Krisztus. A nagyobbik adós az asszony, a kisebbik adós a farizeus. Ha Krisztus elengedi adósságukat, ha megbocsátja bűneiket: az asszony jobban fogja szeretni Őt, mint a farizeus, mert neki több bűne bocsátott meg, mint a farizeusnak. – Az asszony jobban szereti Krisztust, mint a farizeus. A farizeus csak hűvös udvariasan fogadta az Urat, az asszony elhalmozta őt szeretete jeleivel: könnyeivel mosta meg Krisztusnak lábát, hajával törölte szárazra; csókolgatta Krisztusnak lábát, és megkenete olajjal.

Amennyire egyszerű és kedves a példabeszéd minékünk, annyira érthetetlen és bosszantó a farizeusnak. Simon azt még csak érti, hogy akinek több bűnét bocsátotta meg az Isten, az jobban szereti az Istent. De azt nem érti, hogy akkor miért nem az Istent halmozza el szeretete jeleivel ez az asszony, és miért Krisztust? Bűnöket csak az Isten bocsáthat meg. Miért érzi ez az asszony úgy, hogy Krisztus bocsátja meg bűneit? – Persze, hogy nem érti, mert ő, a farizeus nem ismeri föl Krisztusban az Istent. Ő nem tartja többnek Krisztust tanítónál. – De bosszantja is Simont a példabeszéd. Hogy a nagyobbik adós – bűnös: az asszony, ez még hagyján. De miért volna jómaga a kisebbik adós = bűnös? Hiszen ő egyáltalán nem bűnös, ő igaz ember, a farizeusok szektájából való. Neki nincs szánni-bánnivalója. Vele kapcsolatosan az Istennek sincs semmi megbocsátanivalója. – Az is bosszantja továbbá, hogy Jézus többre értékeli az asszonyt, mint őt.

Látod ezt az asszonyt? – kérdi tőle a Mester. Bejöttem házádba. Víz nem adtál lábamra, ez meg könnyeivel öntözte lábamat, és hajával törölte meg. Csókot nem adtál nekem, ez meg – mióta bejött – szünet nélkül csókolja lábamat. Nem kented meg olajjal fejemet, ez meg kenettel kente meg lábamat. – Elképzelték, milyen jól esett ezt hallania a házigazdának.

Megbocsátott sok bűne, mert nagyon szeretett. – Az előbb azt hallottuk: az fogja jobban szeretni a hitelezőt, akinek nagyobb adóssága engedtetett el. – Ez a bűnbánó szeretetnek *circulus vitiosus*. Miért szeretem Krisztust? Mert megbocsátotta sok vétkeimet. Miért bocsátotta meg sok vétkeimet? Mert nagyon szeretem Krisztust. Iránta való szeretetem indított bűnbánatra. Más is indíthatott volna, például az, hogy rossz hírbe keveredtem a társadalom előtt, vagy hogy félek a pokoltól. De engem nem ilyesfélék indítottak bűnbánatra, hanem a Krisztus iránti szeretet. Krisztus, az Istenember szeret engem. Tanít és gyógyít engem, megbocsátja vétkeimet. Véghetetlenül szeret engem: életét adta értem. Én viszont eddigi életemben – bűneim által – szeretetlen voltam a szeretettel szemben. Ezért bánom bűneimet. Krisztus iránti szeretetből bánom. – Simon farizeus semmit sem ért mindebből. Neki nincs érzéke a szeretethez. Neki csak a betűragó jogászkodáshoz van érzéke. Az ő Istene nem a szeretet, hanem a Törvény, az életet agyonszabályozó szertartások tömkelege. Az embereket aszerint értékeli, hogy beleférnek-e a farizeusság skatulyájába, vagy sem. Ha beleférnek, akkor jó emberek. Ha nem férnek bele, akkor rossz emberek. – Fogalma sincs róla, hogy az embereket másképp is lehet értékelni: úgy, ahogy Krisztus értékeli. Krisztus pedig nem azt nézi az emberben, hogy származására, vagyonára, műveltségére, foglalkozására, hírére nézve micsoda; hanem azt, hogy befogadta-e valaki Őt, az Istenembert vagy sem. Megnyílt-e valaki az Ő új kinyilatkoztatása előtt vagy sem: azon kinyilatkoztatás előtt tudniillik, hogy Isten a szeretet. Ha befogadja Krisztust, ha megnyílik kinyilatkoztatása előtt, akkor jó ember; ha ellenkezőleg cselekszik, akkor rossz ember.

3. *A házasságtörő asszony* (Jn 8,1–11). Jézushoz vittek az írástudók és a farizeusok egy asszonyt, akit házasságtörésen értek. Középre állították, és ezt mondták Jézusnak: Mester, ezt az asszonyt házasságtörésen kapták. Ámde Mózes azt parancsolta a Törvényben, hogy az illet meg kell kövezni. Hát te mit mondasz? – Ezt persze kísértésül mondták, hogy vádolhassák.

Jézus pedig lehajolt, és ujjával írt a földre. Midőn tovább faggatták, fölegyenesedett, és így szólt hozzájuk: Amelyiktek bűn nélkül való, az vessen rá elsőnek követ. Majd újra lehajolt, és írt a földre. Azok pedig – hallván Jézus szavait – egymás után elmentek, a vénektől kezdve, úgyhogy Jézus egyedül maradt a középen álló asszonnyal. Fölegyenesedett tehát Jézus, és megkérdezte az asszonyt: Asszony, hol vannak, akik vádoltak téged? Senki sem ítélte el? – Az asszony így válaszolt: Senki, Uram. – Jézus ekkor ezt mondta neki: Én sem ítélek el. Menj, és többé ne vétkezzél.

Mózes azt parancsolta a Törvényben, hogy az ilyet meg kell kövezni. – Mózes III. könyvének, a Leviták könyvének huszadik fejezetében így hangzik a tizedik vers: Ha valaki... házasságtörést követ el felebarátja feleségével, halállal lakoljon a házasságtörő férfi is, a házasságtörő asszony is. – Hát te mit mondasz? – szegzik neki Jézus mellé a kérdést. Jézus nem mond semmit. Miért nem mond semmit? Először azért hallgat, mert az írástudókat és a farizeusokat nem a megsértett szent Isten szeretete fűtötte, amikor idehozták eléje ezt az asszonyt, hanem a Törvény iránti betűragó tisztelet. Ezt az asszonyt házasságtörésen kapták, ergo: meg kell kövezni. A bűnbánat lehetősége eszükbe sem jut. – Másodszor azért nem szól Krisztus semmit, hogy a farizeusok és az írástudók a vallás-erkölcs terén egy csöppet sem jobbak ennél az asszonynál; és így nem is jogosultak rá, hogy épp Ők hajtsák végre az asszonyon Mózes törvényét.

Harmadszor azért nem szól semmit, mert nem tanácsért jöttek Hozzá ezek az urak, hanem hogy tört vessenek Neki. – Az asszonyt meg kell kövezni: ez Mózes Törvénye. Hát te szerinted meg kell-e kövezni az asszonyt: ezt szeretnők tudni. – Krisztus most akár azt feleli, hogy meg kell kövezni; akár azt, hogy nem kell megkövezni, mindkét esetben a saját vesztére felel. Ha azt feleli, hogy meg kell kövezni: akkor ezek a jó urak azonnal rohannak a római hatósághoz, besúgni Krisztust: Ez az ember lázít az enyhe római házassági törvény ellen. Ha meg azt feleli, hogy nem kell megkövezni, akkor a zsidó főtanácshoz futnak jelenteni: ez az ember lázít a Mózes-féle Törvény ellen.

Krisztus nem mondott semmit, hanem lehajolt, és ujjával írt a földre. Hogy mit írt a porba Krisztus: nem tudjuk. Csak az a bizonyos, hogy hallgatása és földre-írása idegesítette a farizeusokat meg az írástudókat. Nem is hagynak békét Krisztusnak: faggatják... Egyszerre csak fölegyenesedik az Úr, és azt mondja nekik: Amelyiktek bűn nélkül van, elsőnek az vessen rá a követ. – Majd újra lehajolt, és írt a földre. Amelyiktek bűn nélkül van; e szavak pompás bolha a farizeusok és az írástudók fülébe. Ugyancsak megcsiklandják e szavak lelkiismeretüket. De nem nevetésre csiklandják, hanem angolos távozásra. Amilyen csúnya volt tőlük, hogy Krisztus elé cipelték az asszonyt, most éppoly szép tőlük, hogy saját bűneikre emlékeztükben kihull kezükből a kő, jómaguk pedig elpárolognak. A vénektől kezdve az utolsó szál fiatalabb mákviráig.

Most következik az erkölcs-történelem legnagyobb jelenete. Ketten vannak a színen: a házasságtörő asszony és Krisztus. – Az asszony alig áll a lábán. Megviselte a szégyenkezés meg a halálfélelem. Szemét lehunyva várja a halálhozó kődarabokat. De a kődarabok csak nem akarnak repülni. Sőt már a kövezésre uszult férfiak hangját sem lehet hallani. Nyomasztó csönd van. Az asszony fölriad halálos fásultságából. Csak Krisztust látja maga előtt: a csodatevő prófétát, amint még most is a földre hajolva betűket ró a föld porába...

Jézus fölegyenesedik, és megtöri az ólmos csöndet. Asszony, hol vannak, akik vádoltak téged? Senki sem ítélte el? – Az asszony óvatosan körülnéz, senkit sem lát. Mi történt itten? Hová lettek a kövezésre kivonult férfiak? a fiatalok s a vének? Akik olyan szívesen szétroncsolták volna az ő testét kődarabokkal. – Senki sem ítélte el téged? – Senki, Uram, felelte az asszony halkán, hogy föl ne ébressze magát a váratlanul szép álomból; mert ez csak álom lehet, nem valóság. – Jézus ekkor ezt mondta: Én sem ítélek el. Bűnt követtél el ugyan; de nem ítélek megkövezésre, csak bűnbánatra és megjavulásra. Menj, és ne vétkezzél többé.

Érdekes, hogy a házasságtörő asszony esete sok görög kódexből hiányzik, és sok protestáns biblikus nem ismeri el hitelesnek. – Sok görög kódexből hiányzik. Mi lehet ennek az oka? Alighanem az, hogy a Földközi-tenger keleti medencéjében a zsidókból lett keresztény asszonynépet egy kissé megszedítette a keresztény szabadság. A szigorú zsidó törvény igája alól szabadulva ezek a nők a szabadosságba kezdtek átcsapni – „Jézus megbocsát” jelszó alatt. Nos, ekkor a keresztény férjem uramék jónak látták, hogy papjaikkal eltüntessék János evangéliumából a házasságtörő asszony esetét, nehogy ennek olvastára-hallatára még jobban fölszítódjék az asszonyok szabadossági rohama.

Még valami más is elősegíthette, hogy ez a részlet kimaradt sok görög kódexből. A II. század folyamán előbb keleten, majd nyugaton is jelentkezett a montanizmus nevű keresztény eretnokség. Ennek erkölcstana túlságosan szigorú volt: tagadta, hogy az Egyháznak hatalma van a súlyosabb bűnök megbocsátására, köztük a házasságtörés megbocsátására. Mivel pedig a házasságtörő asszony esete nem kedvezett a montanista keresztények rigorizmusának, kihúzták ezt a részletet János evangéliumából.

A házasságtörő asszony esete a következő mondattal végződik: Menj, és ne vétkezzél többé! Ez a mondat megóv bennünket attól a hiedelemtől, hogy Krisztus a Törvénnyel szemben a bűnösnek pártján van. Nem! Krisztus a Törvény fölött és a bűnös ember fölött az Isten pártján van: aki nem azért adta a Törvényt, hogy az ember belepusztuljon, hanem azért, hogy újra meg újra visszataláljon a Törvényhez, és a Törvény mentén haladva eltaláljon az életbe. Éppen ezt akarja előmozdítani Krisztus – élete példájával is, és a halála által kiérdemelt kegyelemmel is. Ő nem azért figyelmeztet engem bűnösségemre, hogy a föld alá süllyedjek szégyenkezésemben, hanem hogy Őbelé kapaszkodva fölemelkedjem az égbe. Hogyan is jövendölte Róla Izaiás próféta? A megroppant nádat nem töri el, a füstölgő mécsbelet nem oltja ki.

Farizeusok, írástudók és Krisztus: két világ. A megcsontosodott Ószövetség, és a most kezdődő, tavaszias életű Újszövetség. Az igazságosság rideg világa és a szeretet meleg világa. Az ember, aki összetöri a másik embert, mert ez nem tudott olyan ügyes tojástáncot járni a Törvény paragrafusaik közt, mint ő. És az Istenember, aki azt tanítja, hogy a Törvény csupán akkor ér valamit, ha a szeretet van mögötte. Isten törvényei éppen azért értékesek, mert nem kard van mögöttük, hanem az emberszerető Isten. Ő megbecsüli szabadságunkat, és azt akarja, hogy szabad mérlegelés alapján hagyjuk ott azokat az utakat, amelyek halálba futnak, az örök halálba; és szabad mérlegelés alapján, az örök Szeretet iránti szeretetből válasszuk a Törvény útját, amely az életre visz. Az egész kinyilatkoztatásnak ez lehet a mottója: Eléd adtam az életet s a halált. Válaszd az életet. Amen.

Krisztus és a gyermekek

Mt 18,1–7: Krisztus és tanítványai Kafarnaumba érkeztek. Mikor Krisztus megérkezett Péternek házába, megkérdezte őket: Miről beszélgettetek az úton? – Ők csak hallgattak, mert arról tanakodtak az úton, hogy melyikük lesz nagyobb az Isten országában (= melyikük lesz rangosabb). Jézus látta szívük gondolatát, ezért leült, előhívta a tizenkettőt, és ezt mondta nekik: Ha valaki első akar lenni, legyen az utolsó valamennyi közt, és legyen szolgálja mindegyiknek. – Majd magához hívott egy kisdedet (a hagyomány szerint Antiochiai Szent Ignác vértanú volt ez a kisded), közéjük állította, megölelte, és ezt mondta: Ha meg nem változtok, és nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mehetnek be a mennyek országába.

Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában. Aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben: engem fogad be. Aki pedig engem befogad, az nem engem fogad be, hanem Azt, aki engem küldött. – Aki megbotránkoztat egyet e kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobb lenne annak, ha malomkövet kötnének nyakára, és a tenger mélyébe merítenék... Vigyázatok, hogy meg ne vessetek egyet is e kicsinyek közül, mert mondom nektek, hogy angyalaik az égben mindenkor látják mennyei Atyám orcáját.

Miről beszélgettetek az úton? – Az evangélista elárulja nekünk, miről beszéltek a tanítványok útközben. Arról, hogy melyikük lesz nagyobb az Isten országában. Melyikük lesz nagyobb rangú a Krisztustól megalapítandó evilági messiási országban. Úgy van: evilági messiási országban, mert a tanítványok földies gondolkodásába sehogyan sem fért be az Úrnak az a tanítása, hogy az Ő országa nem e világból való. A tanítványok azt hiszik, hogy evilági ország lesz az Isten országa: élén Krisztus, és Krisztus oldalán ők – ennek az országnak főembereiként. Csak még az a vitás, hogy melyikük lesz nagyobb rangú ebben az országban.

Jézus látta a tanítványok szívbéli gondolatait, és lecsapott rájuk kérdésével: Miről beszélgettetek az úton? – Ők csak hallgattak. Hallgattak, mint csínytevésen rajtakapott, megszeppent gyerekek. Hallgattak, mert tudták, hogy a Mester tudja, miről beszéltek az úton. Evilági ábrándjaikat tisztító tavaszi szélként fújják el Krisztus másvilági szavai: Ha valaki első akar lenni, legyen utolsó valamennyi közt, és legyen szolgálja mindegyiknek. – E világon az számít nagyobbknak, aki módosabb, erősebb, ügyesebb, okosabb, műveltebb, előkelőbb. Krisztus országában az a nagyobb, aki alázatosabb. Aki Istennek szolgál, és Istenért az embereknek szolgál. Gyönyörű példát mutat erre Krisztus, amikor az utolsó vacsorán (a bárány-vacsora befejeztével, az Eucharisztia alapítása előtt) megmosta lábát tanítványainak.

Fölkelt a vacsorától, letette felső ruháját, fogott egy kendőt, és maga elé kötötte. Azután vizet öntött egy mosdótálba, és mosni kezdte a tanítványok lábát, majd megtörölte azzal a kendővel, amellyel körül volt övezve. Odament Simon Péterhez. Ez így szólt Hozzá: Uram, Te mosod az én lábamat? (A vendégek lábának megmosása a legutolsó szolgálk föladata volt.) Jézus ezt válaszolta neki: Amit cselekszem, azt még most nem érted. De majd megérted nemsokára. – Péter ezt mondta Neki: Az én lábamat ugyan meg nem mosod soha. – Jézus így felelt neki: Ha nem mosom meg, akkor nem lesz részed velem az Isten országában. – Erre Péter így szólt: Uram, akkor hát ne csak lábamat, hanem kezemet és fejemet is!... Miután megmosta lábukat, és fölvette felső ruháit, újra leült, és ezt mondta nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem; jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én, az Úr és Mester, megmostam lábatokat, akkor nektek is mosnotok kell egymás lábát. Mert példát mutattam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.

Krisztus országában az a nagyobb, aki alázatosabb. Maga Krisztus a legalázatosabb. Alázatának foka még Pétert is megdöbbeníti. Hát hogyisne, mikor az Istenember az emberek lábát mossa – utolsó szolgálképpen. Aki magas tornyot akar építeni: jó mély fundamentumot vessen neki. Ha azt akarod, hogy életed a természetfölötti életbe tornyosodjék: a mély alázat

fundamentumára építsd! – A gőg futóhomokra alapozza életét. A gőgös élet bele is fog süppedni a homokba.

Ha meg nem változtok... Régi emberből új emberré kell lennetek, természeti emberből természetfölötti emberré, csak-emberből isteni emberré. Milyen a természeti ember? Gőgös, kapzsi és érzéki. Milyen a természetfölötti ember? Alázatos, nem láncolódik sem az anyaghoz, sem a testéhez. – A természeti ember szimbóluma: a felnőtt... a gőgös, kapzsi, érzéki felnőtt. A természetfölötti ember jelképe: a gyermek... az alázatos, a vagyon iránt még nem érdeklődő, az érzékiségre még éretlen gyermek. – Ha meg nem változtok, és nem lesztek olyanok, mint a kisdéd: nem mentek be a mennyek országába. Krisztus mást értékel a kisdédben, mint mi. Mi azt értékeljük a kisdédben, hogy édes, kedves, aranyos, ártatlan, boldog... Krisztus tudja, amit egyébként mi is tudhatunk, ha jobban kinyitjuk szemünket, és lehántjuk magunkról az elfogultságot, hogy a kisdéd nem mindig édes, aranyos; nem is olyan ártatlan, mint gondolni szoktuk, hiszen az ősbűn következményeképp őbenne is ott szunnyad a gonoszság; és végül nem is olyan boldog, mint gondolni szoktuk: éppen elég testi-lelki gyötrelmek kínozza már őt is.

Hát akkor mit értékel Krisztus a kisdédben? Azt, ami a kisdédben a felnőttek fordítottja. A felnőtt önmagát isteníti, önmagát tartja mindentudónak és mindenhatónak. A gyermek a szüleit isteníti, őket tartja mindentudónak és mindenhatónak. A felnőtt az aranyak rabja, és az aranyért vívott harca közben mást sem tesz, csak aggódik a jövő miatt.

A gyermek csak játszik az anyagi e világgal; a mának él, a jövőre nem gondol. A felnőtt: becsületesnek, erkölcsösnek mutatkozik. Elvárja, hogy mások is annak tartsák, közben a rejtett élete tele van becsületeséggel és erkölcsületeséggel. A gyermek külső-belső élete egyforma: ami a szívében, az a szájában.

Krisztusnak oly felnőttekre van szüksége, akik le tudják magukról fejteni a rossz értelemben való felnőttiséget, és elő tudják emelni önmagukból az örök gyermeket. – Krisztus oly felnőtteket akar, akik gyermekien csodálkozó szemmel hallgatják, isszák az Ő igéit; és el is hiszik igéit, ahogy a gyermek issza és elhiszi szüleinek szavait. – Az Úr olyan felnőtteket akar, akik nem aggódnak a holnapért, hiszen „elég a mának a mai baja”; akik rá tudnak hagyni a gondviselő Atyára, mint gyermek a szülei oltalmára. – Az Úr olyan felnőtteket akar, akik nem farizeusok: akiknek külső élete nem máz, hanem belső életüknek mint gyökérnek szép virága. Akárcsak a gyermek esetében.

Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisdéd, az nagyobb a mennyek országában. – A gyermek alázatos. Pontosabban: még alázatos, de benne is ott szunnyad már a gőg. A tudásnak, az akaratnak gőgje. A mások lenézésének, az önistenítésnek gőgje. Ahogy a gyermekből fokozatosan felnőtt lesz: úgy ébred és dagad benne a gőg. – Egyelőre azonban még alázatos. Szüleinek mindentudásával és mindenhatóságával szemben saját magát tudatlannak és tehetetlennek érzi. Elhiszi szavukat, és szíves-örömet simul oltalmazó ölükbe. Nem néz le senkit, mindenkit megcsodál. Önmagát nem isteníti. Érzi, hogy ő csupán a szüleivel együtt valaki.

Amelyik felnőtt ilyen értelemben tud gyermek lenni, maradni az Isten színe előtt: az nagyobb az Isten országában. Vagyis aki elhiszi Isten szavát, szíves-örömet odasimul Isten akaratához, parancsoló és gondviselő akaratához egyaránt. Aki nem nézi le a másik embert, hanem értékeli, mert az is az Isten gyermeke. Aki nem isteníti önmagát, mert tudja, hogy senkinek-semminek hívják az Isten nélkül, és csak az Istennel együtt valaki.

Aki befogad egy ilyen kisdédet az én nevemben, az engem fogad be. – Befogad... vagyis megnyílik előtte. Megnyílik az előtt, ami a gyermekben igazán gyermeki. Így is mondhatnók: akinek lelke rezonál arra, ami igazán gyermeki a gyermekben. Aki maga is gyermek akar lenni, maradni. A szó legnemesebb értelmében való gyermek: alázatos, hívó, engedelmes. Az ilyen ember, és csakis az ilyen tudja befogadni Krisztust: alázatosságát, szavát, példáját. És nemcsak be tudja fogadni, hanem be is fogadja – mégpedig azáltal, hogy gyermekké lesz, megmarad gyermeknek.

Aki pedig megbotránkoztat egyet a bennem hívó kicsinyek közül: jobb lenne annak, ha malomkövet kötnének nyakára, és a tenger mélyébe merítenék. – Aki akár szavaival, akár példájával megakadályozza, hogy a gyermek belenyíljen Krisztusba; sőt szavaival is, példájával is egyre jobban eltávolítja a gyermeket Krisztustól: annak jobb lenne, ha nem is élne, hiszen tudatosan vagy tudattalanul a sátánnak lett munkatársa. – A gyermek butuska volta, gyöngesége, sem fizikailag, sem szellemileg védekezni nem tudó volta szinte ingerli rá egyik-másik felnőttet, hogy megölje a gyermekben ébredező hitet, és bemocskolja még meglévő tisztaságát. – Közben azt hiszi, hogy csak egy csöppsel áll szemben. De téved, amint ezt mindjárt meglátjuk. – Az ilyesféle felnőtteknek szól Krisztus figyelmeztető szava: Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet is e kicsinyek közül.

A gyermek butuska: a felnőttek szívesen becsapják. A gyermek gyöngye: a felnőttek szívesen elnadrágozzák. Arra meg nem is gondolnak, hogy a gyermek mellett ott áll valaki, aki azt a megbízást kapta Istentől, hogy mozdítsa elő a gyermeknek Krisztusba való belebontakozását. – Mondom nektek, hogy a gyermekek angyalai az égben mindenkor látják mennyei Atyám orcáját. – A gyermek mellett ott van egy darab másvilág: egy angyal, aki látja Istent, és akit Isten küldött a gyermek mellé. – Sok keresztény nem hisz az angyalokban. Ezzel szemben sok pogány (pl. a nomád és az anyajogú primitívek, a nomád és az anyajogú nagykulturások) hittek és hisznek angyalokban. Még nem felejtették el az őskinyilatkoztatásnak az angyalokról szóló fejezetét. – Sok keresztény nem hisz angyalokban. Hiába beszél róluk az ószövetségi Szentírás, hiába beszél róluk Krisztus... Az ilyen csonkhitű kereszténynél többre becsülöm azt az egyszerű édesanyát, aki alvó és mosolygó kisedének láttán azt szokta mondani: Angyalát látja álmában, azért mosolyog.

Sok keresztény hisz angyalokban, de furcsa módon hisz bennük. Például nőknek képzeletben őket, jóllehet az angyal se nem férfi, se nem nő, hanem test nélküli, biológiai élet nélküli tiszta szellem. – Azokról jobban szeretnék nem is szólni, akik azt hiszik, hogy a csecsemőkorban elhunyt kicsinyek lelkéből angyal lesz. Dehogyan lesz belőlük angyal: az emberi lélek odaát is megmarad emberi léleknek, és várja a föltámadás napját, hogy újra egyesülhessen testével. A teremtmények négy nagy rendje: az anyag, amelynek nincs élete; a növény s az állat, amelynek van élete, de csak biológiai élete; az ember, akinek biológiai élete is van meg szellemi élete is; és az angyal, akinek csak szellemi élete van.

Van, aki az angyalt édes-bájos amorettnek képzeletben. Hej, ha egyszer megadatnék neki, hogy angyalt láthatna látomásban, mindjárt kigyógyulna ebből az angyal-képzetből. „Tekintete olyan volt, mint a villám; ruhája, mint a hó”, vallották Krisztus sírjának marcona őrei, miután magukhoz tértek ájulásukból, és eliszkoltak a sírtól. – Tekintete olyan volt, mint a villám, mi pedig tőle való félelmünkben megremegtünk, és olyanok lettünk, mint a holtak. – Ne féljete! – mondta az angyal a szent sírnál fölbukkanó szent asszonyoknak. Hasztalan mondta, mert bizony az asszonyok elfutottak a sírtól, remegés meg iszonyat fogván el őket. – Dániel próféta (Kr.e. a VII. század) a következőt vallja angyal-látomásáról: Egy emberhez hasonló alak odajött hozzám, és megállt előttem. Amikor odajött, remegve arcra borultam... De ő megérintett, és lábamra állított.

Sok keresztény úgy képzeletben, hogy a gyermek mellé rendelt angyalnak nincs más dolga, csak az, hogy vízbeeséstől, lugkő-ivástól, villamos-alá-kerüléstől óvja meg a rábízott csöppeséget. Az angyal elsősorban nem a gyermeknek testi életét félti, hanem a lelki életét. – A gyermek mellett ott van egy darab másvilág: egy angyal, aki látja Istent, és akit Isten küldött a gyermek mellé. Ezért vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet a kicsinyek közül. Mert a gyermekek angyalai az égben mindenkor látják a mennyei Atya orcáját. Leolvassák róla a gyermekekre vonatkozó szándékait. És megpróbálkoznak vele, hogy végrehajtsák a gyermekeken ezeket a szándékokat.

A gyermek butuska, de angyala okos. A gyermek gyöngye, de angyala erős. A kisedért, Krisztusba-növekedésért az angyal felel az Isten előtt. Jaj nekem, ha akár szavammal, akár rossz példámmal gátolom, vagy éppen lehetetlenné teszem ezt a Krisztusba-növekedést; ha az

angyal énmiattam nem tudja végrehajtani föladatát: sugallataival nem tudja Krisztusba-bontani a kisdedet.

Mt 19,13: Akkor kisdedeket vittek Hozzá, hogy illesse őket. – Bizonyára az édesanyák vitték Krisztushoz kisdedeiket. Már attól is áldást reméltek gyermekeikre, ha Krisztus csupán megérinti őket kezével. – A tanítványok feddték őket (a gyermekeket). Kímélni szeretnék a tanításba belefáradt Krisztust, ezért mordulnak rá a gyermekekre. Mit zavarogtok itt? Nem volt éppen elég baja az Üdvözítőnek a felnőttekkel? – Ennek láttára haragra gerjedt Jézus, és ezt mondta tanítványainak: Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket, és ne tartsátok vissza őket tőlem; hiszen ilyeneké a mennyek országa. Miért nézitek le a kisdedeket? Miért vagytok olyan nagyra azokkal a felnőttekkel? Hiszen a felnőttek közül is csak azokhoz van közöm, és csupán annak a felnőttnek van köze hozzám, akinek gyermeki a lelkülete. – Aki nem fogadja be Isten országát, mint a kisded, nem megy be abba. Majd karjába vette őket, rájuk tette kezét, és megáldotta őket.

Ne irigyeljük ezt az áldást a kisdedektől. Egyháza által minket is gyakran megáld Krisztus, például a legtöbb szentmisének végén, szentségi áldáskor... Fogadjuk áldását gyermeki lelkülettel. Hiszen aki nem fogadja Isten országát, mint a kisded, nem megy be abba.

Krisztus és a betegek

A következő elmélkedésekben megismerkedünk Krisztus beteg-gyógyító csodáival.

1. *Egy bélpoklos meggyógyítása* (Mt 8,2 skk.). Egy bélpoklos jött Jézushoz, imádta Őt, és ezt mondta: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Jézus kinyújtotta kezét, illetve őt e szókkal: Akarom. Tisztulj meg! Azonnal meg is tisztult poklossága. Majd ezt mondta neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd. Hanem eredj, mutasd meg magad a papnak, és áldozd föl a Mózes-rendelte ajándékot – bizonyosságul nekik. – Márk úgy tudja (1,45), hogy amaz... elment, kezdte elbeszélni és híresztelni a dolgot, úgyhogy Jézus nyilvánosan már nem mehetett a városba (Hozzá tódult volna ugyanis, és tüntetett volna Mellette a nép); hanem kívül, a pusztá helyeken tartózkodott; de oda is Hozzá gyülekeztek mindenfelől.

Egy bélpoklos jött Hozzá. – A poklosság bacilusok által terjed, tehát ragályos, és súlyos betegség. A testet évek hosszú során át teljesen fölemésztí, elevenen elrothasztja, míg csak a beteg meg nem hal. Utálatos, de nem fájdalmas nyavalya: a beteg testrészt ugyanis elzsibbad, és így nem fáj. – A poklosságnak különféle formái vannak. A Szentírás-emlegette poklosság alighanem más, mint a keleten ma is előforduló *lepra tuberosa*, gümös poklosság.

A bélpoklos imádta Jézust, és ezt mondta: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Nem így mondja: Meggyógyíthatsz, hanem így: Megtisztíthatsz. Miért? Mert a zsidók nem orvosi szemmel nézték a poklosságot, hanem vallási szemmel: a poklosság mögött bűnös életet gyanítottak. A poklosban eszerint nem a beteget látták, hanem a tisztátalant. – Jézus kinyújtotta kezét, illetve a poklost, és így szólt: Akarom. Tisztulj meg! Azonnal meg is tisztult poklossága.

Jézus ezt mondta neki: Eredj, mutasd meg magad a papnak, és áldozd föl a Mózes-rendelte ajándékot – bizonyosságul nekik. – Mózes törvénye szerint a poklosságban gyanús beteget a papokhoz kellett vinni. Miből állapították meg a papok, hogy valaki bélpoklos-e vagy sem? 1. A bőrön jelentkező világos színű kiütésekből. – 2. A kiütések helyén a test szőrözetének elszőküléséből. – 3. Abból, hogy a kiütéses hely felszíne mélyebben volt a környező egészséges bőr felszínénél. – Akit bélpoklosnak nyilvánítottak a papok, azt elkülönítették az egészséges emberektől. A bélpoklosok a városokon kívül romok közt, sírboltokban tanyáztak. Megszagattott ruhában, hajadonfőtt kellett járniuk, szájukat kendővel befödniük. Ha valaki közeledett feléjük, figyelmeztetniük kellett az illetőt: Vigyázat! Bélpoklosok vagyunk!

Ha egy bélpoklos meggyógyult, megint csak a papoknak kellett megállapítaniuk a gyógyulást. Miből állapították meg? Abból, hogy a gyógyult poklos bőrét fehér pörkök lepték el. A meggyógyulttá nyilvánított poklos – miután áldozatot mutatott be, és tisztuló szertartást végzett – visszatérhetett az egészséges emberek közé.

Bizonyosságul nekik... Hadd lássák a papok, hogy nekem, Atyám küldöttének, hatalmam van a poklosság gyógyítására, és ugyanakkor tisztelem Atyám Mózesnek adott törvényeit. Azért küldelek téged is (most, hogy meggyógyultál) a papokhoz, hogy ők fölülvizsgálják gyógyulásodat, és hivatalosan megengedjék neked a társadalomba való visszatérést.

Egy bélpoklos jött Jézushoz, és imádta Őt. – Imádta, mert hitte, hogy Krisztus több embernél. Hitte, hogy Krisztusban valami módon ott van az Isten. És hitte, hogy az Istenember – ha akar – tud rajta segíteni. Ha kérünk valamit Krisztustól: a bélpoklosnak ezzel a hitével kell Eléje járulnunk. – Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Ezek a szavak igazán Krisztus szája íze szerint vannak mondva. Ő maga is így imádkozott mint ember a Getszemáni-kertben: Atyám, ha lehetséges, müljék el tőlem ez a pohár. De ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied. Krisztus embere nem akarja ráerőltetni a maga akaratát Istenre. Csupán elmondja Isten előtt, hogy mit szeretne; aztán aláveti magát Isten akaratának abban a tudatban, hogy Isten jobban tudja, csak Isten tudja igazán, mi válik az ember javára. – Krisztus embere nem akarja

ráerőltetni Istenre a maga akaratát. Ilyet a babonás ember akar, akinek nem az a jelgéje, hogy Atyám, legyen meg a te akaratod! hanem ez: Legyen meg az én akaratom! Varázscselekményeim, varázsigéim által legyen meg az én akaratom. A babonás ember a maga akaratát rá akarja erőltetni a természetmelletti-fölötti hatalmakra. Igájába akarja hajtani őket.

2. *Egy süketnéma meggyógyítása* (Mk 7,32 skk.). Krisztushoz vittek egy süketnémát. Kérték Öt, hogy tegye rá kezét. Krisztus félrevitte a süketnémát, külön a seregtől. Fülébe bocsátotta ujját. Köpött, és illette nyelvét. Aztán föltekintett az égre, fölfohászkozott, majd ezt mondta a süketnémának: Effeta! Azaz: Nyíljal meg! Azonnal megnyílt mindkét füle, megoldódott nyelvének köteléke, és helyesen szólt. Megparancsolta nekik, hogy ezt senkinek se mondják. De minél jobban tiltotta nekik, annál jobban hirdették.

Effeta = Nyíljal meg... Effeta: arám szó. Az arám nyelv nem azonos a héber nyelvvel, hanem egyenlő rangú rokona. Ahogy pl. a svéd nyelv egyenlő rangú rokona a német nyelvnek. Az ószövetségi Szentírás legtöbb könyve héberül van írva. A Krisztus-korabeli zsidóság azonban nem héberül, hanem arámul beszélt. – Effeta: ez a szó belekerült a kereszttség szertartásába. A pap megérintve a keresztelendőnek fülét ezt mondja: Effeta! Nyíljal meg az Isten igéje előtt! Mert mit ér a jó fül, ha a lélek süket?

3. *A tíz bélpoklos meggyógyítása* (Lk 17,12 skk.). Mikor Jézus bement egy faluba, tíz poklos férfi jött Elébe. Távolról megálltak, és fölemelték szavukat: Jézus, Mester, könyörülj rajtunk! Midőn Jézus meglátta őket, ezt mondta nekik: Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak! Menet közben aztán meg is tisztultak. Egyikük – látván, hogy megtisztult – visszatért, és nagy szóval magasztalta Istent. Majd arcra borult Jézusnak lábánál, hálát adott. Ez szamaritánus volt. – Jézus megkérdezte tőle: Nemde tizen tisztultak meg? Hát kilenc hol van? Nem akadt, aki visszatérve dicsőséget adjon Istennek, csak ez az idegen. – Majd így szólt hozzá: Kelj föl, menj el, mert hited meggyógyított téged.

Egyikük visszatért... Ez szamaritánus volt. Szamaritánus = Samaria lakója. Samaria: Palesztinának középső része. Fővárosa is Samaria. Ez a Kr.e.-i IX. században épült egy olyan helyen, amelyet Ámri Izrael királya vásárolt egy Sómer nevű embertől. A hegy gazdájának nevére kapta nevét a főváros: Somrón, Samarina, Samareia. Később a főváros neve ráterült az egész tartományra. – Samaria lakossága: pogány és zsidó keverék népség. Az ószövetségi Szentírásból csak Mózes öt könyvét fogadták el. Nem jártak el a jeruzsálemi Templomba. Saját tartományukban a Garizim hegyén építettek külön Templomot. A júdeai és a jeruzsálemi zsidóság jobban lenézte és gyűlölte őket, mint a pogányokat. – A szamaritánusok leszármazottai egy pár százan még ma is élnek Palesztinában.

Hát kilenc hol van? – Az a kilenc bélpoklos, aki gyógyulása után nem tért vissza Jézushoz, zsidó volt: annak a népnek fia, amely nem fogadta be a Messiást, ezért el is vétetett tőle az Isten országa, és odaadatott a pogányoknak. A pogányokat most az egyetlen visszatért hálálkodó, a szamaritánus képviseli. Krisztus szomorúan meghatódva veszi tudomásul azt a tényt, hogy a tíz meggyógyult közül csak egy tért vissza köszönetet mondani; és ez az egy sem zsidó, hanem idegen...

A tíz bélpoklos Krisztus szavainak hallatára („menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak!”) elindul. Lelkükben buzog a hit, jóllehet az indulás pillanatában még nyomát sem érzik magukban a gyógyulásnak. Amilyen szép volt tőlük, hogy ennyire fejest tudtak ugorni a hitbe, éppannyira csúnya volt tőlük, hogy – midőn hitük jutalmaképpen – menet közben meggyógyultak: elfelejtettek visszatérni Krisztushoz egy kis „köszönöm szépen”-re. – Ilyen az ember! Könnyebben kér, mint megköszön valamit. Krisztusnak nem is annyira a hálátlanság fáj, hanem az a tény, hogy ki a hálátlan. Éppen a választott nép kilenc fia. – Manapság a keresztények Krisztus választott népe. Elsősorban manapság sem az fáj Krisztusnak, hogy az

emberek általában háládatlanok Vele szemben; hanem az, hogy sok-sok keresztény is csak kérni tud, megfélekedezik viszont a köszönetről.

4. Az *inaszakadt meggyógyítása* (Mk 2,1 skk.). Az eset színhelye egy kafarnaumi ház belseje. Kafarnaum Galilea egy városa a Genezáreti-tó partján. A nyilvános működés három éve alatt ez a város volt az Úr főhadiszállása. – Híre ment, hogy Krisztus egy kafarnaumi házban van. Oly sokan gyűltek össze, hogy már az ajtóhoz sem fértek, és hirdette nekik az igét. Jöttek Hozzá négyen, egy inaszakadtat hoztak. Nem tudván Eléje vinni a sereg miatt, megbontották a ház fedelét, ahol Ő volt, és áttörve azt lebocsátották az ágyat, amelyben az inaszakadt feküdt. Látván Jézus a hitüket, ezt mondta az inaszakadtnak: Fiam, megbocsáttatnak bűneid! – Ott ült egy néhány írástudó is, és így gondolkodtak szívükben: Hogyan beszélhet ez így? Ez istenkáromlást követ el. Ki más bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem csupán az Isten?

Lelkében Jézus rögtön észrevette, hogy így gondolkodnak magukban, és ezt mondta nekik: Miért gondoljátok ezeket szívetekben? Mi könnyebb: azt mondani-e az inaszakadtnak: Megbocsáttatnak bűneid?, vagy azt mondani: Kelj föl, vedd ágyadat, és járj! Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma van a földön a bűnök megbocsátására, ezt mondta az inaszakadtnak: Mondom neked, kelj föl, vedd ágyadat, és menj haza. – Azonnal fölkelt az, fogta ágyát, és elment – mindenkinek szeme láttára.

Inaszakadt: minden olyan ember, aki bármely okból meg van bénulva; tehát köszvényes, sorvadtagú, szélütött. – A palesztinai házak lapos tetejűek voltak, terasz volt a tetejükön. Ez a lapos tető egyúttal mennyezet is: gerendákból, rájuk helyezett lécekből, nádból, döngölt agyagból állott. A tető-teraszra az udvar felől létrán lehetett följutni. A négy ember tehát előbb fölcipelte az inaszakadtat a lapos tetőre, aztán egy darabon fölbontották a mennyezetet, és az így kapott nyíláson át eresztették le ágyastul a beteget Krisztus elé.

Ott ült egy néhány írástudó is. – Írástudók: másképpen törvénytudók, az ószövetségi Törvény tudói, magyarázóí, a hivatalos iratok megszerkesztői. – Ez istenkáromló, gondolják az írástudók Krisztusról. Zsidó szemlélet szerint káromkodásnak számít, ha valaki ember léteire istenként viselkedik, istenként beszél, pl. bűnbocsátó hatalmat tulajdonít magának. Bűnöket csak Isten bocsáthat meg, Krisztus pedig az írástudók szemében csak ember volt.

Jézus mint Istenember beelát a szívekbe és a vesékbe, és így rögtön észrevette, hogy így gondolkodnak magukban, ezért így szólt hozzájuk: Miért gondoljátok ezeket szívetekben? Mi könnyebb: azt mondani-e az inaszakadtnak: Megbocsáttatnak bűneid, vagy azt mondani: Kelj föl, vedd ágyadat, és járj! – Bűnöket bocsátani csak Isten tud. Az inaszakadtat egy szempillantás alatt talpra állítani: ilyet is csak Isten tud. – Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma van a földön a bűnök megbocsátására, így szólt az inaszakadthoz: Kelj föl, vedd ágyadat, és menj haza! – Azonnal föl is kelt az, fogta ágyát, és elment mindenkinek szeme láttára – úgyhogy mindnyájan bámultak, és dicsérték az Istent. – E csodatételből tisztán látszik: miért is művelte Krisztus a csodáit. Azért, hogy megtudjuk: Neki hatalma van akár a bűnök bocsátására, akár az inaszakadtnak talpra állítására, vagyis hogy Ő Isten, az emberré-testesült második isteni Személy.

A négy ember nem bírja bevinni betegét Krisztus elé a sokaság miatt. Az ő hitük számára azonban ez nem akadály. Ha már vízszintes irányban nem tudnak Krisztus elé jutni, majd Eléje juttatják betegüket – merőleges irányból, a mennyezetten át. Krisztusnak imponált ez a mennyezet-fölbontó hit. Hogyne imponált volna Neki, hiszen Ő tanította: A mennyek országa erőszakot szenved, és az erőszakosak ragadják el. Azaz: a mennyországba nem lehet csak úgy kényelmesen besétálni, hanem mint a várat meg kell ostromolni.

Fiam, megbocsáttatnak bűneid! – francia akadémikus orvosok éppen ezt ünnepelték az Úr Jézusban ezelőtt vagy húsz évvel, hogy Ő előbb a beteg lelkét gyógyította meg, csak azután a testét. Mert azon sok tényező közt, amelyek biztosítják az egészséget (napfény, jó levegő,

tisztaság, jó étkezés, pihenés, szívós szervezet, edzettség...) a leglényegesebb: a tiszta lelkiismeret, a lélek békéje, a léleknek az Isten felé fordulása.

5. *A kafarnaumi százados szolgájának meggyógyítása* (Lk 7,1 skk.). Jézus bement Kafarnaumba. Egy századosnak szolgája, aki nagyon kedves volt gazdájának, halálos betegen feküdt. Mivel a százados hallott Jézusról, Hozzá küldte a zsidók véneit, és kérte Őt, hogy jöjjön el, és gyógyítsa meg szolgáját. Ezek hogy megérkeztek Jézushoz, buzgóan könyörögtek: Méltó rá, hogy megtedd ezt neki, mert szereti nemzetünket; a zsinagógát is ő építette nekünk. Jézus tehát velük ment. Mikor már nem volt messze a háztól, Hozzá küldte barátait a százados, és ezt mondta: Uram, ne fáradj, mert nem vagyok méltó, hogy bejőjj hajlékomba. Épp azért nem is tartottam magamat méltónak, hogy Hozzád menjek, hanem csak szóval mondjad, és meggyógyul a szolgám. Mert én is hatalom alatt levő ember vagyok, és alattam is katonák vannak. Ha mondom ennek: Menj! elmegy, és a másíknak: Jöszte! eljő, és szolgámnak: Tedd ezt!, és megteszi. – Jézus ennek hallatára csodálkozott, és megfordulva ezt mondta az Őt követő seregnek: Még Izraelben sem találtam ekkora hitet! (Mt 8,11) Mondom nektek: Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, letelepednek Ábrahámmal, Izsákkal, Jákobbal a mennyek országában; az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre... Aztán ezt mondta Jézus a százados embereinek: Menjetek, és legyen nektek hitetek szerint! – Hazatérve a küldöttek, egészségben találták a szolgát, aki beteg volt.

Ez a százados nem zsidó, hanem pogány. De nem római centurio, hanem az ifj. Heródes galileai királynak embere. – Uram, nem vagyok méltó... A pogány százados alázatos szavai belekerültek a szentmisébe, szentáldozás előtti háromszoros fohászkodásnak. – Sokan jönnek majd... Az Úr Jézus itt megjövendőli, hogy Isten országa elvétetik a hitetlenségbe fásult zsidóktól, és odaadatik a hitre kész pogányoknak. Az Újszövetség hordozója már nem a zsidóság lesz, hanem a pogányból kereszténnyé lett emberiség.

Uram, ne fáradj, mert nem vagyok rá méltó, hogy bejőjj hajlékomba... Az Úr Jézus színe előtt ez a helyes magatartás: ez a roppant alázat. A százados hallott Jézusról, tanításáról és csodáiról; zsidó barátaitól bizonyára tudta, hogy ők Messiást várnak, és hogy alighanem ez a Jézus a Messiás. A hallottak alapján hitte, hogy Jézus több embernél. Hitte, hogy Jézusnak éppúgy engedelmeskedik a betegség, mint katonatisztnek a katonái. – Hitéből fakad alázatossága: még csak arra sem tartotta méltónak magát, hogy Krisztus elé járuljon; barátait küldte maga helyett. Arra meg éppen nem tartotta magát érdemesnek, hogy Krisztus, a zsidók Messiása elfáradjon hozzá, a pogányhoz. De minek is fáradna? Elég, ha egy szót szól, egy messze ható, istenien katonás vezényszót, és a betegség máris eltakarodik a szolgából.

A százados hite nagyobb annak a négy embernek hiténél, aki az inaszakadtat a mennyezetten át juttatta Krisztus elé. Ez a négy ember is hitte, hogy Krisztus tud segíteni betegükön; de ezt csak úgy tartották lehetségesnek, ha betegüket Krisztus elé viszik. A százados hite nagyobb: ő sem azt nem tartja fontosnak, hogy Krisztus elé cipeltesse szolgáját; sem pedig azt, hogy Krisztust elfáradassa hajlékába. Szerinte csak egy a fontos: hogy Krisztus parancsoljon a betegségnek. – Ez a nagy hit magában Krisztusban is csodálatot keltett. Ezért mondta: Még Izraelben sem találtam ekkora hitet!

6. *A királyi ember fiának meggyógyítása* (Jn 4,46 skk.). Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek beteg volt a fia. Ez... Jézushoz járult, és kérte, hogy jöjjön le, és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán volt. Jézus ezt mondta neki: Ha nem láttok jeleket és csodákat, nem hisztek. A királyi ember így felelt: Uram, jöjj le, míg meg nem hal gyermekem. – Jézus ezt mondta neki: Menj el, fiad él. – Hitt az ember Jézus szavának, és elment. Amint hazafelé tartott, már elébe jöttek szolgái, és jelentették, hogy fia él. Tudakozódott tőlük az óráról, amikor jobban lett. Azt mondták neki, hogy tegnap déli egy órakor hagyta el a láz. Megértette tehát az atya, hogy éppen ebben az órában mondta neki Jézus: Fiad él!

Az eset első részének színhelye Kána. Innét hívja le Kafarnaumba Jézust a királyi ember. Kána is, Kafarnaum is Galileában van. Kána Názárettől északra esik, Kafarnaum Kánától északkeletre. – Királyi ember: az ifj. Heródesnek udvari embere, valószínűleg zsidó.

Első pillantásra igen hasonlít ez az eset a kafarnaumi százados és szolgája esetéhez. Ha azonban jobban kinyitjuk szemünket, több fontos különbséget vehetünk észre. – A pogány százados kérelmére azt mondta az Úr: Megyek, és meggyógyítom szolgáját. A királyi embernek, a zsidónak nem mond ilyet, hanem csak ezt: Menj, fiad él. – A pogány százados alázatosan mondja: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj... A zsidó királyi ember ezzel szemben kétszer is kéri Krisztust: Uram, jöjj le... Jóllehet Kafarnaum egy napi járóföldre van Kánától. – A pogány százados – a háta mögött – Krisztus megdicsérte nagy hitéért, a zsidó királyi embernek viszont szemére hányja: Te is olyan vagy, mint a többi galileai: Ha nem látsz csodajeleket, nem hiszel. E szókkal Krisztus próbára akarta tenni a királyi ember hitét. Ennek hite meg is állta a próbát. Szinte a füle mellett ereszti el Krisztus szemrehányó szavait, és mondja: Uram, jöjj le, amíg meg nem hal gyermekem. Mintha csak ezt mondaná: Uram, már *most* hiszek, a csoda megtörténte előtt. Erre egy újabb próbára tétel következik: Krisztus nem megy le vele Kafarnaumba. A királyi embernek meg kell elégednie ezzel az egy-két szóval: Menj el, fiad él. Hite ezt a próbát is kiállotta. Hazaindult, és az egy napi járóföldön ezt hajtogatta magában: Fiam él. Ő mondta: Krisztus. Hite jutalmául íme, szolgálai messzire eléje futnak, és lelkendezve újságolják: Fiad él. Nem halt meg. Meggyógyult. Érdekes, hogy a boldog apa ellenőrzi a két időpontot: mikor gyógyult meg a fia, és mikor is mondta neki az Úr: Menj, fiad él... A két dátum egyezése üti rá a pecsétet a maga és egész házanépe hitére.

Krisztus a mi hitünket is sokszor ugyancsak próbára teszi. Legyen rá gondunk, hogy megálljuk a próbát. Állhatatosan kérjünk! Kérésünk meghallgatásának módját bízzuk rá az Úrra! Akkor a mi hitünk is elnyeri jutalmát.

7. Péter napának meggyógyítása (Mt 8,14 sk.). A kafarnaumi zsinagógából Jézus Péter és András házába ment Jakabbal és Jánossal együtt. Simon napa nagy forró lázban feküdt, és szenvedett. Mindjárt szóltak róla Jézusnak, és könyörögtek érte. Jézus odament hozzá, melléje állt, megfeddte a lázat: erre az rögtön elhagyta az asszonyt. Közben Jézus illetve az asszony kezét, fölemelte őt kezénél fogva, ő pedig azonnal fölkel, és szolgált nekik.

Péter (és András) háza: az Úr főhadiszállása. – Simon napa: amint látjuk, Péter házasember volt. Valószínű azonban, hogy Péter – mikor az Úr apostola lett – már özvegyember volt. Legalábbis az evangéliumok sohasem említik Péter nejét. – Jézus megfeddte a lázat: ahogy megdorgálta a szeleket, midőn tanítványai rémülten fölébresztették szendergéséből: Uram, szabadíts meg bennünket, mert elveszünk! A szeleket megdorgáló és a lázat megfeddő Krisztusból az Isten beszél. Az Isten, aki a világnak Teremtője és Ura. Az anyagot és az élő sejteket úgy táncoltatja, ahogy akarja. Mint a filmrendező, aki egyszer normális képeket, máskor trükk-képeket vetített a vászonra.

Mindjárt szóltak Jézusnak Péter napáról... Péter és András, mikor a Mesterrel együtt hazaérkezik, észbe kap, hogy az ám, a napamasszony meg nagy forró lázban fekszik és szenved. De milyen jó, hogy épp náluk száll meg az Üdvözítő. Élnek az alkalommal, és könyörögnek a betegért... Ilyen és hasonló esetekre támaszkodik az Egyháznak azon hite, hogy a mennyországbeli szentek közbenjárnak értünk a megdicsőült Krisztusnál. Hiszen ezt már földi életükben is megcselekedték. Mennyivel inkább megtehetik odaát.

Illetve az asszonynak kezét, és fölemelte őt kezénél fogva. – Ennek olvastán egyikünk-másikunk így morfondírozhat magában: Nehéz óráink idején mi örülünk, ha egy baráti, szerető kéz fogja meg a mi kezünket, hogy kezén át belénk ömlessze erősebb, vidámabb lelkét. De miért nem adatik meg minekünk is, ami megadatott Péter napának, hogy tudniillik magának az Istenembernek keze illetve az ő kezét?... Tudhatnók, hogy minekünk is van ilyen eleven találkozásunk Krisztussal: mikor vesszük az Ő szentséges testét, mikor percekig bennünk

lakozik az Üdvözítő. – Mégiscsak más volt a történeti Krisztus, mint a szentostya misztikus Krisztusa! – vethetné ellenem valaki. Erre én ezt mondom: Mindkettőhöz hit kell. Ahhoz is, hogy az ember Krisztusban megláthatta legyen valaki a Fiúistent, és ahhoz is, hogy a szentostyában meglássuk a Krisztust. Ha van hitünk, akkor ugyanannyit ér nekünk a szentostya misztikus Krisztusa, mint a történeti Krisztus.

8. *A tizenkét év óta beteg asszony meggyógyítása* (Mt 9,18 skk.). – Jairus, a kafarnaumi zsinagóga elöljárója, Krisztushoz jött, imádkozta Őt, és ezt mondta: Uram, lánykám halálán van; de jer, tedd rá kezed, és élni fog. Erre fölkel Jézus, el is ment tanítványaival együtt. Nagy sereg követte, és majdnem agyonnyomta a sokaság. – Íme, egy asszony, (aki beteg volt tizenkét év óta, és sokat szenvedett a sok orvostól, rájuk költötte minden vagyonát; de egyik sem tudta meggyógyítani, sőt az asszony egyre rosszabbul lett) amint hallott Jézusról, hátulról közeledett a seregben, megillette köntösének szegélyét, mert ezt mondta magában: Ha csak ruháját érintem is, meggyógyulok. Csakugyan azonnal megszűnt betegsége: érezte testében, hogy meggyógyult a nyavalyából. Jézus ekkor odafordult a sereghez, és megkérdezte: Ki illette ruhámat? – Mikor mindnyájan tagadták, ezt felelték neki tanítványai: Látod, hogy szorongat és lökdös Téged a tömeg, és még kérde: Ki illett engem? – Jézus így felelt: Illett engem valaki, mert éreztem, hogy erő ment ki belőlem. – Majd körültekintett, hogy lássa: ki cselekedte. – Az asszony tudta, hogy mi történt vele, és minthogy látta: nem maradhat titokban, félve-remegve előjött, leborult Jézusnak lába elé, a nép színe előtt megmondott Neki mindent igazán, hogy mi okból illette őt, és hogyan gyógyult meg azonnal. – Erre így felelt neki Jézus: Bízzál, lányom, hited meggyógyított téged. Menj békével, és légy ment nyavalyádtól.

Két egymásba font történetet hallottunk. Jairus lánykája föltámasztásának történetébe, mint keretbe, illeszkedik bele a tizenkét év óta beteg asszony története. Figyelmünket erre a bekeretezett történetre irányítottuk, elhagyva Jairus lánykája történetének befejező részét. Elhagyva, mert most nem foglalkozunk Jézus halott-támasztásaival.

A tizenkét év óta beteg asszony nem akar külön terhére lenni az amúgy is nagyon elfoglalt és fáradt Mesternek. A Mesterbe vetett erős hittől indítva egy jámbor cselt eszel ki: Ha csak ruhája szegélyét érintem is, meggyógyulok! – mondogatja magában. Nagy óvatosan megérinti tehát az Üdvözítő ruháját – abban a reményben, hogy a nagy tolongás közepett észre sem fogja venni a Mester. De észrevette. És föltette a kérdést: Ki nyúlt a ruhámhoz? – A tömeg megáll. Ijedt csönd támad. E csöndben a Mester hallja a megrémült asszony szívének zakatolását. Az apostolok nem értik a Mestert. Ki nyúlt a ruhámhoz? Hogyan lehet ilyet kérdezni ebben a nagy tolongásban? Krisztus azonban ragaszkodik hozzá, hogy jelentkezék a tettes.

Nagyszerű ellentét: a szégyenkezve előbúvó, már meggyógyult asszony, amint félve-remegve odaborul Jézusnak lábához; és a Mester szelíd, bársonyos szava: Bízzál lányom, hited meggyógyított téged. Menj békével, és légy ment nyavalyádtól. – Gyakran mi sem közvetlenül Krisztushoz folyamodunk kérésünkkel (méltatlannak tartjuk erre magunkat), hanem uszályába kapaszkodunk: a szentekbe... Ilyenkor minket is ugyanaz a hit tölt el, mint a tizenkét éve beteg asszonyt. Ha csak ruhája szegélyét érintem is = ha csak egy olyan valakibe kapaszkodom is, aki sokkalta krisztusibb nálam, akit igazán áthatott Krisztus ereje, akkor meggyógyulok.

9. *A harmincnégy év óta beteg ember meggyógyítása* (Jn 5,1 skk.). Van Jeruzsálemben egy fürdő, öt tornáca van. Bennük feküdt a betegeknek, vakoknak, sántáknak, sorvadtnak nagy sokasága, akik várták a víz mozdulását. Mert az Úr angyala időnkint leszállt a tóra, és fölkaavarta a vizet. Aki a víz fölzavarása után először ment bele a tóba: meggyógyult. – A szövegből jól látszik, hogy nem természetes gyógyító vízről van szó, hanem csodaforrásról. – Volt ott egy ember, aki már harmincnégy esztendő óta beteg volt. Mikor Jézus ezt ott feküdni látta, megtudván, hogy már sok idő óta van így, ezt mondta neki: Akarsz-e meggyógyulni? – A

beteg így válaszolt neki: Uram, nincs emberem, aki – midőn fölkavarodik a víz, engem a tóba bocsásson. Mire pedig én odaérek, más száll le előttem. – Jézus ezt mondta neki: Kelj föl, vedd ágyadat, és járj! – Azonnal meggyógyult az ember, fölvette ágyát, és járt. Azon a napon pedig szombat volt.

Ezért a zsidók így szóltak a meggyógyult emberhez: Szombat van. Nem szabad ágyadat vinned. – Ő ezt felelte nekik: Aki engem meggyógyított, az mondta nekem: Vedd ágyadat, és járj! – Ekkor megkérdezték tőle: Kicsoda az az ember, aki azt mondta neked: Vedd ágyadat, és járj? – A meggyógyult pedig nem tudta, ki volt az. Mert Jézus eltávozott a helyszínen lévő népsokaságból. – Később Jézus a Templomban találkozott a meggyógyulttal, és ezt mondta neki: Íme, egészséges lettél. Többé már ne vétkezzél, nehogy rosszabbul járj. (A betegség eszerint – a mostani esetben – a beteg személyes bűneinek következménye volt.) – Elment az ember, és hírül adta a zsidóknak, hogy Jézus gyógyította meg őt. (Angyali naivság: a szegény meggyógyult azt hiszi, hogy ezzel dicsőséget szerzett Jézus nevének a farizeusok előtt. Éppen megfordítva, amint erről az eset utolsó mondata tanúskodik: A zsidók üldözték Jézust, hogy szombaton cselekedte ezt.

A mi Urunk emberszeretete a sok beteg közül épp azt választotta ki, aki már harmincnyelc év óta beteg, és nincs embere, aki a felkavarodó vízbe bocsátaná. Akarsz-e meggyógyulni? – kérdi a betegtől. A betegben fölcillan a gyógyulás reménye. Végre egy irgalmas szívű valaki: ez majd idejében lebocsátja a tóba. A reményre meglepetés következik. Az ismeretlen férfi nem várja meg, amíg az Úr angyala fölkavarja a vizet, és nem tesz semmi előkészületet, hogy a vízbe cipelje a beteget. Ellenben rászól: Kelj föl, vedd ágyadat, és járj! – A meglepett beteg nem mondja: Ugyan ne tréfálj velem, szegény nyavalyással; hanem hisz a szónak, és talpra ugrik.

Milyen megható a mi Urunk emberszeretete. És milyen visszataszító a farizeusok okvetetlenkedése: Szombat van. Nem szabad ágyadat vinned! – Éveken át sohasem jutott eszükbe, hogy vízbe segítsék ezt a szerencsétlent. Sohasem mozdult meg érte a szívük. Megmozdul azonban most a törvénytudásuk, jogászi és betűragó szellemük: Szombat van. Nem szabad ágyadat vinned! – Aki engem meggyógyított, az mondta, hogy vegyem ágyamat, és járjak, mentegetőzik boldog hetykén a meggyógyult ember, éreztetve a farizeusokkal, hogy azt az ismeretlen jószívű valakit nagyobb szaktekintélynek tartja önáluk a szombat dolgában. – A farizeusok fölhorkannak: Kicsoda az az ember, aki azt mondta neked: Vedd ágyadat, és járj? – A beteg nem tudja megmondani. Sőt még csak megmutatni sem, mert Jézus közben eltűnt a sokaságból. – Később a meggyógyult ember a Templomban találkozik Jézussal. A találkozás után nagy naivan odafut a farizeusokhoz, és közli velük: Jézus gyógyított meg! – Akaratlan árulkodásával fölhívta a farizeusok figyelmét az Úr Jézusnak egy „sebezhető” pontjára: arra tudniillik, hogy szombaton is mert gyógyítani. Vegyük sorra az Úr szombati gyógyításait!

10. A vízkóros ember meggyógyítása (Lk 14,1 skk.). Történt, hogy mikor Jézus szombaton egy főfarizeus házába ment enni, a farizeusok szemmel tartották. – Íme, Jézus előtt termett egy vízkóros ember. Jézus megkérdezte a törvénytudókat és a farizeusokat: Szabad-e szombaton gyógyítani? – Ők csak hallgattak. Akkor Jézus fogta a vízkórost, meggyógyította, és elbocsátotta. Majd így szólt a farizeusokhoz: Ha valamelyikteknek számára vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki rögtön szombatnapon? – Erre aztán nem tudtak felelni Neki.

A farizeusok a zsidó vezetőréteg egyik ága. (A másik ága a szaduceusok.) – A farizeus név nem képmutatót jelent, hanem elkülönültet. Párus héber szó azt jelenti: elkülönült. Nevük onnét ered, hogy Kr.e. a II. századtól kezdve elkülönültek a görög módon pogánykodó szaduceusoktól; elkülönültek a néptől, amely járatlan volt a Szentírásban és az ószövetségi vallási törvény magyarázatában; elkülönültek a nyilvános bűnösöktől, és a Szentíráshoz hű, tudós, igaz zsidóknak tartották magukat. – Vallásilag jellemezte őket a Mózes-féle törvényhez és a maguk-kieszelte előírásokhoz való merev ragaszkodás, a vallási külsőségek kedvelése, a

belsőségnek, pl. a felebaráti szeretet gyakorlásának elhanyagolása. – Politikailag: gyűlöltek minden pogány hatalmat. Krisztus korában mindazáltal nem látták arra elérkezettnek az időt, hogy föllázítsák a népet a rómaiak ellen. Legnagyobb részük görbe szemmel nézett Jézusra. Vallásilag nem tetszett nekik Jézusban az új hang: a vallási bensőségnek hangsúlyozása. Politikailag pedig néplázítónak tekintették Krisztust.

Jézus egy főfarizeus házába ment enni. – Egyik-másik farizeus komolyabban érdeklődött Jézus személye iránt. Ilyen lehetett az is, akiről itt szó van: aki ebédre hívta meg a Mestert. – A farizeusok szemmel tartották Jézust. Szemmel tartották Krisztusnak minden mozdulatát, füleltek minden szavára. Hogyan lehetne valami kifogásolni valót találni tetteiben, szavaiban; és ennek alapján miképp lehetne eláztatni tekintélyét a nép előtt, és miképp lehetne bevádolni a Tanács előtt, pl. azért, hogy lázít a Mózes-féle Törvény ellen. Egy szóval: Hogyan lehetne megfosztani Krisztust a működés lehetőségétől.

Íme, Jézus előtt termett egy vízkóros ember. – Nem törődött vele, hogy a farizeusok fintorogva nézik az ő váratlan-hivatlan betoppanását. Fintorogva nézik, mert szerintük minden betegség valamilyen személyes bűnnek következménye, a beteg ember tehát okvetlenül bűnös ember. Arról nem is szólva, hogy szerintük az egyszerű népnek minden fia is – mivel járatlan a Törvényben – bűnös ember. – A vízkóros nem törődik azzal az undorral, amely a farizeusok arcáról árad feléje, ő csak azzal az eggyel törődik, hogy Krisztus vegye észre, és segítsen rajta. A vízkórosnak nem kellett a mennyezetet föltörnie, hogy Jézus elé jusson. De neki is át kellett törnie valamin: a farizeusok gögijén és undorán. Volt olyan erős a hite, hogy át tudott törni rajta.

Esete így vált nagy tanulsággá a mi részünkre: Krisztus felé közeledésünkben nekünk is át kell törnünk a gögös tudósok gyűrűjén és e világ imádóinak gyűrűjén, akik bolondoknak vagy bigottaknak tartanak bennünket. Hát csak tartsanak! Hitünk legyen olyan erős, hogy a gög sáncain át el tudjunk jutni Krisztusig.

11. Az elszáradt kezű ember (Mt 12,9 skk.). Jézus betért a kafarnaumi zsinagógába. Íme, ott volt egy elszáradt kezű ember. A farizeusok pedig lesték Jézust: meggyógyítja-e szombatnapon, hogy majd vádolhassák. Jézus ismerte gondolataikat, ezért így szólt az elszáradt kezű emberhez: Állj a középre! – Ez fölkelt, és odaállott. Most megkérdezte Jézus a farizeusokat: Szabad-e szombaton jót tenni vagy rosszat; életet menteni vagy veszni hagyni? Hiszen ha valamelyikteknek egyetlen juha van, és ez szombatnapon beleesik egy gödörbe, nem ragadja-e meg, és nem húzza-e ki? Márpedig mennyivel többet ér az ember a juhnál. Ennél fogva szabad szombaton jót cselekedni... Ők csak hallgattak. Jézus haragosan körülnézett rajtuk, elszomorodott szívük keménységén, és ezt mondta az embernek: Nyújtsd ki a kezed! Kinyújtotta, és helyreállott kezének épsége. – A farizeusok kimentek, mindjárt tanácsot tartottak Jézus ellen, hogy mi módon veszítsék el.

A farizeusok a Nagytanács előtt akarták bevádolni Jézust, hogy íme, ez az ember lépten-nyomon megszegi a szombatot, ezzel rossz példát mutat a népnek, és rossz példájával Mózes Törvénye ellen lázít. – Állj a középre! Hadd lássák a farizeusok, milyen nyomorék vagy. Hadd lássuk: megmozdul-e bennük a lélek, föllobban-e szívükben a szeretet lángja, a részvét, a segítő készség. – Szabad-e szombaton jót tenni, életet menteni? Krisztus kérdése kétszeresen is rálépett a farizeusok tyúkszemére. Először azért, mert köztudomású volt, hogy ők – valahányszor a saját anyagi érdekeikről volt szó, bizony lazítottak egy kicsit a Törvény szigorúságán. Ha tehát egy juhuk gödörbe esett szombaton: kihúzták onnét, hogy meg ne károsodjanak. – Másodszor pedig azért, mert most akár tilosnak mondják a szombati jótettet, akár hallgatnak: mindenképp kiderül, hogy nincs szívük. Nekik nem ér többet egy ember egy juhnál.

Ők csak hallgattak... Mit is mondtak volna? Talán azt, hogy szabad jót tenni szombaton? Akkor ellentétbe jutottak volna saját megcsontosodott elveikkel. Vagy azt, hogy nem szabad? Akkor meg a nép előtt válnak ellenszenvessé, hiszen tudták, hogy a nép az ilyen kérdésekben

úgy gondolkodik, mint Jézus. Vagyis: ha egy juhot ki szabad húzni a gödörből szombaton, mennyivel jobban szabad, sőt kell is megmenteni, meggyógyítani egy embert? – Jézus haragosan körülnézett rajtuk, és elszomorodott szívük keménysége miatt. – Haragosan és szomorúan... A harag nem a farizeusoknak szól, hanem annak, aki mögöttük áll: a sátánnak, a szeretet gyűlölőjének. A szomorúság szól a farizeusoknak – azért, hogy ennyire belekeveredtek a sátán hálójába. Annyira benne vannak az ördög hálójában, hogy Jézus jótéteményének láttán mindjárt kimentek a Templomból, és tanácsot tartottak, hogy mi módon veszítsék el.

12. *A két vak* (Mt 9,27 skk.). Mikor Jézus tovább ment Jairus kafarnaumi házából, két vak követte, akik ezt kiáltották: Könyörülj rajtunk, Dávid Fia! – Amint Jézus (Péter és András házába?) érkezett, Hozzá járultak a vakok. Jézus ekkor megkérdezte tőlük: Hiszitek-e, hogy ezt meg tudom cselekedni veletek? – Hisszük, Uram, felelték. – Akkor illette szemüket e szókkal: Legyen nektek a hitetek szerint! – Ekkor megnyílt a szemük. Jézus rájuk parancsolt: Vigyázzatok, hogy meg ne tudja valaki. Ámde ők, hogy kimentek, elhíresztelték Jézust azon az egész földön.

Könyörülj rajtunk, Dávid Fia! – Dávid Fia, Dávid leszármazottja = a Messiás. A két vak eszerint tudta, hogy Krisztus a Megváltó. Ezért felelik oly készségesen: Hisszük, Uram, hogy tudsz segíteni rajtunk. – A két vak kiáltása: Könyörülj rajtunk, *eleéson hémás* úgy cseng a fülünkben ma is, mint a kérő imádságnak legtöményebb fajtája. De nemcsak fülünkben cseng, hanem szánkban is hangzik: minden szentmise bevezető részében, az előmisében kilencszer hangzik el a *Kyrie, Christe eleéson!* És minden litániának ezek az első kiáltásai: Uram, irgalmazz nekünk! Krisztus, kegyelmezz nekünk! Mert a magunk erejére hagyva mindannyian vakok vagyunk. A magunk értelmével, e világ igazságait sem tudjuk megismerni, nemhogy a másvilág igazságait. Emeld föl tehát kicsinyke értelmünket a te végtelen Értelmedbe: add meg nekünk a hit kegyelmét! Hogy ne csak e világ igazságait tudjuk, hanem a másvilág igazságait is. Hogy e világ jelenségeit és folyamatait át tudjuk világítani a hit fényével, a másvilág sugarával.

13. *A másik két vak* (Mt 20,29 skk.). Jézus Jerikó közvetlen határában járt tanítványaival és nagy sokasággal. Az útfélen két vak ült, és kéregetett. Egyikük Timeus fia, Bar Timeus. Midőn hallották az átvonuló sereg zaját, tudakozódtak: Micsoda az? – Mondták nekik, hogy a Názáreti Jézus megy arra. Most kiáltozni kezdtek: Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtunk! – Sokan intették őket, hogy hallgassanak. De ők annál jobban kiáltozták: Dávid Fia, könyörülj rajtunk! – Jézus megállt, és azt parancsolta, hogy hívják elő őket. Elő is hívták a vakokat: Bátorodjatok és keljeteek föl! A Mester hív benneteket. Ők pedig ledobták felsőruhájukat, fölugrottak, és Jézushoz járultak. Jézus megkérdezte őket: Mit akartok, hogy cselekedjem nektek? – A vakok így feleltek: Nagy jó Uram, hogy lássunk! – Jézus erre így szólt hozzájuk: Menjeteek el. Hitetek meggyógyított benneteket. – Azonnal megnyílt a szemük.

Az eset Jerikó közvetlen közelében történt. Jerikó Jeruzsálemtől keletre van mintegy 25 km-re. – Kiáltozni kezdtek... A két vak ösztönösen rátapintott a kérő imádság egyik lényeges kellékére: Fáradhatlanul kell kérni – akkor is, ha környezetünk lepisszent, mondván: Nem illik ilyen erőszakosnak lenni az Úrral szemben. Fáradhatlanul kell kérni. Erre tanított bennünket Krisztus is: Kérjeteek... keresseteek... zörgesseteek! A kérő imába ne fáradjunk bele, ha napokig, hetekig, hónapokig, évekig kell is kérnünk. Éljen bennünk az a hit, hogy a kérő ima nem vész kárba. Olyan, mint a bumeráng: visszatér hozzánk. Sőt különb a bumerágnál: visszatérőben mindig hoz is magával valamit: vagy azt, amit kértünk, vagy helyette másvalamit; olyat, ami Isten tudása szerint inkább javunkra válik.

14. *A betszaidai vak meggyógyítása* (Mk 8,22 skk.). Jézus és tanítványai Betszaidába érkeztek. Itt egy vakot vezettek Hozzá, és kérték, hogy illesse. Jézus kézen fogta a vakot, és

kivezette a helységből. Majd szemére köpött, és kezét rátéve megkérdezte: lát-e valamit. – Az föltekintett, és ezt mondta: Látom az embereket, mintha a fák járnának. – Jézus aztán ismét szemére tette kezét: ekkor a vak látni kezdett, és meggyógyult, úgyhogy tisztán látott mindent. Erre Jézus hazaküldte: Menj haza, és ha a községbe mégy, senkinek se szólj róla.

Betsaida Kafarnaum mellett van a Genezáreti-tó partján (Galileában). Jézus kivezette a vakot a helységből, hogy elkerülje a tolongást és a fölösleges föltűnést. – Lélektanilag az lep meg bennünket ebben a történetben, hogy a vak fokozatosan kapja vissza látását. Először csak homályosan lát: az embereket csak azért tudja megkülönböztetni a fáktól, mert az emberek járnak. Aztán teljesen megkapja a látás adományát.

Ha hitetlenek vagyunk, akkor lelkiileg vakok vagyunk. Ha hitben megnyílunk Krisztus előtt, akkor a mi lelkünk szeme is két fokozatban jut el a látásig: Ezen a földön – akármilyen keveset vagy sokat tudunk is a hittanból – Szent Pál szava szerint csak tükör által, homályban látunk. Aki azonban e homály ellenére is megmarad hitében, azt a másik világon az Úr megajándékozza a tisztán látás adományával. A látásnak ebben a második fokozatában tisztán látjuk majd, hogy ki is az Isten, mi is ez a világ, mi is az értelme a történelemnek, mi is volt értelme a magunk és a miéink földi zárandoklásának.

15. A vakon született meggyógyítása (Jn 9,1 skk.). Ez az elbeszélés az evangéliumok egyik legérdekesebb, és irodalmilag is legértékesebb részlete. – Jézus tovább ment a jeruzsálemi Templomból, amelynek ajtajánál különféle nyomorékok szoktak alamizsnát kéregetni. – Látott egy vakon született embert. Tanítványai megkérdezték: Mester! Ki vétkezett: ez-e vagy szülei, hogy vakon született? – Zsidó hiedelem szerint a testi betegség vagy a személyes bűnöknek vagy a szülők bűnének következménye.

A tanítványok – zsidó módra – azt gondolják a vakon született ember láttán, hogy vagy neki, vagy a szüleinek van valami a füle mögött, és ezért jött vakon a világra. A mostani esetben azonban nincs igazuk. Nem minden betegségért lehet felelőssé tenni magát a beteget vagy közelebbi őseit vagy a baktériumokat vagy a rossz időjárást. Olyan betegségek is vannak, amelyekért – ha szabad így mondanom – Isten a felelős. Vannak ugyanis olyan betegek, akik Isten különös akaratóból betegek: vagy azért, mert csodás gyógyulásra vannak előirányozva – sok más ember hitének fölkelése vagy megerősítése végett, vagy pedig azért betegek, mert betegségük tartja vissza őket a kárhozattól, betegségük viszi el őket az Istenhez.

Jézus így felelt: Sem ez nem vétkezett, sem szülei, hanem azért született vakon, hogy megnyilvánuljanak benne az Isten művei. – Miután ezt mondta, földre köpött, sarat csinált a nyálból, és a sarat a vaknak két szemére kente. Majd ezt mondta neki: Eredj, mosakodjál meg a Siloe tavában. Elment tehát, és megmosdott. Épp szemmel tért vissza. – Az Úr ugyancsak próbára teszi a vaknak türelmét. Nem gyógyítja meg egyetlen szavával, hanem szertartásba kezd. Nyálából s a föld porából egy kis sarat készít, és ezt rákeni a vaknak szemére. Majd elgyalogoltatja szegényt a Siloe tavához (a Templomtól délre eső tavacska). Ha a vaknak nem lett volna eléggé erős a hite, méltán moroghatott volna: Mire jó ez a körülményeskedés? Vagy gyógyíts meg azonnal, vagy pedig hagyj nekem békét! – A vak nem tett így: hittel túrt, és hittel cselekedett – örök érvényű példát mutatva nekünk, hogy azért, amit Istentől kértünk, egy kissé jómagunknak is meg kell dolgoznunk.

A szomszédok, akik azelőtt látták a vakot mint koldust, ezt kérdezték: Nem ez az, aki itt ült és koldult? – Némelyek azt mondták, hogy ez az. Mások, hogy nem az, csak hasonlít hozzá. A vak viszont ezt mondta: Én vagyok az. – Annyira szokatlan volt egy vakon születettnek meggyógyulása, hogy sokan nem is akarják elhinni. Inkább ráfogják a meggyógyultra, hogy csak hasonlít ahhoz a másik emberhez, aki itt ült és koldult. – Megkérdezték tehát: Hogyan nyílt meg a szemed? – Az az ember, felelte a meggyógyult, akit Jézusnak hívnak, sarat csinált, és megkente vele két szememet. (Feleletéből látszik, hogy különösebben nem ismerte Jézust.) Majd azt mondta nekem: Menj a Siloe tavára, és mosdjal meg. El is mentem, megmosdottam,

és látok. – Megkérdezték tőle: Hol van Ő? – Nem tudom, válaszolta. – Farizeus szemmel nézve kezd az ügy kifogásolhatóvá válni. Szombat volt ugyanis aznapon, mikor Jézus a sarat csinálta, és megnyitotta a vak ember szemét. – Hm, itt Jézus is, a vak is szombat-szegést követett el. Jézus sarat csinált, a vaknak szemére kente: szolgálai munka. A vak lemosta szeméről a sarat a Siloe tavában: ez is szolgálai munka.

Elvitték a farizeusokhoz az előbb még vakot. – Bizonyára avégett, hogy tisztázzák a szombat-szegés ügyét. Legalábbis a következő versek szabályos törvényszéki tárgyalást tartalmaznak. – Megkérdezték a farizeusok is, hogyan kapta vissza szeme világát. – Így felelt nekik: Sarat tett két szememre, én pedig megmosdottam, és látok. – Nem nehéz elgondolnunk, hogy a volt-vak milyen boldogan mondja el újra meg újra gyógyulásának történetét. Ha valami öröndetes esemény történik velünk, mi is elújságoljuk fűnek-fának, mert oly jól esik ugyanazt százszor is elmondanunk.

Erre egyik-másik farizeus így szólt: Nem Istentől való ez az ember, hiszen nem tartja meg a szombatot. Más farizeusok pedig ezt mondták: Hogyan cselekedhet bűnös ember ilyen jeleket? És szakadás lett köztük. – Egyebünnen is tudjuk, hogy a farizeusok nem egyformán gondolkodtak Jézusról. Akadtak köztük olyanok, akik tisztelettel néztek Reá – egyrészt tanítása miatt, másrészt – és főleg – csodái miatt. Ezekről, mint Nikodémus is, így gondolkodtak: Senki sem cselekedheti ezeket a jeleket, hacsak nincs vele az Isten. Ez az ember, úgy látszik, csakugyan az Istentől jött tanítónak. – A farizeusok zöme azonban nem volt meghatódva a csodáktól. (Az ördögök fejedelmével cimborálva cselekszi csodáit...) Annál jobban megbotránkoztak Krisztusnak szombatnapi gyógyításaiban. (Nem Istentől való az az ember, aki nem tartja meg a szombatot.)

Újra megkérdezték a vakot: Te mit tartasz arról, aki megnyitotta szemedet? – Prófétának tartom, felelte ez. – A vakon született ember nagyon logikusan gondolkodik, mondjuk mi. A farizeusok azonban nem ezt mondták magukban, hanem gyanút fogtak, hogy ez az ember összeszúrta a levet Krisztussal. Nem is volt ez vak a születésétől fogva. Csak játssza a meggyógyultat, hogy reklámot csapjon Krisztusnak. – Nem hitték, hogy vak volt, és visszakapta látását, amíg elő nem hívták szüleit. Megkérdezték őket: Ez-e a ti fiatok, akiről azt mondjátok, hogy vakon született? Hogyan lát tehát most? – Szülei így válaszoltak: Tudjuk, hogy ez a mi fiunk, és hogy vakon született. Miképp van, hogy most lát: nem tudjuk. Vagy hogy ki nyitotta meg szemét: mi nem tudjuk. Kérdezzétek őt magát. Megvan a kora (= nagykorú!): hadd szóljon ő maga felőle! Ezt mondták szülei, mert féltek a zsidóktól, mivelhogy már elhatározták a zsidók, hogy ha valaki Messiásnak vallja Őt, azt ki kell rekeszteni a zsinagógából. – A zsinagógából-kiközösítés egyenlő volt a polgári és társadalmi megsemmisüléssel. – Másodszor is előhívták azt az embert, aki vak volt, és ezt mondták neki: Adj dicsőséget Istennek. Mi tudjuk, hogy bűnös ez az ember. – A szülők kihallgatása meggyőzte róla a farizeusokat, hogy csakugyan csoda történt. Most tehát szeretnék elterelni a meggyógyultnak figyelmét Krisztusról, és az Isten fele fordítani. A csodás gyógyulást Istennek köszönje meg, ne Krisztusnak, aki szombat-szegő bűnös ember. – Hogy bűnös-e, én nem tudom, felelte a meggyógyult. Egyet tudok: Vak voltam, most meg látok. – Megkérdezték tőle: Mit csinált veled? Hogyan nyitotta meg szemedet? – A farizeusok még egyszer szeretnék hallani a meggyógyultnak szájából a sár-csinálást, a sárnak szemre-kenését, mert megint oda akarnak kilyukadni, hogy ez mind-mind szombat-szegés, tehát Krisztus bűnös. A meggyógyult vak azonban nem esett a feje lágyára, átlát a szitán, és önkénytelenül is jótévőjének, Krisztusnak pártjára szegődik. – Ingerülten válaszolta nekik: Megmondtam már nektek, de elengedtétek fületek mellett. Miért akarjátok újra hallani? Csak nem akartok ti is tanítványai lenni? – Most aztán kitör a farizeusokból a dühös gőg: Te vagy az Ő tanítványa, mi meg Mózes tanítványai vagyunk. Mi tudjuk, hogy Mózesnek szólt az Isten, ezt pedig nem tudjuk, honnét való. – Már mondtam, hogy a meggyógyult nem esett a feje lágyára. Figyeljünk csak meg, hogy megint milyen pompásan felel:

Éppen az a csodálatos, hogy ti (tudósok és igazak) nem tudjátok, honnét való; nekem viszont megnyitotta szememet. Márpedig tudjuk, hogy Isten nem hallgatja meg a bűnösöket. Hanem aki istenfélő és az Isten akaratát cselekszi, azt meghallgatja. Soha, mióta a világ áll, nem hallatszott, hogy valaki megnyitotta volna egy vakon születettnek szemét. Ha ez nem az Istentől való, nem tehetett volna semmit (gyógyításomra). – A nép egyszerű, tanulatlan fia ugyan jól kioktatta a tudós és gőgös farizeusokat. Ki is csapott belőlük a kénköves láng: Csupa bűnökben születél, és te oktatsz bennünket? – Majd kivetették. – A farizeusok a tanulatlan nép fiait bűnösöknek tekintették, és csak magukat igazaknak. Ezért esett nekik olyan rosszul, hogy ez a senkiházi orrba fricskázza őket. Ki is közösítették a hitközségből.

A vakon született ember történetének még van egy kis utójátéka is: Meghallotta Jézus, hogy kiközösítették a meggyógyultat, és amikor találkozott vele, ezt mondta neki: Hiszel-e az Isten Fiában? – Amaz így felelt: Kicsoda az, Uram, hogy higgyek benne? – Jézus ezt mondta neki: Láttad őt. Aki veled beszél, ő az. – Amaz pedig így szólt: Hiszek, Uram. – Aztán leborult, és imádta Őt. – Midőn az előbb a farizeusok megkérdezték ezt az embert, hogy ő mit tart arról, aki megnyitotta szemét, így felelt: Azt tartom róla, hogy próféta. Most magától az Úrtól tanulja meg, hogy több van itt prófétánál: Isten Fiával áll szemben. Az ember elhiszi Krisztusnak ezt a kinyilatkoztatást, ezért borul le Előtte, és imádja. Ekkor Jézus így szólt: ítéletre jöttem a világra, hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, vakok legyenek. – Akik nem látnak, lássanak: nyíljék meg testük szeme, de még inkább a lelkük szeme, hogy bennem, az emberben meglássák az Isten Fiát. – Akik látnak, vakok legyenek: a farizeusoknak jó a testi szemük (láthatják Krisztus tetteit), és jó a lelki szemük is (vallásilag kiművelt a lelkük: ismerik a próféták messiási jövendöléseit), de semmire sem mennek látásukkal; Krisztusban nem tudják meglátni a megígért Messiást, és ennyiben vakok.

Hallotta azt egyik-másik farizeus, és így szólt: Csak nem vagyunk mi is vakok? – Jézus ezt felelte nekik: Ha vakok volnátok, nem volna bűnötök. – Ha vak volna szemetek (nem látnátok tetteimet), és vak volna lelketek (nem volna kiművelve vallásilag: nem ismerné a rámvonatkozó jövendöléseket): akkor nem volna bűnötök. Most azonban azt mondjátok: Látunk (látjátok tetteimet, és tudnotok kellene: ki vagyok); és mégsem ismertek rám: ezért megmarad bűnötök.

Befejezésül hadd mondok el egy lourdes-i történetet. Egy vak és hitetlen francia lány – barátnője unszolására – elment Lourdes-ba, de nem gyógyult meg vaksága. Azt gondolhatnók, hogy még hitelenebbül tért vissza? Nem! Lourdes-ban megkapta a hit kegyelmét. Testi szeme megmaradt vaknak, lelki szeme azonban megnyílt. Boldogan mondta barátnőjének: Köszönöm tanácsodat! – De hiszen nem gyógyultál meg... – Többet ér nekem a hit látás nélkül, mintha látás ért volna hit nélkül, felelte a vak. És úgy gondolom, mindnyájan igazat adunk neki.

Krisztus az orvosok Orvosa

Krisztus Jó Pásztornak mondja magát. Bizonyára nem haragszik meg ránk, ha mi Őt most – csodáinak megtárgyalása után – jó orvosnak mondjuk.

Jó orvos: ez a két szó jelenthet olyan orvost, aki pompás orvos: nagy a tudása, tapasztalata, művésze a szakmájának; de ugyanakkor mint ember csapnivaló, pl. iszákos. – De olyan orvost is jelenthet, aki pompás ember, pl. mélyen vallásos, de ugyanakkor mint orvos nem sokat ér: kicsi a tudása, a tapasztalata. – Jó orvos: ez a két szó végül jelenthet olyan orvost, aki orvosnak is, embernek is kifogástalan.

Ha Krisztus csak-ember volna, és orvosi hivatása lett volna: ekkor ide kellene sorolnunk a jó orvosoknak ebbe a harmadik csoportjába. Krisztus mint ember is, orvos is, kifogástalan.

I. Krisztus az ember: mintaember. Az önmagát elfuseráló Ádámnak javított kiadása. Krisztus mintaember: embersége nem szolgál sem a vérnek, sem az aranynak, sem a gögnek. Az Ő embersége csak egy Urat ismer: Istent. – Ilyennek kellett volna Ádámnak is lennie. Ilyen lehetett volna Ádám is, ha akart volna ilyen lenni.

Krisztus mintaemberségéhez az is hozzátartozik, hogy szervezete nincs alávetve a betegségnek. Ahogy Ádám szervezete is mentesült volna a betegség alól, ha megmaradt volna az Istenhez-fölemeltség állapotában. Isten annyira szerette az embert, hogy fölemelte a maga isteni életébe. E fölemeltségnek velejárói közé tartozott a betegség alóli mentesség is. – Krisztus szervezete nincs alávetve a betegségnek. Ez elméletileg nyilvánvaló. (Krisztus mentes az áteredő büntől és következményeitől, köztük a betegségtől is.) – Ami pedig a valóságot illeti: az evangéliumok csakugyan sehol sem mondják, hogy Krisztus betegeskedett volna. Még Szent Lukács sem tud ilyesmiről. Márpedig ő – a saját szavai szerint – gondosan végére járt mindennek, és mint orvos alighanem előkurkászta volna az Úr valamely nevezetesebb betegségét, ha ilyesmi egyáltalán előfordult volna.

Krisztus szervezete nincs alávetve a betegségnek, ahogy nem volt alávetve annak sem, aminek a betegség csupán előfutára: a rothadásos halálnak sem. Krisztus embersége meghalt ugyan, de nem rothadásra, hanem megdicsőüléssel föltámadásra. Ahogy az első Ádám is – földi életének lejártával – megdicsőült testben költözött volna át a másvilágra. Lám, a második Éva, Mária (akire – Fiára való tekintettel – nem szállott át az áteredő bűn és ennek egyik következménye: a rothadásos halál) szintén nem rothadásra halt meg, hanem azonnal való föltámadásra, mennybe-dicsőülésre = elaluvásos halálra. Ezért hívják a görög keresztények Nagyboldogasszony ünnepét, Mária halálának napját *Koimésis Mariasnak, Dormitio Mariaenak*, Mária elaluvásának.

Krisztus azt mondta magáról: Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet. Bennünket most csak a harmadik mozzanat érdekel: Krisztus az Élet. – Az életnek e világon több fokozata van: 1. A növényi vagy tenyésző élet, 2. az állati vagy érzékelő élet, 3. az emberi vagy szellemi élet. Az ember élete nemcsak táplálkozás, növekedés, szaporodás..., mint a növény élete; nemcsak látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás,...érzéki vágyódás, érzéki gyönyör és fájdalom..., mint az állat élete. Az ember élete szellemi élet is: szellemi ismerés, szellemi akarás, szellemi (művészi) alakítás, szellemi érzelmek (pl. logikai gyönyör és kín, a lelkiismeret dicsérő szava és a lelkiismeret furdalás, esztétikai érzelmek...). – Isten annyira szereti az embert, hogy föl akarja emelni a saját isteni életébe. Ha az ember engedi magát ide fölemelni, akkor a természeti életnek előbb fölsorolt fokozatain túl az életnek egy új foka nyílik meg előtte: a természetfölötti, az isteni élet.

Az embernek eszerint több élet-aduja van: egy biológiai, egy szellemi és egy természetfölötti élet-aduja. A legutóbbi a legértékesebb. Ezt az aduját csak az Isten

erőmezejében tudja kijátszani. Ha egy lágyvas-darabot sohasem helyezel mágneses mezőbe: sohasem válik mágnesessé. Ha az ember nem hajlandó belehelyezkedni az Isten erőmezejébe: sohasem játszhatja ki legértékesebb élet-aduját; sohasem bontakozik ki teljesen; sohasem nyílik bele az igazi életbe, amelynek csak halvány másai az e világon előforduló élet-fokok.

Krisztus az Élet: csak Őrajta keresztül juthatsz be az igazi életbe. Mert Ő az Ajtó, a Kapu, az Út. – Krisztus az Élet: Ő a szintiszta egészség. Szervezetének egészsége mögött ott ragyog lelkének egészsége: tökéletes Istenbe-ágyazottsága. Elképzeld: milyen jól esett a betegeknek, ha egyáltalán rátekinthettek Krisztusra. Elképzeld: mit érzett, mennyire szégyenkezett a betegség Krisztusnak színe előtt; hogyan menekült mindennemű nyavalya Krisztusnak színe elől. – Krisztus az Élet, az Egészség. Milyen megható, hogy Krisztus, aki saját tapasztalatából nem tudta, mi a betegség, nem nézett el értetlenül, fölényes részvétlenül a betegek százai fölött, hanem lehajolt hozzájuk, és gyógyította őket.

II. Krisztus mint orvos a) a legkiválóbb diagnosztá, sőt mint isteni orvos, az egyetlen igazi diagnosztá. Tudja, hogy mi a betegség, és hogy mi a betegség oka. – Tudja, mi a betegség, mert Ő ezt nem fölületes emberi szemmel nézi, hanem a végső gyökerekig lelátó isteni szemmel; és így szerinte a betegség nem vallási tisztátalanság, mint a korabeli zsidók hitték; nem is a szervezet rendetlenkedése, mint az orvosprofesszorok tanítják, hanem – büntetés. (Mindjárt meglátjuk: minek a büntetése.) – A betegség végső oka – az Úr Jézus szemével nézve – nem a betegnek vagy őseinek személyes bűne; nem is a fizikai-kémiai-biológiai tényezők, mint pl. az időjárás, a baktériumok, a vírusok, a test betegségre hajlamossága, edzetlen volta; hanem a betegség végső oka: az áteredő bűn.

Értsük meg jól: nem azt mondja Krisztus, hogy egyes esetekben a személyes bűn nem okozhat betegséget. Okozhat bizony, pl. ha valaki mértéktelen az alkohol-ivásban. És azt sem mondja Krisztus, hogy az őstektől nem örökölhetünk betegségre-hajlamokat. Továbbá azt sem mondja, hogy a fizikai-kémiai-biológiai tényezőknek nincs közük a betegséghez. Hanem azt mondja, hogy nem ezek a betegségnek végső oka. A betegség végső oka: az áteredő bűn.

Ha Isten meghagyta volna a természeti állapotban, akkor csakugyan az ősök és a beteg személyes bűnei, a fizikai-kémiai tényezők, az örökölt hajlamok volnának a betegség végső oka. Isten azonban fölemelte az embert a természetfölötti élet szintjére, és ezzel párhuzamosan mentesítette – egyebek közt – a betegségek alól is. Minthogy aztán az ember az Isten barátságánál és a velejáró kiváltságoknál többre becsülte az evilági életet: a paradicsomi élettel együtt a kiváltságokat is (köztük a betegségtől való mentességet) eljátszotta. – Ezért mondja Krisztus, hogy a betegség végső oka az áteredő bűn.

Inszakadtság, süketség, belpoklosság meg a többi betegség: mind-mind súlyos nyavalya ugyan, de Krisztus szemében másodrendű a fontosságuk. Krisztus egyetlen betegséget ismer el igazi betegségnek: a lélek betegségét. (Lelken itt nem a *psychét* értjük, hanem a *pneumát*.) A lélek pedig akkor beteg, ha nem tud különböztetni igaz és téves közt, erkölcsi jó és erkölcsi rossz közt, a szellemileg értékes és a szellemileg értektelen közt. A lélek akkor beteg, ha világosságra, melegségre szomjajztában nem tud elindulni a rá-nézve egyetlen helyes úton; azon, amely a világosság és a melegség ősforrása felé visz. Hanem a negatív irányba haladva keresi boldogságát; és közben egyre távolabbra kerül az örök Naptól, egyre mélyebben belegázol a sötétség és a hidegség óceánjába.

A lélek betegsége az egyetlen halálos betegség. A testi betegség megöli a testet, de akaratom ellenére nem tehet kárt a lelkemben. Lelkem halhatatlan, sőt a betegségnek a testen kivívott győzelme is csak látszólagos, mert föl fog támadni a testem. – Ezzel szemben a lélek betegsége igazán halálos betegség. Örök halálba dönti előbb a lelket, az utolsó naptól, a föltámadástól kezdve pedig a testet is.

Már mondtuk, hogy az ember csak az Istennek erőmezejében tudja kijátszani legértékesebb aduját (így van megteremtve!). Ha tehát el-kimenekül ebből a mezőből: akkor örökéig félbenmaradt, nem-igazán élő, élő-halott valaki lesz belőle. (Második halál.)

Krisztus mint orvos b) a legkiválóbb prognosztá. Receptje mindig ez: Szánjad-bánjad bűneidet... Többé ne vétkezzél... – Hogy mennyire ez a legigazibb recept, azt a mai orvostudomány sok kiváló képviselőjének írásaiból láthatjuk. „Nem elég – mondják ezek az orvosok (ha egyébként hitetlenek is) – csak orvosságot rendelni, csak kúrát előírni, csak kiküszöbölni a betegség közvetlen okait; hanem a lelki okot is föl kell deríteni (ha van), és ki kell küszöbölni. A beteget vissza kell fordítani az Isten felé, a beteggel meg kell oldatni vallás-erkölcsi konfliktusait, rendeztetni kell vele a lelke szénáját papja és Istene előtt.

Krisztus receptje mindig ez: Szánjad-bánjad bűneidet... Menj, és többé ne vétkezzél... Ezért mondta az inaszakadtnak – mielőtt meggyógyította volna testét: Bízál, fiam, megbocsáttatnak bűneid! Ezért mondta a harmincnegyzet év óta beteg embernek: Többé ne vétkezzél, mert még rosszabbul jársz. – Krisztus nem azzal kezdi a gyógyítást, hogy elúzi a testi betegséget; hanem azzal, hogy előbb meggyógyítja a beteg lelkét. A lélek egészsége fontosabb a testénél. Ha a lélek egészséges, akkor biztosítva van a beteg örök élete, és testének megdicsőülésre föltámadása. Ha viszont beteg a lélek, akkor mit sem ér a pirosposztag, vasgyűrű test; mert e világon úgyis rothadásos halál a sorsa, az utolsó napon pedig kárhozatra támad föl.

Krisztus igazságát az előbb említett orvosok is megközelítik, amidőn azt mondják, hogy a lélek Isten felé haladása, jó hatással van a testre, Istentől távolodása pedig rossz hatással – akár vas-szervezetről van szó, akár kákabélúról. – A karakterológusok szintén megközelítik Krisztus igazságát, mikor megállapítják, hogy a lélek Isten felé fordulása finomítja, átszellemíti a testet; Istentől elfordulása durvítja, rútítja a testet. (Gondoljanak a vérbeli betörők, rablók, gyilkosok arcára!)

Hogyan gyógyított Krisztus? Mindig tanúk előtt, de kerülve a fölösleges föltűnést. – Tanúk előtt: ráadásul milyen tanúk előtt! Az árgusszemű farizeusok előtt, akik „szemmel tartották Őt”. Krisztus mindig tanúk előtt gyógyított, mert föl akarta ébreszteni a gyógyulás tanúiban azt a hitet, hogy Ő Istenember. – De került a fölösleges föltűnést, mégpedig két okból is: Ő nem volt csepürágó, sem csodadoktor, és ezért nem örült a csak-kíváncsiskodók tömegének. Krisztus nem szájuk-tátó, állkapcájukat a csodálkozástól földre-ejtő bámészkodókra pályázott, hanem hivékeny (nem hiszékeny!) emberekre. – Került a fölösleges föltűnést: ezért vonult – ha tehette – a beteggel együtt a seregtől távolabbra; ezért kötötte lelkére majdnem mindegyik meggyógyultnak: Nézd, ezt senkinek se mondd!

Hogyan gyógyított Krisztus? – Illette az asszony kezét... illette a vak szemét... saját nyálából és a föld porából sarat csinált, és rákenete a vaknak szemére. Rászólt a száradt kezére: Nyújtsd ki a kezéd! Azt mondta a bélpoklosnak: Akarom, tisztulj meg! Bizonyosan mindnyájan emlékszünk az Úr ilyen és hasonló mozdulataira és szavaira. Mi az, hát ilyen mozdulatok és szavak nélkül Krisztus nem tudta volna meggyógyítani a betegeket? Dehogyan nem! Hát akkor miért így gyógyított: szertartás-cselekmények és szavak kíséretében? Ennek is két oka van: a) így mindenki: a beteg is, a jelenlévők is, köztük a farizeusok is láthatták, hogy a csodát a szertartás végzője és a szavak mondója műveli, vagyis Krisztus, az Istenember. – b) Krisztus tudta, hogy mi, emberek, anyag és szellem keverékei, szeretjük a szertartásos cselekményeket és szavakat, a láthatatlan testi-lelki folyamatok megjelenítőit. Az ilyenfajta cselekmények elvégzése után és az ilyenfajta szók kimondása után úgy érezzük, hogy végbement a láthatatlan folyamat.

Például, ha kalapot emelek valaki előtt, és azt mondom neki: Jó napot kívánok, akkor mindenki (az is, akinek köszöntem, jómagam is, meg az is, aki ezt látta-hallotta) mind-mind úgy érezzük és tudjuk, hogy „megtörtént”, a tisztelet meg van adva ennek az embernek. – Ha megkeresztellek egy gyermeket, mondván: Én téged megkeresztellek stb., akkor mindenki (a

keresztelő is, a keresztszülők is és egyéb ott lévők is) úgy érzi és tudja, hogy „megtörtént”; ez a gyermek immár nem pogány, hanem keresztény.

Úgy gondolom, most már sejtjük, miért gyógyított az Úr úgy, ahogy gyógyított; sőt azt is sejtjük: miért alapított nekünk szentségeket, szertartásos cselekményű és szavú kegyelem-közlő eszközöket.

A négy evangélium tizenöt beteggyógyító csodát mond el nekünk (az ördögűzéseket mellőztük). Talán csak tizenöt alkalommal gyógyított meg az Úr beteget vagy betegeket? Nem! Sokkalta több alkalommal. A négy evangélium azonban – mutatóba – csak ennyit ad elő részletesen. A többi alkalomról csak summásan emlékeznek meg az evangélisták, például ilyenformán: Megismervén Jézust a Genezárbeli lakosok (Galileában, a Genezáreti-tótól nyugatra), elküldték az egész környékre, Eléje hoztak minden beteget; és kérték Őt, hogy csak ruhája szegélyét érinthessék. Akik Hozzáértek, meggyógyultak (Mt 14,35.36). – A Jordánon túl (Északkelet-Palesztina) nagy sereg járult Jézushoz: némákat, vakokat, sántákat, bénákat és sok egyebeket hozván, magukkal. Lába elé tették őket, és Ő meggyógyította mindnyájukat (Mt 15,30). – Jézus megállt egy sík helyen (valahol Galileában), Vele... nagy népsokaság... ezek azért jöttek, hogy meghallgassák, és meggyógyuljanak betegségükből... Az egész sereg igyekezett illetni Őt, mert erő ment ki Belőle, és meggyógyította valamennyiüket (Lk 6,17–19). Tizennégy ilyen summázó helyet találtam az evangéliumokban.

Krisztus nem tizenöt, hanem sokkalta több alkalommal gyógyított. Egy azonban bizonyos: nem gyógyított meg mindenkit, aki abban az időben beteg volt Palesztina területén. – Először is nem gyógyította meg azokat, akik nem hittek istenemberi mivoltában. Nevelővárosának, Názáretnek lakói közül senkit sem vagy csak alig valakit gyógyított meg, mert a názáretiek nem tartották Őt többnek embernél, az ács fiánál. – De a Benne hívők közül sem gyógyított meg mindenkit (nem jutott el minden beteghez, és nem jutott el Hozzá minden beteg, aki hitt Benne). Nem hát, mert Ő nem azért jött a világra, hogy száműzze belőle a betegséget, hanem azért, hogy megváltson bennünket – egyebek közt – a betegségtől is.

Hogyan vált meg bennünket Krisztus a betegségtől? Nem úgy, hogy mindnyájunkat meggyógyít nyavalyánkból; hanem úgy, hogy egyikünket-másikunkat meggyógyítja, és ezzel valamennyiünk figyelmét fölhívja egy nagyon fontos igazságra: arra, hogy betegségünkben velünk az Isten. – Kétféleképpen lehet velünk az Isten: vagy úgy, hogy meggyógyít az olyan betegségből, amellyel az orvostudomány (legalábbis egyelőre) nem bír megbirkózni; vagy pedig úgy, hogy meghágy bennünket betegségünkben, de megadja nekünk azt a kegyelmet, hogy példamutató keresztény módon tudjuk elviselni nyavalyánkat. Példamutató keresztény módon: szívesen fogadjuk Isten kezéből a betegség keserű poharát, és hasznosítjuk a betegség- okozta szenvedést: följajánljuk valamilyen célra. Aki így tud szenvedni betegségében: az meg van váltva a betegségtől: értelmet adott a betegség kínjainak, és hasznosította őket.

A beteg-gyógyító Krisztus... Ilyennek jövendölte Őt Izaiás próféta (a Kr. e.-i hétszáz évesekben): Maga Isten jön, hogy szabadulást hozzon nektek. Akkor majd megnyílik a vakok szeme, a süketek füle nyitva lesz, ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve. (35,5) – Az Úr valóban ilyennek mutatkozott. Amikor a fogságba vetett Keresztelő János elküldött kettőt a saját tanítványai közül, megkérdezteti Jézust: Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk? Jézus ezt üzeni neki: A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a süketek hallanak (Mt 11,2–5). Vagyis: az vagyok, akiről Izaiás jövendölt, a beteg-gyógyító Messiás vagyok.

Beteg valamelyiktek? – kérdezem Szent Jakab apostollal. De a saját szavaimmal folytatom: Menjen orvoshoz. Már mondtam, hogy Krisztus nem akarta kiiktatni a betegséget a világból. A betegségnek egyre kisebb területre összébb szorítása az orvostudomány dolga. Aki beteg, menjen orvoshoz. Ne várjon ott csodát, ahol az orvos is tud segíteni. (Az más kérdés, hogy ilyenkor is szabad, sőt kell is imádkozni a gyógyulásért: lelkileg támogatni a szervezet meg az orvos gyógyító munkáját.)

Ha pedig a világ legjobb orvosai is lemondtak rólad: mutasd meg magadat Krisztusnak, és bízd rá betegséged ügyét. Ha Ő jónak látja, meggyógyít téged. Ha Ő sem gyógyít meg, akkor nyugodjál bele, hogy a mennyei Atya szándéka szerint neked az a legjobb, ha megmaradsz betegségemben. Szenvedj szívesen és följánlva, segíts Krisztusnak a világ megváltásában. Merj és tudj társ-megváltó lenni. Pótold a magadéból, ami „kimaradt” a Krisztus ember-üdvözítő szenvedéséből.